

การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา: ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2561

การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา: ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

วลิศรา ทิพย์จักร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา: ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

วลิศรา ทิพย์จักร์

การค้นคว้าอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา: ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาววลิศรา ทิพย์จักร์
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการบริหาร สาธารณะ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.ธรรมพร ดันตรา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และ3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยผู้แทนคณะผู้บริหาร ผู้แทนฝ่ายสภา ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้แทนศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ผู้แทนท้องถิ่นท้องที่ และตัวแทนภาคประชาชนโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรพบว่าเกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจนส่งผลกระทบต่อในหลายด้านประกอบกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการและผู้บริหารได้จัดทำเป็นนโยบายที่ต้องนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยผ่านการมีส่วนร่วมคิดร่วมพิจารณาร่วมวางแผนในการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ สถาบันการศึกษาและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยมีการทำประชาคมติและมีการคัดเลือกพื้นที่ก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรพบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้ว่าจ้างให้บริษัทเอกชนเข้ามาบริหารจัดการและการจัดบริการภายในศูนย์ทั้งหมดโดยมีการทำสัญญาและข้อตกลงเป็นระยะเวลา 15 ปี การบริหารจัดการด้าน

บุคลากร งบประมาณภายใน ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรกลเทคโนโลยี อาคารสถานที่และการจัดบริการเกี่ยวกับการกำจัดขยะจึงเป็นหน้าที่ของบริษัทผู้รับเหมาทั้งหมด รวมถึงการจัดการความขัดแย้งของประชาชนกลุ่ม หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ การจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนและการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน และองค์กรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจากบริษัทเอกชนซึ่งที่ผ่านมาถือว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกวงจรของการบริหารจัดการ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามแนวทางการศึกษาพบว่าต้องให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยจากต้นทางในวงจรของการคัดแยกขยะและรวบรวมขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างทางในพื้นที่ที่มีการส่งขยะมูลฝอยเข้าสู่ศูนย์เพื่อกำจัดประการสำคัญคือการเปิดโอกาสให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่และรอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการดำเนินงานและการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมในลักษณะของการสร้างเครือข่าย การประสานงานความร่วมมือในพื้นที่อย่างเป็นทางการ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร, องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่

Title	MANAGEMENT OF COMMUNITY-BASED COMPLETE – CIRCLE GARBAGE DISPOSAL CENTER: A CASE STUDY OF THE COMPLETE – CIRCLE GARBAGE DISPOSAL CENTER OF CHIANG MAI ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
Author	Miss Walisara Thipjark
Degree	Master of Public Administration in Public Policy and Public Management
Advisory Committee Chairperson	Dr. Thammaporn Tantar

ABSTRACT

This study was conducted to investigate: 1) the establishment of the Complete – circle Garbage Disposal Center of Chiang Mai Administrative Organization: 2) the management of the Complete – circle Garbage Disposal Center of Chiang Mai Administrative Organization: and 3) a guideline for the management of the Complete – circle Garbage Disposal Center of Chiang Mai Administrative Organization. Key informants in this study included executive representatives, council representatives, local government official representatives of Chiang Mai Administrative Organization, representatives of the Complete – circle Garbage Disposal Center, representatives of the community, and representatives of the public. A semi-structured interview schedule was used for data collection.

Results of the study revealed that the establishment of the Complete – circle Garbage Disposal Center arised from an increased amount of garbage in Chiang Mai due to an increase in population. The management of garbage disposal was the role of local administrative organizations to make this policy into practice. This could be done through participation in planning for the establishment of the Complete – circle Garbage Disposal Center by local administrative organizations, educational institutes, and Ministry Science, Technology, and Environment. Besides, there was a public resolution and selection of an area for the construction of the Complete –

circle Garbage Disposal Center.

Regarding the management of the Complete – circle Garbage Disposal Center, it was found that Chiang Mai Administrative Organization had hired a private company to manage the Garbage Disposal Center (15 year contract). This included the management of personal, internal budgeting, equipment structures and place, and garbage disposal. Besides, it included conflicts of people groups, community organization groups, agencies, and local organizations who got a direct effect. However, it was found not to be so successful. Hence, it needs to have local participation in the management.

According to a guideline for the management of the Complete - based Complete - circle Garbage Disposal, it was found that local people, community organization groups, local agencies/ organizations should participate in garbage disposal management such as sorting and collecting. Importantly, this would provide an opportunity for local people and those living nearby the garbage disposal center to take part in the management of garbage disposal.

Keyword : management, The Complete – circle Garbage Disposal Center, Chiang Mai Administrative Organization

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูง ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะการค้นคว้าอิสระฉบับนี้มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายอินทร์ศร พรหมมินทร์ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และคณะผู้บริหารทุกท่าน และนายเกริก เกียรติเวชช์ ผู้จัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในการนี้ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในครั้งนี้

วลิศรา ทิพย์จักร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญภาพผนวก.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
คำถามการศึกษา.....	5
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	16
แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอย.....	21
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง.....	35
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่.....	40

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
ข้อสรุปเชิงทฤษฎี	43
กรอบแนวคิดการวิจัย	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	47
รูปแบบการวิจัย	47
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล.....	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	51
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย แบบครบวงจร ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	52
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนบ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่.....	59
ตอนที่ 2 การก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่.....	64
ตอนที่ 3 การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วน จังหวัดเชียงใหม่.....	70
ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่.....	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปผล	82
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	103

ภาคผนวก ก	แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก ข	การลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	115
ภาคผนวก ค	ภาพประกอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย.....	120
ภาคผนวก ง	ประวัติผู้วิจัย.....	128
บรรณานุกรม.....		129
ประวัติผู้วิจัย.....		129

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1 จำนวนประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

48

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการการจัดการ	13
2	ภาพประกอบที่ตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	54
3	ภาพประกอบแผนผังศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร	54
4	ภาพประกอบการรับขยะมูลฝอย โดยการชั่งน้ำหนัก และตรวจสอบสภาพรถ	55
5	ภาพประกอบการคัดแยกขยะบริเวณหน้าลานรับขยะมูลฝอย	56
6	ภาพประกอบกระบวนการฝังกลบขยะมูลฝอยเพื่อไม่ให้ส่งกลิ่น	57
7	ภาพประกอบการทำความสะอาดบ่อสูบน้ำเสียโดยรถดูดโคลน	59
8	ภาพประกอบตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียง	59
9	ภาพประกอบที่ตั้งโครงการฯ บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้ออง	69

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวกที่		หน้า
1	สัมภาษณ์ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน	116
2	สัมภาษณ์ตัวแทนประชาชน	117
3	สัมภาษณ์ผู้แทนฝ่ายสภา	118
4	สัมภาษณ์ผู้จัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร	118
5	สัมภาษณ์ผู้แทนฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	119
6	ภาพประกอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย	127

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

มนุษย์โดยทั่วไปชอบอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และอยู่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีแหล่งที่อยู่อาศัย มีบ้านเรือน มีกิจกรรม มีการประกอบอาชีพ มีการทำไร่ ทำนา ทำสวน รวมถึงมีกิจกรรมร่วมกัน และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การรวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม ในลักษณะนี้เรียกว่า ชุมชน หลังจากที่มนุษย์รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม โดยเลือกสถานที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยแล้ว มนุษย์ก็ได้เริ่มจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ในด้านการดำรง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม รอบๆ ตัวเรา ต่อมามนุษย์มีการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ซึ่งนำมาสู่การบริหารจัดการในยุคต่อมา มนุษย์เป็นผู้สร้างหรือผู้ดัดแปลง และใช้ธรรมชาติที่เกิดขึ้น โดยความพยายามให้มีลักษณะที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการ และของชุมชนผลจากการที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกชุมชนที่ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมากมาย รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเรียกว่า “ สิ่งแวดล้อมชุมชน ” สภาพแวดล้อมต่างๆ จะมีความสัมพันธ์ ที่เกี่ยวข้อง ต่อเนื่องกันเป็นวงจร ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ อากาศ, แม่น้ำ, พื้นดิน, ภูเขา, ป่าไม้ เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมอีกประการหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ บ้านเรือนที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย, วัด, โรงเรียน, ถนน, รถยนต์, เขื่อนเก็บน้ำ ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ระบบเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ รวมถึงสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สานสัมพันธ์ จนกลายเป็นชุมชน โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และระบบเศรษฐกิจสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของธรรมชาติ ที่เป็นกฎเกณฑ์สำคัญ สำหรับการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดการดำรงวิถีชีวิตอย่างผาสุก (ธรรมบุญ โจรจนบุรานนท์, 2534 : 54)

จากอดีตสู่ยุคปัจจุบันจากชุมชนชนบทของประเทศไทยได้กลายเป็นชุมชนกึ่งเมือง กึ่งชนบทหรือกลายเป็นชุมชนเมืองในบางพื้นที่ จนนำมาสู่การเพิ่มทั้งจำนวนประชากรและที่อยู่อาศัย รวมถึงสถานที่ประกอบการต่างๆ ตลอดจนหน่วยงาน องค์กรทั้งราชการและเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายใต้การพัฒนาประเทศตามกรอบแนวคิดของกระแสหลักที่เน้นความเจริญทางด้านถาวรวัตถุเป็นหลัก รวมถึงการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมภายใต้กระแสวัตถุนิยม จนส่งผลทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลเพราะละเลยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ จนทำให้สิ่งแวดล้อม

ภายในประเทศได้รับผลกระทบ และเกิดความเสียหายหลายด้าน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางด้านแม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง คลอง บึง เต็มไปด้วยขยะและสิ่งปฏิกูล อากาศรอบๆตัวเรา ก็เป็นพิษเป็นภัยต่อสุขภาพอันเนื่องมาจากควันพิษ หมอกควัน และสารเคมีที่มนุษย์ได้ผลิตขึ้นมา ดินและน้ำมีสารเคมีเจือปนจนบางพื้นที่ไม่สามารถใช้ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมได้ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของประเทศถือว่าส่งผลกระทบต่อประเทศในหลายๆด้านมากมาย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างมีระบบและมีแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งที่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทางรัฐบาลโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมาอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เบ็ดเสร็จ เต็มขนาด รวมทั้งได้มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยได้พยายามศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขขยะมูลฝอยในเชิงระบบแต่ก็ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ จนทำให้รัฐบาลต้องมีนโยบายทางด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยจัดทำเป็นวาระแห่งชาติ เพราะปัญหาขยะมูลฝอยนั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประเทศโดยตรง ทั้งในชุมชนชนบทและชุมชนเมืองที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในภาพรวมร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยต้องอาศัยความร่วมมือทั้งทางภาคประชาสังคม กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานทางราชการและเอกชนที่สำคัญ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตลอดจนสถาบันทางการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโครงการต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเริ่มจากประชาชนภายใต้จิตสำนึกในความรับผิดชอบ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยร่วมกัน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นและเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง เพราะขยะมูลฝอยเกิดขึ้นได้จากตัวประชาชนเอง ดังนั้นประชาชนต้องเป็นผู้จัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในภาคส่วนของรัฐบาล หน่วยงานองค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยตรง จำเป็นจะต้องหันหน้าเข้าหากันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบ โดยผ่านการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และให้ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ด้วยวิธีการต่างๆ (กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2540 : 28)

จากข้อมูลในเชิงสถิติเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอยภายในประเทศทั้ง 77 จังหวัด ซึ่งเป็นข้อมูลในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีปริมาณขยะรวมกันแล้วประมาณ 14,799,821.25 ตัน และในจังหวัด

เชียงใหม่พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 22,258.53 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งถือว่าเป็นปริมาณที่มีจำนวนมาก จนนำไปสู่ปัญหาทางด้านการบริหารจัดการเพื่อการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านงบประมาณและการดำเนินงานที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงใหม่ต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จากสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากรและที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีขอบเขตความรับผิดชอบด้านต่างๆที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 26 อำเภอ ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล โดยบทบาทหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จะต้องบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งก็ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่กลับพบว่ามีบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์กรที่ต้องทำหน้าที่ในการประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้ตระหนักและรับเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีนโยบายและดำเนินโครงการในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจากกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนเงิน 465 ล้านบาท โดยได้จ้างที่ปรึกษากระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปีพ.ศ. 2551 บนเนื้อที่ 160 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้จำนวน 113 ไร่ และพื้นที่ของ อบจ.เอง จำนวน 47 ไร่ โดยมีเป้าหมายพื้นที่ให้บริการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ใน 4 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วยอำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง อำเภอแม่ออน และอำเภอสันทราย ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอดอยสะเก็ด เทศบาลตำบลป่าป้อง และเทศบาลที่เข้าร่วมให้บริการจัดการขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) โดยมีการลงนามบันทึกข้อตกลงในช่วงก่อนเริ่มการก่อสร้างมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยในวันที่ 8 กันยายน 2543โดยมีการเปิดให้บริการ ที่มีเทศบาลเข้าร่วมในโครงการดังนี้ เทศบาลตำบลสันปูเลย เทศบาลตำบลสาราญราษฎร์ เทศบาลตำบลแม่โป่ง เทศบาลตำบลตลาดใหญ่ เทศบาลตำบลลวงเหนือ เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง เทศบาลตำบลเทพเสด็จ เทศบาลตำบลป่าป้อง เทศบาลตำบลฮ้อยเงิน เทศบาลตำบลตลาดขวัญ เทศบาลตำบลแม่คือ เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด และเทศบาลตำบลสง่าบ้าน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลของการเปิดดำเนินการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่แล้วเสร็จจนถึงปัจจุบันปรากฏว่า พบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหลายประการ เช่น ปัญหาด้านมวลชนที่มีการกล่าวอ้าง ถึงปัญหาการส่งกลิ่นเหม็นและสะสมของขยะ ซึ่งมีการจัดเจ้าหน้าที่ที่เป็นกลางที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมของทั้งสองฝ่าย ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีอำนาจเฉพาะในการกำจัดขยะ แต่การจัดเก็บและขนส่งขยะ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลที่ไม่มีการคัดแยกขยะ จากต้นทางก่อน ก่อนที่จะเข้ามากำจัดที่ศูนย์ไม่มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะมีพิษ จึงทำให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็นและทำให้การกำจัดขยะไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ปัญหาอีกประการหนึ่งคือพื้นที่ในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งในพื้นที่ที่ต้องผ่านหมู่บ้านและชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การขนส่งขยะเข้ายังพื้นที่ไม่มีการปิดคลุมให้มีมิติหรือเกิดการรั่วไหลของน้ำเสียจากขยะ ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนรอบบริเวณโรงงานกำจัดขยะจนเกิดการร้องเรียนอยู่บ่อยครั้งจนทำให้บางครั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องต้องหยุดดำเนินการเป็นบางช่วงจนเกิดความเสียหายทางด้านงบประมาณ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม(ข้อมูลองค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่, 2548 : 1) สาเหตุของปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาความขัดแย้งของประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.) ได้นำศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร มาตั้งในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน บ้านป่าตึงน้อยซึ่งมีทั้งการให้การสนับสนุนและคัดค้าน ซึ่งอาจเกิดจากการได้รับข้อมูลที่ไม่มากเพียงพอและครบถ้วน กลุ่มที่สนับสนุนมองว่าการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติในภาพรวมในลักษณะของการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ส่วนกลุ่มที่ไม่สนับสนุนกลับมองว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้นำปัญหาจากแหล่งอื่นมาสู่มองให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และบางกลุ่มยังมีความเข้าใจว่า การนำศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร มาสร้างในพื้นที่ทำให้บุคคลบางคน บางกลุ่มได้ประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน จากปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความแตกแยกของคนในชุมชน โดยแบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวม บางครั้งเกิดการรวมตัวต่อต้านไม่ให้มีการขนขยะเข้ามาในพื้นที่จนทำให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรต้องหยุดดำเนินการเป็นช่วงๆ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดความเสียหายในเชิงการบริหารจัดการทางด้านงบประมาณ บุคคลการ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีรวมถึง การบริการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายที่ต้องบริหารจัดการขยะในหมู่บ้าน และตำบลในเขตความรับผิดชอบที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดเองในฐานะองค์กรหลักก็เสี่ยงงบประมาณทั้งในส่วนของการก่อสร้าง

และการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเป็นจำนวนมากและเป็นค่าใช้จ่ายที่ต่อเนื่อง ยาวนานในลักษณะของงบประมาณผูกพัน แต่การบริหารจัดการและการดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่มุ่งหวังไว้

จากประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายและสร้างความเสียหายทั้งทางด้านงบประมาณและส่งผลกระทบต่อองค์กรภาคีเครือข่าย ต่อชุมชนรวมถึงก่อให้เกิดความขัดแย้งของประชาชนในชุมชนในพื้นที่อย่างมากมาย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่ผ่านมา มีความผิดพลาด ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และไม่ใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของประชาชนในพื้นที่มาเป็นแนวทางของการบริหารจัดการ ดำเนินงานและปฏิบัติงานในลักษณะของการใช้ชุมชนเป็นฐานของการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมบริหารจัดการ

จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร การบริหารจัดการ ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่ผ่านมาพบว่ามีการบริหารจัดการในลักษณะไหน อย่างไร ประการสำคัญการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังในการได้มาซึ่งแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้กับศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในลักษณะของการใช้ชุมชนเป็นฐานในทุกขั้นตอนของการจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยรวมถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนบุคคลกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีความสนใจสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ตลอดจนสถาปนาทางการศึกษา โดยนักวิชาการสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงวิชาการทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาวิจัยต่อไป

คำถามการศึกษา

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งโจทย์การวิจัยหรือคำถามการวิจัยในเรื่องการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เขตพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ปัจจุบันศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารจัดการอย่างไร และผลของการบริหารจัดการเป็นอย่างไร
3. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลการศึกษาวิจัยที่ถูกต้อง แม่นยำ และน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังผลการวิจัย ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ซึ่งผู้วิจัยได้คาดหวังต่อผลที่จะได้รับดังต่อไปนี้

1. ได้งานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และ แนวทางในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหาร ส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นๆ หน่วยงาน องค์กรและชุมชนต่างๆและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และในประเทศไทย

3. องค์ความรู้ที่ได้จากการการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปต่อยอดในเชิงวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม สัมมนา และการทำวิจัยต่อยอดในมิติอื่นๆที่ ครอบคลุม กว้างขวาง และลุ่มลึกได้ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ตำบล ป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยครั้งนี้

1. ขอบเขตของพื้นที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบ ครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นสถานที่ดำเนินการวิจัย แต่หน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การจัดการขยะ มูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มตัวแทนผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง

2. ขอบเขตด้านประชากร (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน หรือกลุ่มผู้บริหารองค์กร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ประธานสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้บริหารศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (เขตอำเภอดอยสะเก็ด) จำนวน 1 คน นายกเทศมนตรีตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน กำนันตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน สมาชิกเทศบาลตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านป่าตึงน้อย อำเภอดอยสะเก็ดจังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 10 คน ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้าน บ้านป่าตึงน้อย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 10 คน อดีตกำนันตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

และอดีตผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน โดยการคัดเลือกข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง

3. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การบริหารศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และตลอดจนการนำแนวทางการบริหารที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป โดยมีแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการการบริหาร แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเชิงพื้นที่ มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

4. ขอบเขตด้านเวลา การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือนตุลาคม 2560 ไปจนถึงวันที่ 30 เดือนกันยายน 2561

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดอยู่ 2 ประการ คือ

1. ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยแบบเฉพาะเจาะจงใช้พื้นที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น ไม่ครอบคลุมพื้นที่ในเขตชุมชนอื่นๆ

2. ข้อจำกัดทางด้านเนื้อหาและตัวแปร เพราะการศึกษาวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เขตพื้นที่ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น รวมถึงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ก็ใช้เฉพาะตัวแปรบางประการเท่านั้นไม่ครอบคลุมตัวแปรในมิติอื่นๆ ที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการศึกษา

จากข้อจำกัดดังกล่าวอาจทำให้การศึกษานี้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์แบบเท่าที่ควรอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ไม่ครอบคลุมทุกมิติ ในฐานะผู้ศึกษาวิจัยพยายามทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

นิยามศัพท์

ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร หมายถึง ศูนย์ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ร่วมกันสร้างขึ้นภายในเขตพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ของป่าสงวนบางส่วน โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่และงบประมาณของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในจำนวนเงิน 465 ล้านบาท

การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งอดีตจนถึงปัจจุบันที่ประกอบด้วยการบริหารจัดการด้านบุคลากรการบริหารจัดการด้านงบประมาณการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักรกล เทคโนโลยี อาคารสถานที่ การจัดบริการกำจัดขยะมูลฝอยรวมถึงการบริหารจัดการความขัดแย้ง การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทน

ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่อยู่ภายใต้วงจรของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่ประกอบด้วยชุมชนต้นน้ำที่ทำการคัดแยกขยะและรวบรวมขยะเข้ามากำจัดในศูนย์ ชุมชนกลางน้ำคือชุมชนที่อยู่ระหว่างทางที่รถบรรทุกขยะวิ่งผ่านและชุมชนปลายน้ำคือชุมชนที่อยู่รอบในพื้นที่และรอบพื้นที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งอยู่

แนวทางการบริหารจัดการของการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรสามารถดำเนินงานปฏิบัติงาน และสามารถจัดบริการในการกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในทุกขั้นตอนของการจัดการ และกำจัดขยะมูลฝอยทั้งต้นน้ำที่อยู่ในชุมชนในขั้นตอนของการจัดเก็บและรวบรวมขยะกลางน้ำคือขั้นตอนของการขนย้ายขยะมูลฝอยระหว่างทางและปลายน้ำคือชุมชนพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์และชุมชนพื้นที่รอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในลักษณะของการให้ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวกับผลกระทบปัญหาและความต้องการรวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดำเนินการ ปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

การบริหารจัดการความขัดแย้ง หมายถึง การบริหารความขัดแย้งระหว่าง บุคคล ต่อ บุคคล กลุ่มบุคคล ต่อ กลุ่มบุคคล บุคคล ต่อกลุ่มบุคคล และ บุคคล กลุ่มบุคคล หมู่บ้าน หน่วยงาน หรือองค์การที่มีต่อศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดย

ใช้แนวทางสันติวิธี และสร้างความเข้าใจ โดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความขัดแย้ง และมีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารที่เป็นจริงอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

การบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทน หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่โดยให้ผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น ประชาชนในเขตพื้นที่ก่อตั้ง และประชาชนในเขตพื้นที่ ที่มีรถบรรทุกขนส่งขยะมูลฝอยขับผ่านเส้นทางนั้น โดยได้รับผลประโยชน์ในลักษณะของการได้รับสิทธิพิเศษเกี่ยวกับการบริหาร การจัดเก็บขยะฟรี หรือคนในชุมชนมีโอกาสได้ทำงานในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ หมายถึง การบริหารจัดการประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆที่ได้รับผลกระทบจากศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้ได้รับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการเสี่สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อผลประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติบ้านเมืองเกี่ยวกับการเสี่สละให้การบริหารจัดการดำเนินงาน การปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วม องค์กร ร่วมก่อตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและศึกษาทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบในการศึกษาวิจัยซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอย
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อเสนอเชิงทฤษฎี
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

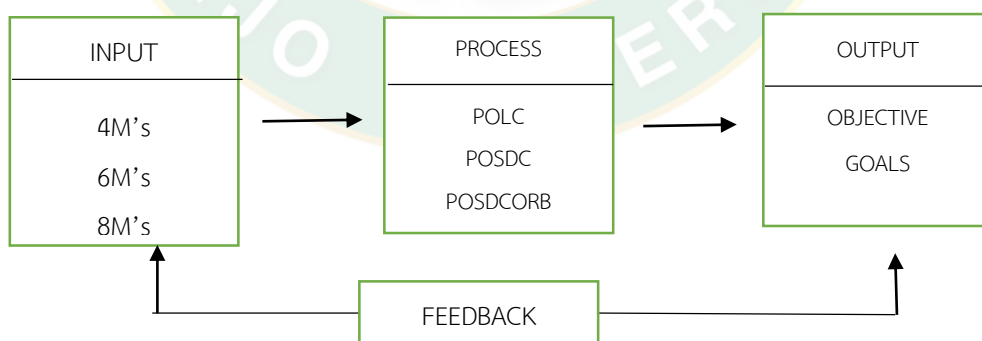
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารเป็นปัจจัยเพื่อให้องค์การก้าวสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ปรากฏมาอย่างยาวนาน โดยการที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ การวางแผน การจัดการองค์การ การชี้นำ และการควบคุม ซึ่งเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ใช้ประสานงานกันและมีความต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้บริหารต้องเข้ามาควบคุมและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ อีกครั้ง ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขององค์การ (บุญทัน ดอกไธสง, 2537: 155) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ประเทศหรือ องค์การ การจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์การ สอดคล้องกับ ฟรีแมน (Freeman R.E., 1992: 121) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ การควบคุมการทำงานของสมาชิกในองค์กรและในส่วนของการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การซึ่ง ขณะเดียวกันที่ (ดิน ปรัชญ์พุกฤษ, 2535: 111) ได้มองว่า การบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดย หมายถึง กระบวนการนำเอาการ

ตัดสินใจที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ โดย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545: 15) ได้รวบรวมความหมายว่า ในการบริหารระดับสูงจะเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญ หรือ การกำหนดแผนผู้บริหารระดับสูงเป็นค่านิยมที่ใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรภาครัฐที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร (Schermerhorn J. R., 1991: 55) กลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/ Directing) หรืออำนวยการและการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายที่สำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วน ส่วน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2545: 48) กล่าวว่า การบริหารคือ กระบวนการในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งมีหน้าที่หลักการบริหารอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1 การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งสำคัญของการวางแผนจึงจัดเป็นอันดับแรกของกระบวนการบริหาร ขณะเดียวกันแผนงาน คือวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์กร 2 การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการบริหารที่สืบเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือเมื่อองค์กรจัดทำจุดหมายและแผนเชิงยุทธศาสตร์แล้วผู้บริหารควรต้องออกแบบโครงสร้างองค์กร เพื่อให้การบริหารงานบรรลุจุดหมายแผนเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กรนั้น การออกแบบโครงสร้างองค์กรเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการตรวจสอบอยู่เสมอเนื่องจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์กรเกิดขึ้นมากมาย 3 การชี้นำ (Leading) เป็นสภาวะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นำที่มีศักยภาพต้องพึงทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ (Motivation) ภาวะผู้นำ (Leadership) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และการบริหารกลุ่ม (Group) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และการควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานของ องค์กรบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กรได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่ทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานตามที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ขององค์กร การเสริมสร้างพฤติกรรมอันพึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกองค์กร และในขณะเดียวกัน (สมยศ นารีการ, 2536: 88) กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการว่าเป็นกิจกรรมของการบริหาร ที่สำคัญ 4 อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม รูปแบบของการ บริหารดังกล่าวนี้ ได้รับการพัฒนาขึ้นเมื่อประมาณปลายศตวรรษที่ 19 และ (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2543: 78) กล่าวไว้ว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับ การกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วน การจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่

ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่ แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปซึ่ง (จักรกริช หมอบประกอบ, 2547: 88) สรุปว่าความสำคัญต่อทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ถ้าขาดการบริหาร 4M นั้น ในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในด้านอื่น ๆ เช่นกัน และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น การเกิดประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่มีกระบวนการบริหารหรือการจัดการในกระบวนการของกิจกรรมต่อเนื่องและประสานงานกัน โดยผู้บริหารต้องเข้ามาดูแล กำกับ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการนำกระบวนการบริหารมาใช้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ สำหรับผู้บริหารไม่จำเป็นต้องกำหนดว่าต้องใช้เทคนิคใด หรือใช้กระบวนการใด เพราะขึ้นอยู่กับเป้าหมายและสถานการณ์นั้นๆ ของงานเป็นสำคัญ สถานภาพของผู้บริหารจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ และโอกาสเช่นกัน

(ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2545: 78) กล่าวไว้ว่า ความหมายของการบริหารจัดการและการจัดการ ได้ดังนี้ การบริหาร (Administration) ใช้ในการบริหารระดับสูง ซึ่งจะเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐ หรือหน่วยงานราชการ ในส่วนของคำว่า การบริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การภาครัฐ หรือองค์การที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร ส่วนการจัดการ จะเน้นถึงการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ มักจะนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ และคำว่า ผู้จัดการ หมายถึง บุคคลในองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมภายในการบริหารทรัพยากรและกิจการอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรตั้งไว้ในขณะเดียวกันนั้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545: 99) ได้ให้ความหมายการจัดการ คือ กระบวนการ นำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ

ภาพที่ 1 กระบวนการการจัดการ

INPUT คือ ทรัพยากรทางการบริหาร (Management resources) ได้แก่ 4 M's ซึ่งประกอบด้วย คน (Man), เงิน (Money), วัสดุ (Material) และวิธีการหรือจัดการ (Method/Management) ถูกนำเข้าไปในระบบเพื่อการประมวลผลหรือการบริการที่เติบโตและพัฒนาไปพร้อมกับด้านอุตสาหกรรมการผลิต และการบริการที่เติบโตขึ้นไปอย่างรวดเร็ว นั้นทำให้ทรัพยากรเพียง 4 ประการเริ่มที่จะไม่เพียงพอสำหรับเป้าหมาย จึงได้เพิ่มอีก 2 M's เป็น 6M's ได้แก่ เครื่องจักรกล (Machine) และการตลาด (Market) ในขณะเดียวกันการทำงานที่มองเห็นถึงความสำคัญ หรือคุณค่าของจิตใจของผู้ปฏิบัติงานที่มากขึ้น โดยให้ความสำคัญความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของคนงานมากขึ้น จึงเพิ่มขวัญกำลังใจ (Morale) เข้าไปเป็น 7 M's และเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีระบบการสื่อสารที่ไร้พรมแดนมักติดต่อเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เครือข่ายครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้การติดต่อสื่อสารไปได้อย่างรวดเร็ว ใครไม่ทราบข้อมูลย่อมเสียเปรียบทางธุรกิจได้ ดังนั้นธุรกิจจึงได้เพิ่ม ข้อมูลข่าวสาร (Message) เข้าไปในทรัพยากรกระบวนการผลิต รวมเป็น 8M's ซึ่งเป็นทรัพยากรเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ถ้าระบบอุตสาหกรรมการผลิตการจัดจำหน่าย และการบริการยังคงพัฒนาก้าวต่อไปเรื่อยๆ จนไม่มีที่สิ้นสุด

PROCESS คือ หน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องกระทำ ในปัจจุบันมีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ POLC การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งมีพัฒนาการของแนวคิดมาตั้งแต่สมัยของ ฟาโยล์ (Fayol) ปี 1916 ที่เห็นว่าหน้าที่การจัดการ ประกอบด้วย POCCC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การสั่งการ (Commanding), การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) ต่อมาในปี 1937 กุลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick) เห็นว่ากระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงานผล (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งนิยมเรียกว่า POCD CORB ครั้งเมื่อเข้าปี 1972 คูนต์ซ์ (Koontz) มีความคิดเห็นว่าหน้าที่ทางการจัดการ คือ POSDC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), และการควบคุม (Controlling) ซึ่งเป็นแนวคิดของเขาเปลี่ยนแปลงไปชัดเจน โดยในปี 1988 คูนต์ซ์ และเวียร์ริช (Koontz and Weihrich) เขียนตำราใช้ชื่อว่า Management ร่วมกันและเปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการจากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) พัฒนาด้านแนวคิดดังกล่าวยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้ง บางทีในยุคหน้าเราอาจเห็นหน้าที่การจัดการที่เหลืออักษรเพียงตัวเดียว หรือสองตัวเท่านั้นก็เป็นได้ ดังนั้นอาจสรุปหน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางการจัดการได้ว่าเป็น เครื่องมือที่ใช้กระบวนการ (Process) แปลรูปทรัพยากรที่นำเข้าไปเป็นผลผลิตตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การต่อไป

OUTPUT คือ เป้าหมาย (Goals) หรือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์การ ที่นำออกมาจากกระบวนการแปรรูปในขั้นตอนที่สอง เป้าหมายขององค์การสามารถแบ่งแยกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ องค์การที่มีเป้าหมายที่มุ่งแสวงหากำไร (Profit) และองค์การมีเป้าหมายไม่มุ่ง แสวงหากำไร (Non-profit) หรืออาจแบ่งเป็นองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้า กับองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการ (Services) ก็ได้

ซึ่งการบริหาร (Administration) หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ (Certo 2000: 555) ซึ่งเป็นศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่มีปรากฏอย่างยาวนาน และ องค์การทุกรูปแบบจำแนกต้องนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้้องค์การก้าวสู่ถึงเป้าหมายและความสำเร็จได้ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาวะแวดล้อม ซึ่งมีบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดหมายขององค์การโดยมีขั้นตอนดังนี้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Organizing) การควบคุม (Controlling) การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ประสานงานกันและมีความต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องเข้ามาควบคุมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การความสามารถในการบริหารจัดการและดำเนินการถือเป็นศิลป์ (Art) ในส่วนความรู้หรือทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารจัดการถือเป็นศาสตร์ (Science) ดังนั้นจึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ ใช้ในการบริหารจัดการ

สรุป การบริหารเป็นกระบวนการการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การต้องอาศัยหลักการทางการบริหาร 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดการองค์การ การชี้นำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การบริหารจัดการหมายถึง การบริหารจัดการใดๆ ที่้องค์การได้ใช้ทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่้องค์การได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือศิลปะและกระบวนการการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายๆอย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้โดยใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์สิ่งของ และการจัดการ การกระทำนั้นๆ จะเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการดำเนินการเพื่อให้คงอยู่ มีการวางแผน การจัดการองค์การ การจูงใจ และการควบคุมและการกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผน หรือ การบริหารเป็นการดำเนินการที่ผู้บริหารมีหน้าที่สั่งการในการบริหารจัดการควบคุมและนำแผนที่กำหนดไว้ไปดำเนินการให้แล้วเสร็จ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่างๆจะประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็ต่อเมื่อ ทุกภาคส่วนรวมไปถึงประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อก่อเกิดการพัฒนาร่วมกันและเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 5) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้ เป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรในส่วนของตนต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้ 1. ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา 2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถแรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมพัฒนา ซึ่ง แฟรงคลิน ลิสต์ (Franklyn Lisk, 1985: 89 อ้างถึงใน (ปริดา เจษฎารางกุล, 2550: 25) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ในขณะเดียวกันความหมายของการมีส่วนร่วม คาสเปอร์สัน และเบรทแบงค์ (Kasperson & Breitbank, 1974: 88 อ้างถึงใน (ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 78) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้นๆ สหประชาชาติ (United Nations, 1981: 11) กล่าวความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา การเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา และการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา ส่วน วิลเลียม (Erwin, 1976: 44 อ้างถึงใน (ปริดา เจษฎารางกุล, 2550: 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมกัน ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, 2522: 63) ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าว่าการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้อง

ต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้อง
 ต้องกัน จะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการ
 ที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมด หรือการกระทำทั้งหมดที่ทำได้
 กลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ(Organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัว
 นำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลง (ไพร์ตัน เตชะรินทร์, 2527: 56) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม
 ของชุมชนว่าหมายถึง กระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้
 ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ
 ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์
 และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ และ เฮด แฟร์ไชลด์ และคณะ (Fairchild et. al., 1964: 88
 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 23) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมไว้ว่า การมี
 ส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันหรือการเข้ามามีส่วนติดต่อสัมพันธ์กันและ
 อาจหมายถึงสถานการณ์ทางสังคมด้วยก็ได้ ส่วนด้าน (วรรณิการ์ ภูมิ, 2540: 88) ได้ให้ความหมาย
 ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน ไม่ว่าจะ
 เป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการ
 ร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล (ทวีทอง หงส์
 วิวัฒน์, 2527: 15) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงน่าจะหมายถึง การที่
 ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจาย
 ทรัพยากรและ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม
 ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมและได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่ง
 แบ่งออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นทางการและเป็นตัวของตัวเอง ใน
 ขณะเดียวกันนั้น มรกต ศรีรัตน (2535: 2 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551: 5) ได้ให้ความหมายของ
 การมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งใน
 สถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ
 กลุ่มนั้น ทำให้เกิดการร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม เช่นเดียวกับ (พีรพล ไชยพงศ์, 2539: 17) กล่าวว่า การ
 มีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐส่งเสริม ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูป
 ส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรมสมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมใน
 การดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการ
 พัฒนาที่กำหนดไว้ในส่วนของกลุ่มสังคมศาสตร์สาธารณสุข (2525: 21 อ้างถึงใน ขนิษฐา ศรีนนท์,
 2544: 18) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การสร้าง
 ประชาธิปไตย คือ อำนาจแห่งการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน ในกระบวนการนี้อย่างน้อยที่สุด
 ประชาชนต้องมีการกำหนดวางแผน และดำเนินการในเรื่องทั้งปวงอันมีผลต่อการปรับปรุงสภาพความ

เป็นอยู่และอนาคตของพวกเขาซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้อำนาจ ได้ทรัพยากรของพวกเขา กลับคืนมา และนั่นย่อมหมายถึง กระบวนการทางประชาธิปไตยและการปกครองตนเอง

สรุปจากความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามาดาเนินการนั้นให้แล้วเสร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในส่วนของทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ของ เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี (2542: 9) ได้อธิบายถึงการกระทำทางของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใดๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความสนใจและระบบค่านิยมของบุคคล เช่น บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ วัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อถือ ความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคล ในขณะเดียวกัน จานง อติวัฒนาสิทธิ์ (2532: 9) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้กำหนดความการกระทำว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดและลึกลับ ซึ่งบุคคลผู้ทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ 2 ประการ กล่าวคือ

1. ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง
2. มีการเข้าใจสิ่งเร้า เราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเราเองในการให้เหตุผลซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้นำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าในส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ผู้สังเกต ไม่จำเป็น ต้องเห็นด้วยกับแนวทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุดหรือค่านิยมของผู้นำ แต่โดยสติปัญญาแล้วเราอาจเข้าใจสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกนัยหนึ่งการกระทำบางอย่างเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าการอธิบายที่แท้จริงของการกระทำเพราะแรงกระตุ้นจะมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจผู้กระทำและสำหรับผู้สังเกตนั้น แรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม และ เวเบอร์ได้กล่าวว่า การกระทำทางสังคม 3 ชั้น คือ 1 การกระทำที่มีเหตุผลเป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม 2 การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม 3 การกระทำตาม

ประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดแบบอย่างที่ทำกันมาในอดีตเป็นหลัก พฤติกรรมการกระทำตามประเพณีที่ไม่คำนึงถึงเหตุผล

แอนดรูว์ และสติเฟล (Andrew & Stiefel, 1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและ ส่วนของ อิระวัชร์ จันทรประเสริฐ (2541: 55 อ้างถึงใน ณรงค์ วาณิชล, 2551: 16) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้คือ การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการ ที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ประชาชน การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม และการมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ ในขณะที่เดียวกัน สุธี ศรสวรรค์ (2538: 21) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ โดยแบ่งเป็น 1. การมีส่วนร่วมประชุม 2. การมีส่วนร่วมออกเงิน 3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ 4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ 5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ 6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน 7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค 8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ 9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน 10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ ส่วนขั้นตอนของการมีส่วนร่วมนั้น ทางด้าน โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528: 94 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 20) ได้กล่าวขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติการแก้ไขปัญหาตามแผนและโครงการที่วางไว้ การรับประโยชน์จากโครงการ และการประเมินผลโครงการ และยังมีอีกท่านหนึ่งได้กล่าว ฌอห์น วุฑฒิกกรรมรักษา (2526: 3) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนความต้องการ 2. ขั้นตอนวางแผนดำเนินการ 3. ขั้นตอนตัดสินใจ 4. ขั้นตอนดำเนินการ 5. ขั้นตอนติดตามผลงาน นอกจากนี้ ยังได้แบ่งลักษณะการเข้าร่วมไว้อีก เป็นการร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน วัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527: 10) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ริตเตอร์ (Reeder, 1963 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎาวรางกุล, 2550: 26) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อ

การรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้ 1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะเลือกแบบวิถีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง 2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง 3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน 4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา 5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน 6. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น 7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ 8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ 9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้ 10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น 11. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

พิทยา สายหู (2529: 246) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น โครงการที่ประชาชนต้องการ ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ชยันชันแข็ง สามัคคี มีผู้นำดี ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการสำคัญ มีงบประมาณเหลือเฟือเพียงพอมีเจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เป็นต้น ส่วน ปรัชญา เวสารัชช (2528: 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจที่ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกที่ต้องเป็นพันธมิตรเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคีกัน โดย อรรถพรณ ภมรสวรรณ (2544: 25) กล่าวว่า การที่ประชาชนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาใด ๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนและปัจจัยภายในชุมชน เช่น แบบแผนการดำเนินชีวิต ความรู้และทัศนคติต่อกิจกรรมนั้น ๆ การมี

โอกาสและการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกนโยบายการพัฒนาของรัฐ บทบาทของทางราชการต่อการพัฒนา โครงสร้างทางการเมืองและสังคม เป็นต้น

สรุปการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกัน เข้ามาดำเนินการนั้นให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกันซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอย

แนวความคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อมนุษย์และสัตว์โลกและในขณะเดียวกันมนุษย์ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา โดยไม่มีการควบคุมจึงทำให้เกิดผลกระทบด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเสื่อมโทรมและลดน้อยลง ดังนั้น ควรมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์และยาวนานที่สุด โดยต้องอาศัยเครื่องมือและมาตรการ รวมถึงกฎระเบียบหรือข้อบังคับในการแก้ไขปัญหาหลายๆ ด้านควบคู่กันไป

ในด้านสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ กล่าวถึงแนวความคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้คือ 1. มุ่งหวังให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประกอบกันอยู่ในระบบธรรมชาติ มีศักยภาพ ที่สามารถให้ผลิตผลได้อย่างยั่งยืน ถาวรและมั่นคง คือ มุ่งหวังให้เกิดความเพิ่มพูนภายในระบบ ที่จะนำมาใช้ได้ โดยไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นๆ 2. ต้องมีการจัดองค์ประกอบภายในระบบธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศให้มี ชนิด ปริมาณ และสัดส่วนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ละชนิดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานตามธรรมชาติ เพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลของธรรมชาติ 3. ต้องยึดหลักการของอนุรักษ์วิทยาเป็นพื้นฐาน โดยจะต้องมีการรักษา สงวน ปรับปรุง ซ่อมแซม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ในทุกสภาพ ทั้งในสภาพที่ดีตามธรรมชาติ ในสภาพที่กำลังมีการใช้ และในสภาพที่ทรุดโทรมร่อยหรอ 4. กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุม และกำจัดของเสีย มิให้เกิดขึ้นภายในระบบธรรมชาติ รวมไปถึงการนำของเสียนั้นๆ กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ๕. ต้องกำหนดแนวทางในการจัดการ เพื่อให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม ในแต่ละสถานที่ และแต่ละสถานการณ์

จากแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น มีหลายชนิด และแต่ละชนิด ก็มีคุณสมบัติ และเอกลักษณ์ที่เฉพาะตัว ดังนั้น เพื่อให้การจัดการสามารถบรรลุเป้าหมายของแนวคิด จึงควรกำหนดหลักการจัดการ หรือแนวทางการจัดการให้สอดคล้องกับชนิด คุณสมบัติ และ

เอกลักษณ์เฉพาะอย่างของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ดังนั้นทรัพยากรหมุนเวียน หรือ ทรัพยากร ที่ใช้ไม่หมดสิ้น เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ใน ธรรมชาติอย่างมากมาย อาทิเช่น แสงอาทิตย์ อากาศ และน้ำในวัฏจักร ทรัพยากรประเภทนี้ มีความจำเป็นต่อร่างกายมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอย่างอื่น ถ้าขาดแคลน หรือมีสิ่งเจือปน ทั้งที่เป็นพิษ และไม่เป็นพิษ ก็จะมีผลต่อการเจริญเติบโต และศักยภาพ ในการผลิตของทรัพยากรธรรมชาตินั้น การจัดการจะต้องควบคุมการกระทำที่จะมีผลเสีย หรือเกิด สิ่งเจือปนต่อทรัพยากรธรรมชาติ ต้องควบคุม และป้องกัน มิให้เกิดปัญหามลพิษจากขบวนการผลิต ทั้งการเกษตร อุตสาหกรรม ที่จะมีผลต่อทรัพยากรประเภทนี้ รวมทั้งการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งผลดี ผลเสียของการปนเปื้อน วิธีการควบคุม และป้องกัน รวมทั้งต้องมีกฎหมายควบคุมการกระทำ ที่จะ มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ด้วย ทรัพยากรทดแทนได้ เป็นทรัพยากร ธรรมชาติที่ใช้ แล้ว สามารถฟื้นคืนสภาพได้ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งได้แก่ ป่าไม้ มนุษย์ สัตว์ป่า พืช ดิน และน้ำ ทรัพยากรประเภทนี้ มักจะมีมาก และจำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ มนุษย์ ต้องการใช้ทรัพยากรนี้ตลอดเวลา เพื่อปัจจัยสี่ การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชนิด นี้ หรือการนำมาใช้ประโยชน์ ควรนำมาใช้เฉพาะส่วนที่เพิ่มพูนเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งแนวคิดนี้ถือว่า ฐานของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เปรียบเสมือนต้นทุน ที่ได้รับผลกำไร หรือดอกเบียรายปี ในส่วน กำไร หรือดอกเบียนั้นคือ ส่วนที่เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ การจัดการต้องจัดให้ระบบธรรมชาติ มีองค์ประกอบภายใน ที่มีชนิดและปริมาณที่ได้สัดส่วนเท่ากัน การใช้ต้องใช้เฉพาะในส่วนที่เพิ่มพูน และต้องควบคุม และป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ต้องมีศักยภาพ ในการใช้ ความสามารถที่จะให้เกิดผลิตผล หรือส่วนที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ หรือการ ผลิตของทรัพยากรธรรมชาตินั้น ต้องใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ตระหนักถึงหลักการทาง การอนุรักษ์ วิทยาด้วย ทรัพยากรที่ถูกนำใช้แล้วหมดไป ถือว่าเป็นทรัพยากรไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หรือถ้าเกิดขึ้นมา ใหม่ ต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมาก มักจะเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ น้ำมัน สินแร่ ปิโตรเลียม และก๊าซธรรมชาติ การจัดการทรัพยากรสิ่งเหล่านี้ ต้องเน้นการประหยัด และรักษา ไม่ให้เกิดการสูญเสีย ควรใช้ตามความจำเป็น ในขณะที่เดียวกันนั้นถ้าสามารถใช่วัสดุอื่นแทนได้ ก็ควร นำมาใช้แทน รวมทั้งต้องนำส่วนที่เสียแล้ว กลับมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าต่อไป

กลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้อง มีแนวทางและมาตรการต่างๆ ที่ต้อง ดำเนินการให้สอดคล้องกันไป ซึ่งขึ้นกับสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นอยู่ในขณะนั้น แนวทาง และมาตรการดังกล่าว จะมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด หรือมีทุกลักษณะประกอบกัน ดังนี้ การรักษาและฟื้นฟู เพื่อการปรับปรุง แก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประสบปัญหา หรือ ถูกทำลายไปแล้ว โดยจะต้องเร่ง แก้ไข สงวนรักษามิให้เกิดความเสื่อมโทรมมากยิ่งขึ้น และ

ขณะเดียวกัน จะต้องฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสียไปให้กลับคืนสภาพการป้องกัน โดยการควบคุมการดำเนินงาน และการพัฒนาต่างๆ ให้มีการป้องกันการทำลายสภาพแวดล้อม หรือให้มีการกำจัดสารมลพิษต่างๆ ด้วยการวางแผนป้องกันตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ การส่งเสริม โดยการให้การศึกษา ความรู้ และความเข้าใจ ต่อประชาชน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในระบบทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อม และมีความคิดที่จะร่วมรับผิดชอบในการป้องกัน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ เพื่อให้บรรลุแนวทาง และมาตรการดัง กล่าวข้างต้น จึงต้องมีกลยุทธ์และเครื่องมือในการนำมาใช้ เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งในภาพรวม ระดับพื้นที่ และระดับโครงการ ดังนี้คือ

1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมด้วยกลไกของการบริหาร และการจัดการโดยทั่วไป
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่
3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับโครงการ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยกลไกของการบริหาร และการจัดการโดยทั่วไป

1. ด้านกฎหมาย เป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลทำให้การจัดการ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จก็คือ กฎหมาย ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยกฎหมาย เพื่อกำหนดนโยบายการจัดการ ให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักความสมดุลของธรรมชาติ มีความสอดคล้องกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ วิธีการประสานงานขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และในขณะเดียวกัน ก็เป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามระเบียบ และข้อกำหนดอย่างชัดเจนด้วย เดิมทีประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยตรงเพียงฉบับเดียวที่ครอบคลุมเรื่องการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2518 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2521 แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้มีกลไกที่เป็นระบบ ที่จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและแผน ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ไปสู่ภาคปฏิบัติที่ได้ผล ขาดความต่อเนื่องในการติดตามตรวจสอบโครงการ ที่ได้ดำเนินงานไปแล้ว ขาดอำนาจในการลงโทษ และการบังคับใช้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และประเด็นที่สำคัญก็คือ ไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ทำลายสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องรับภาระในการแก้ไข นอกจากนั้น ยังไม่เปิดโอกาสให้มีการจัดทำเครือข่ายการทำงาน ด้านการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่จะช่วยให้มีการผนึกกำลังระหว่างภาครัฐบาล เอกชน และองค์กรเอกชนอย่างมีระบบ รวมทั้งยังไม่ได้มีการกระจายอำนาจออกไปสู่ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นให้เพียงพอด้วย ปัจจุบันมีการตราพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นกฎหมาย ที่จะเอื้ออำนวยต่อการควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับ

นี้ ได้มีผลทำให้เกิดมาตรการ การดำเนินงานต่างๆ อาทิเช่น การปรับองค์กรให้มีเอกภาพ ทั้งในการ กำหนดนโยบาย และแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การควบคุมมลพิษ การกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมออกสู่จังหวัด และท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การพิจารณา และติดตาม ตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งก่อนและหลังโครงการพัฒนา การกำหนดสิทธิ และหน้าที่ตาม กฎหมายของประชาชน และเอกชน ที่จะมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การนำ มาตรการด้านการเงินการคลังมาใช้เป็นมาตรการ เสริมเพื่อให้เป็น แรงจูงใจ และมาตรการบังคับให้ ส่วนราชการท้องถิ่น องค์กรเอกชน และภาค เอกชน เข้ามามีส่วน ร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการ "ผู้ก่อให้เกิดมลพิษ ต้องมีหน้าที่เสียค่าใช้จ่าย" การกำหนดหรือ จำแนกพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดย เร่งด่วน เพื่อการคุ้มครองอนุรักษ์ และควบคุม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมี การกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง การ ต้องชด ใช้ค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนกรณีทำให้เกิด การแพร่กระจายมลพิษ และการเพิ่ม บทลงโทษ ในการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นด้วย ทั้งในรูปของการปรับและการระวางโทษ จำคุก เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ ซึ่งมีบทบัญญัติบางมาตรา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกหลายฉบับ อาทิเช่น พระราชบัญญัติโรงงาน 2535 พระราชบัญญัติสาธารณสุข 2535 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย 2535 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เป็นต้น รวมทั้งยังมี ประกาศกระทรวง กฏกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง กับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความตาม มาตรการใน พระราชบัญญัติต่างๆ ข้างต้นอีกด้วย

2. องค์กรเพื่อการบริหารงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม จากการทำได้มีการตรา พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ขึ้นใหม่ ได้มีผลทำให้มี การปรับอำนาจหน้าที่ และองค์ประกอบ ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้นใหม่ โดยมี ลักษณะเป็นคณะรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อม มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทน จากภาคเอกชนร่วมเป็นกรรมการด้วยโดยมี ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งจะมีผลทำให้ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการ ปรับปรุงและจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้น ภายใต้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานนโยบายและแผน สิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรม ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผน

สิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ในการจัดทำนโยบาย และแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายด้านต่างๆ ของประเทศ การจัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ในระดับจังหวัด การประสานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และการประสานการบริหาร งานการจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและการจัดทำรายงานสถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมหรือโครงการ ของภาครัฐ หรือเอกชน การประสานงานด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนภูมิภาคและการกำหนดท่าที แนวทาง และประสานความร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่าง ประเทศ กรมควบคุมมลพิษ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ในการจัดทำนโยบาย และแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมมลพิษ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษ จากแหล่งกำเนิด การจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการควบคุม ป้องกัน แก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ การพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศ ระดับเสียง สารอันตราย และกากของเสีย รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ทุกข์ด้านมลพิษ ส่วนด้านกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ในด้านการส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม แก่หน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชน นอกจากนี้สำนักงานนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อม ยังได้มีการจัดตั้งสำนักงานสิ่งแวดล้อม ในระดับภูมิภาคขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงาน การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับภูมิภาค รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย โดยในปัจจุบันมีสำนักงานสิ่งแวดล้อมภูมิภาคอยู่ 4 สำนักงาน คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคใต้ ที่จังหวัดสงขลา สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดขอนแก่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก ที่จังหวัดชลบุรี

3. กองทุนสิ่งแวดล้อม กลไกพื้นฐานประการหนึ่ง ที่จะทำนโยบายและแผน ไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ผลเป็นรูปธรรมก็คือ การให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกองทุน คือ การให้มีเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการกู้ยืม หรือร่วมลงทุน สำหรับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน เพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้าง และดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม ของทางราชการ ในระดับท้องถิ่น หรือส่วนราชการอื่น ที่เกี่ยวข้อง ที่มีแผนปฏิบัติการ ที่ชัดเจน การบริหารกองทุนเป็นอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งมี ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ

สิ่งแวดล้อม เป็นประธานฯ และอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กองทุนสิ่งแวดล้อมได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี 2535 โดยรัฐได้จัดสรรเงินงบประมาณ ให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนเบื้องต้น 500 ล้านบาท เงินสมทบจากกองทุนน้ำมัน 4,500 ล้านบาท และต่อมาในปี 2536 และ 2537 ได้รับ การจัดสรรเงินจากเงินงบประมาณแผ่นดินอีกปีละ 500 ล้านบาท

4. การวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทย ได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 แต่การวางแผนพัฒนาในระยะแรกๆ ยังไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากนัก โดยในแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (2510-2514) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515-2519) ได้เน้นการระดมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยขาดการวางแผนการจัดการที่เหมาะสม ขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จนในช่วง ของปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้ปรากฏให้ เห็นชัดถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร หลักของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ ดิน แหล่งน้ำ และแร่ธาตุ รวมทั้งได้เริ่มมีการแพร่ กระจายของมลพิษ ทั้งมลพิษทางน้ำ มลพิษทาง อากาศ เสียง กากของเสีย และสารอันตราย ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้เริ่มให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมา ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) กำหนดแนวทางการฟื้นฟูบูรณะ ทรัพยากรที่ถูกทำลาย และมีสภาพเสื่อมโทรม การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างๆ ไว้ในแผนพัฒนาด้านต่างๆ และได้ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังขึ้น โดยได้มีการจัดทำนโยบายและมาตรการการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2524 ขึ้น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ได้กำหนดแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการนำนโยบาย และมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ได้จัดทำขึ้นมาเป็นกรอบในการกำหนดแนวทาง มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดให้โครงการพัฒนาของรัฐขนาดใหญ่ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ เช่น การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา การจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก การวางแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาภาคใต้ตอนบน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ได้มีการปรับทิศทาง และแนวคิด ในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภท ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแหล่งน้ำ ทรัพยากรประมง และทรัพยากรธรณี และการจัดการมลพิษ มาไว้ในแผนเดียวกัน ภายใต้ชื่อแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการปรับปรุงการบริหาร และการจัดการให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็น ระบบ และสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ และที่สำคัญคือ เน้นการส่งเสริมให้ประชาชน องค์กร และ

หน่วยงานในระดับท้องถิ่น มีการวางแผนการจัดการ และการกำหนดแผนปฏิบัติการในพื้นที่ ร่วมกับ ส่วนกลางอย่างมีระบบ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในระดับ จังหวัดทั่วประเทศ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535-2539) เป็นการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนองค์กร เอกชน ประชาชน ทั้งในส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาท ในการกำหนดนโยบายและ แผนการจัดการ การเร่งรัดการดำเนินงาน ตามแผนการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ มีอยู่แล้ว การจัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อใช้ใน การวางแผน การนำมาตรการด้านการเงินการคลัง มาช่วยในการจัดการและการเร่งรัดการออก กฎหมาย เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการ ควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านต่างๆ จะต้องมีการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดผลิตผลตามความต้องการ แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะมี ของเสียเป็นสารมลพิษเกิดขึ้นด้วย ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น ธรรมชาติมีขีดความสามารถในการรองรับของ เสียได้เพียงบางส่วน และประกอบกับเราก็ไม่สามารถที่จะป้องกันไม่ให้เกิด หรือแก้ไขปัญหาภาวะ มลพิษให้หมดสิ้นไปได้ทั้งหมดด้วย ดังนั้นการควบคุมภาวะมลพิษของประเทศไทยจึง ใช้วิธีการกำหนด มาตรฐานเป็นสำคัญ การ กำหนดมาตรฐานนี้เป็นมาตรการโดยตรงที่ สามารถควบคุมแหล่งกำเนิด มลพิษ และเป็น เกณฑ์เบื้องต้นสำหรับการจัดการควบคุมปัญหา ภาวะมลพิษ เพื่อให้คุณภาพ สิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับมาตรฐานขั้นต่ำที่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและ ระดับความต้องการ ของคุณภาพชีวิต รวมทั้งยังเป็นมาตรการหนึ่ง ที่ช่วยให้สามารถกำหนดนโยบายที่ ถูกต้อง เพื่อการพัฒนา และป้องกันการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ให้สามารถดำเนินการได้อย่าง เหมาะสม และควบคุมกันไป การกำหนดมาตรฐาน โดยทั่วไปจะทำได้สองลักษณะ คือ การกำหนด มาตรฐานจากแหล่งกำเนิด หรือมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด (Emission Standard) และ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Ambient Standard) มาตรฐานควบคุมมลพิษจาก แหล่งกำเนิด (Emission Standard) เป็นมาตรฐานมลพิษในสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไป มาตรฐานคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ที่ได้มีการประกาศใช้แล้ว อาทิเช่น มาตรฐานคุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำผิวดิน ที่ไม่ใช่ทะเล มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล ที่จะใช้ บริโภค มาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม และมาตรฐานคุณภาพอากาศ ในบรรยากาศ เป็นต้น มาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Ambient Standard) เป็นมาตรฐานมลพิษจากแหล่งกำเนิด หรือกิจกรรมต่างๆ มาตรฐานที่ได้มีการประกาศใช้แล้ว อาทิเช่น มาตรฐานคุณภาพอากาศเสีย ที่ระบายออกจากท่อไอเสีย ของรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และเรือกล มาตรฐานคุณภาพอากาศเสีย ที่ระบายออกจากโรงงาน มาตรฐานระดับเสียงของรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และเรือกล และมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง

จากอาคารบางประเภท และบางขนาด เป็นต้น ส่วนมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดเหล่านี้ เป็นกลยุทธหนึ่งของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ เมื่อมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด เสมอภาคกัน และต่อเนื่อง รวมทั้งจะต้องได้รับความร่วมมือ จากเจ้าของโครงการ หรือนักลงทุน ผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นสำคัญด้วย นอกจากนี้เพื่อให้การใช้มาตรฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสนับสนุนการกระจายอำนาจ ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535 ยังได้มีการกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งเป็นพื้นที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมวิกฤต มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดให้สูงกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ที่กำหนดไว้แล้วได้

6. มาตรการจูงใจในการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันปัญหาความเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็น จะต้องได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานแก้ไข ทั้งในภาครัฐบาล ผู้ประกอบการ และ ประชาชนโดยทั่วไป ดังนั้น แนวทางการจัดการ หรือแนวทางการอนุรักษ์ จึงต้องเข้าไป แทรกแซงอยู่ในพฤติกรรมของผู้ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว โดยการสร้างแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจขึ้น ซึ่งวิธีนี้จะทำให้การอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา เพราะจะเป็นการให้ความสำคัญ ในการกระจายต้นทุน และผลประโยชน์ ในการอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการต่างๆ ซึ่งได้แก่ ประการแรกเป็นการกำหนดมาตรการที่จะช่วยให้ราษฎร ในระดับท้องถิ่น ได้รับผลประโยชน์จากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น โดยการนำรายได้จากการบริหาร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมาจัดสรร และนำกลับไปพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิตของราษฎรในท้องถิ่นให้ดีขึ้น อาทิเช่น การจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินงานด้านป่าไม้โดยการเก็บภาษีผลกำไรในธุรกิจป่าไม้ และนำไปใช้ในโครงการพัฒนาชนบท หรือการนำค่าธรรมเนียมการเข้าไปใช้พื้นที่คุ้มครองไปใช้ในการป้องกัน รักษาทรัพยากร และการจัดการพื้นที่คุ้มครอง ในแต่ละแห่ง เป็นต้น ประการที่สองการลดอัตราอากรสำหรับเครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการรักษา หรือควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นมา มาก ดังนั้น เพื่อเป็นการ ส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ เหล่านี้ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ จะเกิดขึ้นได้ทางหนึ่ง กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2525 จึงได้กำหนดแนวนโยบาย ด้านการลดอัตราอากรศุลกากร หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการลดอัตราอากรศุลกากร สำหรับ เครื่องจักรวัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานหรือที่ รักษาสิ่งแวดล้อมขึ้น โดยให้เรียกเก็บอัตราอากร เหลือเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราปกติหรือเหลือร้อยละ 5 แล้วแต่อย่างไหนจะต่ำกว่า รวมทั้งได้มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณากำหนด

หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอด จนการอนุมัติรายการเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่สมควรได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษีอากรด้วย เครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ ที่รักษาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในข่ายได้รับการลดอัตราอากร จะต้องเป็นชนิดและประเภท ที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสีย อากาศเสีย ขจัดกากของเสียของขยะ ใช้ลด หรือป้องกันเสียงรบกวนจากต้นกำเนิด ในกิจการอุตสาหกรรม เช่น แผ่นหมุนชีวภาพ อุปกรณ์ในการกำจัด คราบน้ำมัน เครื่องบีบตะกอน เครื่องเติมอากาศ อุปกรณ์ครอบเสียง เครื่องดักฝุ่น ผ้ากรองฝุ่น หรือถุงกรองฝุ่น สารเคมีที่ช่วยในการจับตะกอน ของอากาศเสีย เครื่องกำจัดโอโซน รวมทั้ง วัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ ตรวจวัด และติดตามผล เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม การริเริ่มลดอัตราอากรศุลกากรของเครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ ที่ใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังกล่าวนี้นับเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับโครงสร้าง ของประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ซึ่งจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพราะเป็นมาตรการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสิ่งจูงใจ และสร้างความกระตือรือร้น ให้แก่ภาครัฐบาล และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ส่วนประการที่สามนั้นเป็นการนำมาตรการการลดหย่อนภาษีรายได้ ตามประมวลรัษฎากรมาใช้ เพื่อสนับสนุน และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันกระทรวงการคลัง ได้กำหนดให้รายจ่าย เพื่อสาธารณประโยชน์ สามารถนำมาหักภาษีรายได้ ในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำไรสุทธิได้ ซึ่งถือได้ว่า เป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะสนับสนุนให้การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นรายจ่ายเพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ดังกล่าว ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายให้แก่ หรือเพื่อกิจการต่างๆ ดังนี้ คือ การส่งเสริม อนุรักษ์ และรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สงวน และสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ การคุ้มครอง และรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ การส่งเสริม คุ้มครอง และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การควบคุม ป้องกัน แก้ไข ตลอดจนการลด และขจัดอันตราย อันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ หรือภาวะมลพิษ และของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กองทุนสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การให้ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีสิทธิขอรับการส่งเสริม และช่วยเหลือ จากทางราชการ ในการขออนุญาตนำผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ติดตั้ง ควบคุม และดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบบำบัดอากาศเสีย และระบบกำจัดของเสีย ในกรณีไม่สามารถจัดหาได้ภายในประเทศ รวมทั้งขอยกเว้นภาษีเงินได้ของบุคคลนั้นๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน ระดับโครงการ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระดับโครงการนั้น ได้กำหนดให้มีการใช้มาตรการทางด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้โครงการพัฒนาต่างๆ

ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เกิดผลเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่วนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) หมายถึง กิจกรรมที่ออกแบบให้สามารถชี้และทำนายผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ทั้งในทางบวก และทางลบของโครงการพัฒนา ที่จะมีผลต่อสภาพแวดล้อม ทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ การใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และต่อคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพิจารณา และเสนอแนะมาตรการที่จะใช้ในการลดและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแผนการติดตามตรวจสอบ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเพื่อป้องกันผลเสียหาย ที่จะเกิดขึ้นด้วย ดังนั้น ในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากแสดงถึงผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินโครงการแล้ว ยังเน้นการป้องกันทางด้านสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนโครงการ การดำเนินโครงการ รวมทั้งการกำหนดมาตรการการแก้ไข และลดปัญหา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย ประเทศไทยได้เริ่มใช้มาตรการทางด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และในปัจจุบันได้มีการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว

ปัจจุบันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้ทวีความรุนแรงจนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต การที่จะให้รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการป้องกัน และแก้ไข แต่เพียงผู้เดียวย่อมจะไม่สามารถทำได้ ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไข โดยเฉพาะภาครัฐบาล จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ส่วนภาคเอกชน และประชาชน โดยทั่วไปก็จำเป็นต้องให้ความร่วมมือร่วมใจ ในการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ จึงจะมีผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนถาวร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินการ ที่ต้องใช้ทั้งศิลปะ และวิทยาศาสตร์มาประกอบกันด้วยการจัดทำนโยบาย และแผนการป้องกัน และแก้ไข และการควบคุม เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถมีเหลือให้เยาวชนรุ่นหลังได้ใช้ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตต่อไป นอกจากนี้การจัดการดังกล่าว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทุกชนิดไปพร้อมๆ กันทั้งระบบ เพราะทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทุกอย่าง ต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2555: 19)

ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ (2521: 57) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า หมายถึงการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการป้องกันรักษาโดยให้เกิดผลดีที่สุด แก่คนมากที่สุดและในระยะเวลายาวนานที่สุดต่อเนื่องกันไป ส่วน (กัญชรีย์ บุญประกอบ, 2527: 27) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า หมายถึงการสะสมและการดำรงไว้เพื่อประโยชน์ใน

อนาคต เช่นเดียวกับ ทวี ทองสว่าง และ ทศนีย์ ทองสว่าง (2527: 15) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า หมายถึง การรักษาสິงที่มีอยู่รอบตัวเรา ทั้งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพไว้มิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแปลง การสูญเสียและการทำลายเกิดขึ้น ส่วนเกษม จันทรแก้ว (2524: 4) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งถ้าสิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ก็ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติ และได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นทุกสิ่งทุกอย่างบนโลก เป็นทั้งของแข็งของเหลว ก๊าซ สารเคมี สัตว์ มนุษย์ สิ่งก่อสร้าง บ้านเรือน วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี กฎระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ เป็นต้น เกษม จันทรแก้ว (2524: 5) ได้แบ่งทรัพยากรธรรมชาติเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรกทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมดสิ้น ประเภทที่สองเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วจะทดแทนกันได้ และประเภทที่สามทรัพยากรที่ใช้แล้วจะหมดไป นอกจากนี้ยังได้แบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่งสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตต่างๆที่อยู่รอบๆ สิ่งที่มีชีวิตชนิดหนึ่งหรือสิ่งที่เคยมีชีวิตชนิดหนึ่ง เช่น แมลง ฯลฯ และประเภทที่สองสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต หมายถึง สิ่งที่ไม่มีชีวิตซึ่งอยู่รอบๆ สิ่งที่มีชีวิตชนิดหนึ่ง เช่น ดิน น้ำ บ้าน เป็นต้น ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ (2523: 12) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุดและโดยทั่วถึงกัน การอนุรักษ์หรือการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติต้องคำนึงถึงทรัพยากรทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ไม่ควรจะแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดโดย กิบบส์ (Gibbe) ได้สรุปสาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับมหภาคว่า เกิดจากสาเหตุ 3 ประการคือ ประการแรกคือ การใช้ทรัพยากรโดยไม่ระมัดระวังเพื่อการส่งออกและต้องการเงินตราต่างประเทศ ประการที่สอง นโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มองข้ามการจัดการระดับพื้นที่ และประการที่สามนั้น ผลที่ไม่ปรารถนานโยบายการพัฒนาที่ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปในเขตต้นน้ำลำธาร ปัญหาความเสื่อมโทรมของป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารและวิธีจัดการที่เหมาะสมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมาก การพังทลายของดินทำให้ประชาชนในชนบทที่ต้องอาศัยทรัพยากรดินและน้ำเพื่อการเพาะปลูกหาให้มีรายได้น้อยลง ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่มีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วนอกจากจะทำให้สัดส่วนการถือครองที่ดินต่ำลงแล้ว ยังทำให้เกิดการใช้ที่ดินแบบเข้มข้น (intensive land use) หรือมีการใช้ที่ดินอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องได้ด้วย นอกจากนี้การบุกรุกป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ การทำลายป่าไม้ และการทำการเกษตรแบบการทำไร่เลื่อนลอย ยังสามารถทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำรุนแรงรวดเร็วมากขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตามมาก็คือ ป่าไม้ลดความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ การประมง พื้นที่เพื่อการเกษตร และพื้นที่ป่าสงวนและศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำลดลง ทรัพยากรสิ้น เสียหาย และสุดท้ายคือ ส่งผล

กระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์เอง (watersbed resource management) การแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยมาตรการหลายประการรวมทั้งการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรการสื่อสาร การจัดการแก้ไขความขัดแย้ง และ ปีเตอร์ โฮร์ (peter Hoare) ได้วิเคราะห์ลึกลงไปถึงสาเหตุของปัญหาและได้เสนอว่า ปัญหาของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในชนบทมักอยู่ที่กระบวนการวางแผนที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนใหญ่มักอาศัยการวางแผนในรูปแบบจากเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง (top down) โดยไม่มีข้อมูลเพียงพอ ส่วน โฮร์ ได้เสนอแนะทางออกว่า การแก้ไขปัญหาในชนบทให้ได้ผลควรอาศัยข้อมูลในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผนแก้ปัญหา ทั้งนี้ ต้องให้ประชาชนในชนบทมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจ และ เค วิลเลียม อีสเตอร์ (K. William Easter) ได้เสนอว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาหลายด้านควบคู่กันไป ได้แก่ การใช้มาตรการด้านกฎหมาย เช่น การจำกัดเขตการใช้พื้นที่ การออกกฎควบคุม หรืออนุญาตในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้แรงจูงใจในรูปแบบเงินหรือรางวัล การเก็บภาษีการใช้ การให้สิ่งตอบแทนหรือการปรับเมื่อมีการฝ่าฝืน เป็นต้น การให้ความรู้และข้อมูลโดยความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคการวิจัย การสนับสนุนกำลังใจ และการให้การศึกษารวมไปถึงการลงทุนโดยตรง เพื่อให้มาตรการในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อมนุษย์โดยตรง

จากความหมายต่างๆ ดังกล่าวแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมครอบคลุมความหมายของทรัพยากรธรรมชาติด้วย ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์กับมนุษย์โดยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ทนมมนุษย์อย่างมาก ขณะเดียวกัน มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางอย่างลดน้อยลง ซึ่งถ้าหากไม่มีการควบคุมดูแลหรืออนุรักษ์อย่างได้ผลแล้ว ก็จะเป็นผลเสียแก่มนุษย์และสังคมได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาชนบทแนวใหม่

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในอดีตที่ผ่านมาทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและบรรเทาปัญหาความยากจนเป็นจำนวนมากการเร่งรัดในการนาทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้ เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างใช้ กระจัดกระจาย และประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้ออำนวยโอกาสให้กับประชาชนที่อยู่ใกล้ชิดทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น จากเหตุผลข้างต้นจึงเกิดปัญหาสำคัญ 3 ประการ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2531: 133-134) คือ 1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพไม่คุ้มค่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดจึงมีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว 2. ขาดการประสานงานในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละระดับพื้นที่ และเกิด

ปัญหาความขัดแย้ง 3. ขาดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อไว้ใช้งานในอนาคต ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ละชนิดจึงมีสภาพเสื่อมโทรม เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวทางพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติแนวใหม่ จึงประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 3 ประการ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: 1-2) คือ ยึดพื้นที่เป็นหลัก เน้นการผสมผสานกิจกรรมการบริหาร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ และเน้นการสนับสนุนประชาชนและองค์กรในระดังกองถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ

บทบาทขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการและงบประมาณ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานจัดการทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยผ่านกลไกการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจและส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการบริหารดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การดูแล รักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็มีภารกิจอื่น นอกเหนือไปจากด้านสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการในภารกิจอื่นก่อน ภายใต้สภาวะที่มีข้อจำกัดด้านการเงินการคลังและบุคลากร ดังนั้น ควรโน้มน้าวให้ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอันดับแรกเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ไปสู่ท้องถิ่นและจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อจำกัด ความเป็นไปได้ ความสามารถของบุคลากร และแผนการพัฒนาท้องถิ่นด้านอื่นๆ เพื่อประกอบการกำหนดบทบาทและภารกิจให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับโดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่นให้มีความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับทักษะด้านการบริหาร

ศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดความเข้าใจและขาดความสนใจงานด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณน้อยขาดการ

ดาเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนเมือง และไม่มี ความเข้มแข็งในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีความต้องการความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนโครงการ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากรและต้องการบุคลากร รับผิดชอบที่มีความรู้ ความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการและการวางแผนทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้และเทคนิคด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชุมชนให้ความร่วมมือแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายและการมีที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

ความหมายของขยะหรือขยะมูลฝอย

ขยะ หรือขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ซึ่งเกิดจากกระบวนการ ผลิตรวมถึงการใช้งานอย่างเหมาะสมในระดับหนึ่งของคนทุกกลุ่มทุกช่วงเวลาที่มาจากทุกสถานที่ ได้แก่ อาคารบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ทำการ โรงงานอุตสาหกรรม การเกษตร ตลาด ร้านค้า และบนถนน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกในรูปแบบหนึ่งที่จะเป็นนวัตกรรม เป็นพลังงานใหม่ และอื่นๆ ตามความเหมาะสมของสิ่งที่เหลือนั้นๆ ของคนทุกกลุ่มในช่วงเวลาต่อมา ณ สถานที่ใหม่หรือ สถานที่เดิมก็ได้ ยกเว้นอุจจาระและปัสสาวะของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งปฏิญู สิ่งของที่เหลือใช้ ได้แก่ กระดาษทุกชนิด ขวด แก้ว เศษผ้าทุกชนิด เศษไม้ เศษอาหาร เศษยางและหนัง เศษกระจก พลาสติก ทุกชนิด กระจกทุกชนิด เศษวัสดุก่อสร้าง กิ่งไม้ ใบไม้ มูลสัตว์ ชากสัตว์ ชากพืชผักผลไม้ ขยะติดเชื้อ และสารเคมี (พิชิต สุกุลพราหมณ์, 2535: 334) ในขณะเดียวกัน จตุพร บุณนาค (2540: 9) (วินัย วีระ วัฒนานนท์ และอุทุมพร ไพลิน, 2545: 100) นอกจากนี้ อาจเป็นเศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว (พจนานุกรม ราชบัณฑิตสถาน, 2542: 166) ตลอดจนของเหลือทิ้งประเภทที่เป็นของแข็งเป็นส่วนใหญ่อาจจะมีน้ำ หรือกากตะกอนปนมาด้วยจำนวนหนึ่ง หรือวัสดุที่เหลือใช้จากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ ต้องการและกำจัดออกไป ยังมีของเสียที่เป็นพิษมีสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ และ สิ่งมีชีวิตในรูปการบาดเจ็บ และการเจ็บป่วย โดยที่ความรุนแรงของสารเคมีจะขึ้นอยู่กับชนิด ปริมาณ และระยะเวลาของสารนั้น (วิสูตร พิงษ์อิน และสัมฤทธิ์ ทองศรี, 2545: 177) และตามที่กรมควบคุม มลพิษ (2553: 2) ได้ให้ความหมายว่า ขยะหรือมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ เศษพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจาก ถนน จากตลาด ที่เลี้ยงสัตว์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง

ความขัดแย้งนั้นถือเป็นเรื่องปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะสังคมจะเป็นสังคมครอบครัว สังคมเพื่อน สังคมการทำงาน ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่มากขึ้น ยิ่งมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งได้มากยิ่งขึ้น แต่ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่แยแสเสมอไป วันนี้เรามาลองดูกันว่าจะสามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร โดยพิจารณาจากทฤษฎีการบริหารจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร

ความขัดแย้ง ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Simms, Price, & Ervin, 2000: 247) トラบใดที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงควรต้องรู้จักและเข้าใจความขัดแย้ง สามารถแปลงสภาพความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ได้ โรบบินส์ (Robbins, 1991: 414-416) ได้แบ่งแนวความคิดเรื่องความขัดแย้งเป็น 3 แนวทางคือ แนวคิดแบบดั้งเดิม แนวคิดแบบดั้งเดิมมองความขัดแย้งทุกชนิดว่าเป็นเรื่องทำลายเป็น สิ่งเลวร้าย ไม่ก่อประโยชน์ต่อองค์กร ฝ่ายบริหารควรมีบทบาทในการกำจัดหรือ หลีกเลี่ยงความ ขัดแย้งเป็นเรื่องของความผิดพลาด ความบกพร่องของใครคนใดคนหนึ่ง ต้องหาตัวผู้กระทำจึงไม่ควรดำเนินการอะไรให้เกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อเกิดแล้วต้องปกปิด หรือขจัดให้หมดไป แนว ทางการแก้ไขคือการเอาชนะใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินปัญหาและการประนีประนอม ส่วนแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ยอมรับความความขัดแย้งเป็นเรื่องของธรรมชาติเกิดจาก พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และกลุ่มที่มีความแตกต่าง ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น บางครั้ง อาจเป็นประโยชน์มีคุณค่าต่อองค์กรได้การจัดการความขัดแย้งกระทำโดยการศึกษาถึงสาเหตุและ วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพื่อควบคุมให้อยู่ในระดับที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และแนวคิดด้านปฏิกริยาสัมพันธ์มองความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่มองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติเท่านั้นแต่ยังมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นและควรกระตุ้นให้เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อผลของความก้าวหน้าโดยเฉพาะอาจก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการคิดค้นสิ่งใหม่ การจัดการ และแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องยอมรับว่ามีความขัดแย้งและกระตุ้นเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง หมายถึง การต่อสู้กันมาจากการต่อสู้กันในสนามรบ หรือการใช้อาวุธต่อสู้กัน ในความหมายนี้เป็นความขัดแย้งที่มุ่งทำลายโดยมุ่งเอาชนะเพื่อทำลายฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลสิ่งที่ตนเป็นฝ่ายชนะอีกฝ่ายหนึ่งต้องแพ้ โดยธงชัย สันติวงษ์ (2537: 284) อธิบายความขัดแย้งว่า คือ การเกลียดชัง การแข่งขันชิงดี กันระหว่างกลุ่ม การแบ่งแยกฝักฝ่ายกัน การข่มขู่ไม่ร่วมมือกัน สภาพความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อฝ่าย หนึ่งพยายามที่จะมุ่งให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายของตนโดยการเอาชนะฝ่ายอื่น ได้มีความพยายาม ครอบงำอีกฝ่ายมิให้บรรลุเป้าหมายการปฏิบัติอาจกระทำโดยเปิดเผยหรือทำในทางลับที่เห็นไม่ชัด ถือเป็นความขัดแย้งได้ความขัดแย้งไม่จำเป็นต้องมีความเห็นไม่

ตรงกัน เพียงแต่การปฏิบัติสื่อถึงการบั่นทอนหรือรบกวนความตั้งใจทำงานของอีกฝ่ายหนึ่งมิให้บรรลุเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกัน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540: 11) ได้ให้บทสรุปความขัดแย้งของบุคคลเกิดจากการที่บุคคล ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่การเลือกนั้นอาจเต็มใจเลือกหรือจำใจเลือกความขัดแย้ง ระหว่างบุคคล เป็นสถานการณ์ที่การกระทำของฝ่ายหนึ่งไปขัดขวาง หรือสกัดกั้นการกระทำของ อีกฝ่ายหนึ่ง ในการที่จะบรรลุเป้าหมายของเขาหรือการที่บุคคลที่มีความแตกต่างกัน ในค่านิยม ความสนใจ แนวคิด วิธีการ เป้าหมาย จะต้องมาติดต่อประสานงานกัน ทำงานช่วยกัน หรืออยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันโดยที่ความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกันหรือไปด้วยกันไม่ได้จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ที่บุคคล 2 ฝ่าย เกิดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติการดำเนินชีวิตภูมิหลังเป้าหมายที่ไม่ตรงกันตกลงกันไม่ได้หรือเกิดจากการบั่นทอน การรบกวนความตั้งใจทำงานของอีกฝ่ายหนึ่งบุคคลแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่มีการป้องกัน บังคับ ต่อต้าน มุ่งเอาชนะกัน ไม่พึงพอใจกัน ซึ่งผลกระทบของความ ขัดแย้งอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานได้ นอกจากนี้ ความขัดแย้งยังมีประโยชน์ เนื่องจากกระตุ้นให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ เสริมอำนาจให้ผู้กระตุ้นได้ ส่วนด้านพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 142-143) แบ่งความขัดแย้งเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรกความขัดแย้งภายในตนเองความขัดแย้งภายใน จะเกิดขึ้นเมื่อคนเราต้องตัดสินใจที่ จะเลือกกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จากสิ่งที่มีให้เลือกสองอย่างหรือมากกว่าสองอย่าง ซึ่งจะให้ผลที่แตกต่างกันไป จึงเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นในสิ่งที่ต้องตัดสินใจเลือกนั้น อาจเนื่องมาจากความต้องการภายในขัดแย้งกันเอง หรือเกิดจากความต้องการภายนอกทั้งสองอย่าง ขัดแย้งกัน หรือเกิดจากความต้องการภายในกับความต้องการภายนอกขัดแย้งกันได้ ประเภทที่สอง ความขัดแย้งภายในกลุ่ม เมื่อบุคคลมีความแตกต่างกัน ด้านภูมิหลัง ความต้องการ ทักษะคติความคิดเห็นความเชื่อตลอดจนบุคลิกภาพมาพบปะกันก็อาจเป็นไปได้ที่อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและ ประเภทที่สาม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเป็นสภาพการณ์ที่แต่ละกลุ่มมีความต้องการความคิดเห็น ทักษะคติ ค่านิยม วัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ ดังนั้นความขัดแย้งแบ่งได้เป็นความขัดแย้งภายในบุคคล ระหว่างบุคคล และระหว่าง กลุ่ม ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงาน อาจเกิดความเสียหายต่อระบบงาน หรือกิจการขององค์กรได้

ในส่วนของ มณฑิกา แก้วทองคำ (2539: 21) แบ่งสาเหตุความขัดแย้งไว้ 6 ประการ ประการแรก กล่าวถึงความแตกต่างของบุคคลในการรับรู้ค่านิยมความเชื่อ ส่วนประการที่สองทรัพยากรที่จำกัดได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้โอกาสในการอบรม การเลื่อนขั้นเงินเดือน ตำแหน่งที่มีอย่างจำกัดทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ประการที่สามเป็นการติดต่อสื่อสารการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรเป็นสาเหตุใหญ่ของความขัดแย้ง ประการที่สี่ ความแตกต่างในเป้าหมาย การปฏิบัติงานในองค์กรที่เป็น สหสาขาวิชาชีพ ที่มีเป้าหมาย ต่างกันการปฏิบัติตามแผนอาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ประการที่ห้าความขัดแย้งในบทบาท ทั้งบทบาทที่ตนเองคาดหวัง และผู้อื่น

คาดหวังบางครั้งอาจไม่เป็นไปตามขอบเขต ประการที่หก ความสนิทสนมกันเป็นส่วนตัวพยายามที่ปฏิบัติงานร่วมกันมานาน ย่อมมีความสัมพันธ์ ที่ติดต่อกันบางครั้งมีปัญหาเล็กน้อยก็อาจเกิดความขัดแย้งได้ ดังนั้นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากบุคคล มีความแตกต่างในด้านการรับรู้ความเชื่อ เป้าหมายการแบ่งกลุ่ม การแข่งขัน บางครั้งความสนิทสนมก็เป็นสาเหตุของการเกิดการขัดแย้ง นอกจากนี้ยังเกิดจากความไม่เข้าใจในบทบาทของบุคคล ส่วนกระบวนการความขัดแย้ง มีอยู่ 5 ขั้นตอน (Robbins, 1998: 437) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศักยภาพในการขัดขวาง หรือภาวะเข้ากันไม่ได้ (potential opposition or incompatibility) เป็นการสร้างโอกาส ความขัดแย้งให้เกิดขึ้น แต่ไม่ว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งโดยตรงอาจเกิดจากการติดต่อสื่อสารโครงสร้างและตัวแปรส่วนบุคคลคือ การสื่อสารเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งความยากลำบากในการใช้คำว่า ความเข้าใจผิดเกิดเสียงรบกวนขึ้นในช่วงของการติดต่อสื่อสารแต่การติดต่อสื่อสารที่ไม่ดีอาจไม่ใช่สาเหตุของทั้งหมด นอกจากนี้การเลือกช่องทางการสื่อสารอาจมีอิทธิพลต่อความขัดแย้งได้ ส่วนโครงสร้างคือขนาดระดับความเชี่ยวชาญในการทำงานที่กำหนดให้สมาชิก ของกลุ่มความชัดเจนในอำนาจหน้าที่การเข้ากันได้ของเป้าหมายของสมาชิกรูปแบบภาวะผู้นำระบบการให้รางวัล การพึงพาระหว่างกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง กลุ่มที่มีความขัดแย้งมากที่สุดเป็นกลุ่มที่อายุน้อยที่สุดและมีการออกจากงานสูง ความคลุมเครือในการกำหนดความรับผิดชอบมากขึ้นเท่าใดก็ทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้นเท่านั้น และในส่วนตัวแปรส่วนบุคคลนั้น เป็นความแตกต่างของแต่ละบุคคล ขั้นที่สองการรับรู้ความขัดแย้งด้วยตนเอง ถ้าสภาพใน ขั้นที่ 1 นั้นเป็นทางลบจะไม่เกิดความขัดแย้ง ส่วนขั้นตอนที่ 2 นี้เป็นกลุ่มตัดสินใจว่า เป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวกับอะไร และทำให้เกิดความรู้สึกว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นวิกฤต อาทิเช่น การรับรู้ในความขัดแย้ง การรับรู้ในข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่กลุ่มต้องระมัดระวังเหตุการณ์นั้นๆ ขั้นที่หนึ่งเพราะถ้าตกลงกันไม่ได้ก็จะเกิดความขัดแย้ง หรือในส่วนของความขัดแย้งที่รู้สึกได้นั้น เป็นข้อขัดแย้งที่เกี่ยวกับอารมณ์เครียด สับสน หรือความเป็นศัตรูกันเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ความตั้งใจแทรกอยู่ระหว่างการรับรู้ของบุคคลอารมณ์และพฤติกรรม ที่แสดงออก เช่น การแข่งขัน เป็นการที่บุคคลมุ่งไปที่ตนเองมาก ไม่ให้ความร่วมมือ เมื่อบุคคลหนึ่งแสวงหาความพอใจในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยไม่สนใจกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอื่นจะทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นคือบุคคลอยู่ในภาวะการณแข่งขัน ตั้งใจจะบรรลุเป้าหมายของตนเองโดยการทำลายเป้าหมายของคนอื่น ส่วนการร่วมมือกันนั้น เป็นการที่บุคคลให้ความร่วมมือและมุ่งตนเองมากเมื่อบุคคลมีความขัดแย้งแต่ละฝ่ายพยายามที่จะทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยมีความร่วมมือและการแสวงหาความร่วมมือในผลประโยชน์การร่วมมือเป็นความตั้งใจของกลุ่มที่จะแก้ไขปัญหาโดยทำความเข้าใจชัดเจนมากกว่าการผ่อนปรน ส่วนการหลีกเลี่ยงนั้นบุคคลไม่ให้ความร่วมมือและไม่มุ่งที่ตนเองความขัดแย้งหลีกเลี่ยงจากอื่นซึ่งไม่ลงรอยด้วยและการยอมให้ผู้อื่นการที่บุคคลให้ความร่วมมือและไม่มุ่งที่ตนเองปรารถนาจะหยุดเป้าหมายของตนเอง ให้ความสนใจกับเป้าหมายของอีกกลุ่มโดยการช่วยเหลือ

สนับสนุนความคิดเห็นคนอื่นยกโทษให้เพื่อให้ความสัมพันธ์ภาพคงอยู่ในส่วนขั้นตอนที่ 4 พฤติกรรม รวมถึงการพูด การแสดงออก การโต้ตอบกันพฤติกรรมขัดแย้งเหล่านี้สามารถทำให้เพิ่มหรือลดการ ทานได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการความขัดแย้งและและขั้นสุดท้ายผลลัพธ์เป็นปฏิกริยา โต้ตอบระหว่างกลุ่มที่ขัดแย้ง ความขัดแย้งในระดับต่ำและปานกลางจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการ ปรับปรุงคุณภาพการทำงานได้ จัดการให้มีความขัดแย้ง ระดับปานกลางจะกระตุ้นความสนใจอยากรู้ อยากเห็นของบุคคลในแต่ละกลุ่ม และปัญหาความตึงเครียดจะน้อยลง ส่งเสริมให้ เกิดการประเมิน ตนเองและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการทำงาน ความขัดแย้งที่ต่อต้านจะร้ายแรงไม่ผ่านการตัดสินใจ ของกลุ่มไปโดยง่ายอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ดังนั้นกระบวนการความขัดแย้ง เริ่มจากภาวะที่เข้า กันไม่ได้ ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องเกิดความขัดแย้ง แต่เมื่อบุคคลรับรู้ ความขัดแย้งจนตกลงกันไม่ได้ จึงเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น

ถ้ากล่าวถึงการจัดการความขัดแย้ง (conflict management) การจัดการความขัดแย้ง เป็นไปทั้งทางบวกและทางลบ ฉะนั้นเพื่อให้ประโยชน์แก่องค์กร หากความขัดแย้งมีน้อยเกินไปต้องมี การกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งขึ้นบ้างและหากความขัดแย้งมี มากเกินไปผู้บริหารต้องเข้ามาแก้ไข ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การจัดการความขัดแย้งด้วยการแก้ไขปัญหาร่วมกัน แม้จะค่อนข้างยากแต่ก็ เป็นวิธีที่ได้ผลดี ที่สุด เพราะคำนึงถึงทั้งตัวบุคคลและผลงาน ผลที่จะตามมาของวิธีนี้คือทุกฝ่ายมีความ พอใจ แต่ละฝ่ายพยายามสร้างข้อผูกพันเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกัน ในอันที่จะจัดการกับ ความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ต่อไปผู้บริหารที่นิยมใช้รูปแบบกาจัดการกับความขัดแย้งแบบนี้จึงเป็นผู้ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์การจะเลือกวิธีใดมาจัดการกับความขัดแย้งนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติและแนวคิดของผู้บริหารว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อองค์กรต้องขจัดให้หมดไป พยายามอย่าให้เกิดขึ้นในองค์กรหรือว่าความขัดแย้งเป็นพลังผลักดันอย่างหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการ พัฒนาองค์กร สมควรจะกระตุ้นให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดผู้บริหารจะรับรู้และวิเคราะห์ความขัดแย้ง ตลอดจนหาแนวทางจัดการกับความขัดแย้งตามแนวคิดของตน ส่วนด้านเบลค มอตัน และ แทปเปอร์ (Blake, Mouton & Tapper, 1981: 14) ระบุว่า ผู้บริหารที่จัดการกับความขัดแย้งที่มีอยู่ 5 ประเภท คือนักเผด็จการ นักประสานไมตรี นักหลบหลีก นักประนีประนอม และนักแก้ไขปัญหา

Marry Paker Follet (1977: 169) ได้เสนอวิธีการจัดการกับความขัดแย้งไว้คือ การเอาชนะ คือ การจัดการโดยฝ่ายหนึ่งมีชัยชนะเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง การประนีประนอม คือการที่แต่ละฝ่ายลด ความต้องการของตนเองลง เพื่อที่จะก่อให้เกิดความสันติสุข และการบูรณาการ คือ การที่ผสมเอา ความต้องการของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน โดยวิธีนี้เป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุดในการจัดการกับความขัดแย้ง ส่วนแนวคิดและทฤษฎีการบริหารความขัดแย้ง ได้กล่าวไว้ว่าถือเป็นเรื่องปรกติของการอยู่ในสังคมไม่ ว่าสังคมจะเป็นสังคมครอบครัว สังคมเพื่อน สังคมการทำงาน ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่มากขึ้น ยิ่งมีโอกาส ที่จะเกิดความขัดแย้งได้มากยิ่งขึ้น แต่ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่แยแสเสมอไป วันนี้นัเรามาลองดูกันว่า

สามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร โดยพิจารณาจากทฤษฎีการบริหารความขัดแย้ง ภายในองค์กร อาทิเช่นแนวคิดสมัยดั้งเดิม (Traditional View) ความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่ดีหากหลีกเลี่ยงได้ควรหลีกเลี่ยง ผู้บริหารจะต้องกำจัดความขัดแย้งขององค์กร โดยการออกกฎระเบียบ กระบวนการที่เข้มงวดเพื่อที่จะทำให้ความขัดแย้งหมดไป แนวคิดด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations View) จะสนับสนุนการยอมรับความขัดแย้งนั้น และความขัดแย้งอาจจะมีประโยชน์ต่อ ภายในองค์กรได้ในบางเวลาเท่านั้น แนวคิดสมัยใหม่ (Contemporary View) สนับสนุนความขัดแย้งบนพื้นฐานขององค์กรที่มีความสามัคคี ความสงบสุข ความเจียบสงบ และมีความร่วมมือ ถ้าหากไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ความขัดแย้ง การให้ความร่วมมือแก่องค์กรก็จะกลายเป็นความเฉยเฉย ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงและการคิดค้นใหม่ๆ ในขณะเดียวกัน (Follett (1975) ได้เสนอกระบวนการความขัดแย้ง ออกเป็น 6 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก เหตุการณ์ก่อนที่จะเกิดความขัดแย้ง (Antecedent Condition of Conflict) เป็นลักษณะของเหตุการณ์ที่ปราศจากความขัดแย้งแต่นำไปสู่การขัดแย้ง ขั้นตอนที่สอง เหตุการณ์ความขัดแย้งที่สามารถรับรู้ได้ (Perceived Conflict) เป็นการรับรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของฝ่ายนั้นว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น ขั้นตอนที่สาม ความขัดแย้งที่สามารถรู้สึกได้ (Felt Conflict) อาจมีความรู้สึกว่า ถูกเกลียดชังกลัวหรือไม่ไว้วางใจ ขั้นตอนที่สี่ พฤติกรรมที่ปรากฏได้ชัดเจน หรือแสดงความก้าวร้าวออกมา การแข่งขัน การโต้เถียง หรือ การแก้ปัญหา และขั้นตอนที่ห้า การแก้ปัญหาหรือระงับความขัดแย้ง ส่วนวิธีการแก้ไขความขัดแย้งมี 4 วิธี ได้แก่ 1. วิชชนะ-แพ้ 2. วิชแพ่ทั้งคู่ 3. วิธีการที่ทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ชนะ 4. วิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน หรือแบบชนะทั้งคู่

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987: 273) มีแนวคิดว่าคุณคนแตกต่างกัน จึงใช้กลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งโดยแต่ละคนมีรูปแบบการแก้ปัญหาเป็นของตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และหาวิธีการใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งในภาวะขัดแย้ง ประเด็นหลักที่ต้องใส่ใจ คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตัว เมื่ออยู่ในภาวะขัดแย้ง คนแต่ละคนจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากผู้อื่น และการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น แบบพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้ง 5 แบบ คือ แบบที่ 1. ลักษณะแบบ “เต่า” (ถอนตัว, หดหู่) มีลักษณะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ยอมละวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ส่วนตัว โดยการหลีกเลี่ยงไม่เผชิญกับคู่กรณี จะไม่ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา แบบที่ 2. ลักษณะแบบ “ฉลาม” (บังคับ, ชอบใช้กำลัง) เป็นการแก้ปัญหาคความขัดแย้งโดยใช้อำนาจตามตำแหน่งคำนึงถึงเป้าหมายงานหรือความต้องการของตนเองมากกว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน แบบที่ 3. ลักษณะแบบ “ตุ๊กตาหิม” (สัมพันธ์ภาพราบรื่น) เชื่อว่าความขัดแย้งหลีกเลี่ยงได้เพื่อเห็นแก่ความกลมเกลียวยอมยกเลิเป้าหมายเพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีไว้ แบบที่ 4. ลักษณะแบบ “สุนัขจิ้งจอก” (ประนีประนอม, แก้ปัญหาเฉพาะหน้า) จะคำนึงถึงเป้าหมายส่วนตนและสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นในระดับปานกลาง แสวงหาการ

ประนีประนอม พร้อมและเต็มใจที่จะสละวัตถุประสงค์และสัมพันธภาพบางส่วนเพื่อหาข้อตกลงร่วมที่ดี และแบบที่ 5. ลักษณะแบบ “นกฮูก” (เผชิญหน้ากัน, สุขุม) จะมองความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ให้คุณค่าแก่เป้าหมายและสัมพันธภาพ สิ่งที่ต้องการคือการบรรลุเป้าหมายของตนเองและผู้อื่น ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และบุคลิกของผู้ขัดแย้งว่า เป็นอย่างไร เราต้องเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้ถูกวิธีและพยายามทำให้ทุกคนเป็นผู้ชนะองค์การจึงจะประสบความสำเร็จ

สรุปจากความหมายของความขัดแย้งนั้นได้กล่าวถึงว่ากระบวนการความขัดแย้ง เริ่มจากภาวะเข้ากันไม่ได้ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องเกิดความขัดแย้ง แต่เมื่อบุคคลรับรู้ความขัดแย้งจนตกลงกันไม่ได้ จึงเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น การจัดการความขัดแย้ง (conflict management) การจัดการความขัดแย้งเป็นไปทั้งทางบวกและทางลบ ฉะนั้นเพื่อให้ประโยชน์แก่องค์การ หากความขัดแย้งมีน้อยเกินไปต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งขึ้นบ้าง และหากความขัดแย้งมีมากเกินไปผู้บริหารต้องเข้ามาแก้ไขความขัดแย้ง ที่เกิดนั้น การจัดการความขัดแย้งด้วยการแก้ปัญหาาร่วมกัน แม้จะค่อนข้างยากแต่ก็เป็นวิธีที่โตผลดี ที่สุด เพราะคำนึงถึงทั้งตัวบุคคลและผลงาน ผลที่จะตามมาของวิธีนี้คือทุกฝ่ายมีความพอใจ แต่ฝ่ายพยายามสร้างข้อผูกพัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกัน ในอันที่จะจัดการกับความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ ต่อไป ผู้บริหารที่นิยมรูปแบบกาจัดการกับความขัดแย้งแบบนี้จึงเป็นผู้ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ การจะเลือกวิธีใดมาจัดการกับความขัดแย้งนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติและแนวคิดของผู้บริหารว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการขจัดให้หมดไป พยายามอย่าให้เกิดขึ้นในองค์การหรือว่าความขัดแย้ง เป็นพลังผลักดัน อย่างหนึ่ง ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การ สมควรกระตุ้นให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัด ผู้บริหารจะรับรู้และวิเคราะห์ความขัดแย้งตลอดจนหาแนวทางจัดการกับความขัดแย้งตามแนวคิดของตน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

การพัฒนาประเทศตลอดที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนพัฒนาฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นแผนแรกที่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ที่มุ่งกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างชัดเจน โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ เฉพาะและการพัฒนาเมืองหลักในภาคต่างๆ ของประเทศ ควบคู่กับนโยบายการพัฒนาชนบท และมีการดำเนินนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 ที่เน้น การมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและโอกาสใหม่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจาก ปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการเลือกหรือกำหนดพื้นที่ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงขยายตัวของประชากรและชุมชน

กรมพัฒนาที่ดิน (2547: 89) ให้ความหมายของว่า ที่ดิน (Land) หมายถึง ที่ดินที่มีอยู่ตามธรรมชาติอันอาจใช้ประโยชน์สนองความต้องการของมนุษย์ในทางต่าง ๆ โดยคำนึงถึง ผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเป็นประการสำคัญ ความแตกต่างของ “ที่ดิน” และ “ดิน” คือ ที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ อย่างหนึ่ง หรือหรือพื้นที่ที่บริเวณ หนึ่งบนผิวโลก ซึ่งมีการแบ่งอาณา เขตตามที่ดินมนุษย์ได้กำหนดไว้ ส่วน ดิน เป็นเทวดัตถุธรรมชาติอย่างหนึ่ง ประกอบกับขึ้นเป็นส่วนหนึ่ง ของภูมิประเทศหรือของที่ดิน และในส่วนของ ธีรگانต์ ศรีไทยรักษ์ (2549: 7) ได้ให้ความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินว่า หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีการกระทำนั้นบนที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยวและสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น ในขณะเดียวกันนั้น นงคราญ วงศ์ตะวัน (2549: 5-6) ได้กล่าวว่าการใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึงการใช้ประโยชน์ ที่ดินในปัจจุบันหรือ อนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย ส่วนด้านกรมพัฒนาที่ดิน (2540) ให้นิยามไว้ว่า ความเสื่อมโทรมของดินคือ การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางเคมีกายภาพและชีวภาพของดินจนทำให้ดินนั้นมีคุณภาพลดลงจนไม่สามารถใช้เพื่อการเกษตรได้อย่างถาวรและให้ผลผลิตคงที่ตลอดไป โดยมีผลมาจากขาดการจัดการดินที่ถูกต้องและมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเสื่อมโทรมของดิน ปรากฏขึ้นหลายรูปแบบ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง ดินแน่นตัวซึ่งมีผลให้ดินบน ซึ่งเป็นชั้นดินที่เหมาะสมที่สุดต่อการเกษตรสูญหายไป ความเสื่อมโทรมมาจากการชะล้างพังทลายของดินเป็นเหตุที่รุนแรงที่สุด และในขณะเดียวกัน (วิชัย นทีชัย และคณะ, 2544: 78) กล่าวถึง ดินที่ไม่มีศักยภาพทางการเกษตรในอดีตว่า เป็นพื้นที่อื่นๆ ที่อยู่ นอกเหนือจากพื้นที่ดินศักยภาพปานกลางถึงสูงและดินศักยภาพต่ำตามที่กล่าวมาแล้ว หมายถึง พื้นที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถนำมาใช้ปลูกพืชใดหรือต้องใช้เวลาอันยาวนานในการปรับปรุงฟื้นฟู เพื่อนำมาใช้ปลูกพืชเหมือนเดิม

ดังนั้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของกระบวนการผลักดันการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ความรู้ในการหาวิธีจัดการหรือแก้ไขปัญหาของ ตัวเอง คริวเรือน ชุมชน และ ประเทศ ได้อย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกันเมื่อความต้องการใช้ทรัพยากรของคนในชาติมีมาก แต่ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรดินและน้ำมีอยู่อย่างจำกัด และระเบียบปฏิบัติการใช้ทรัพยากรของชาติไม่ทันต่อเหตุการณ์การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็ง ทรัพยากรลุ่มน้ำจึงถูกฉกฉวยแย่งชิงกันครอบครองและนำไปใช้ประโยชน์อย่างไม่คำนึงถึงผลกระทบทำลายต่อทรัพยากรอื่นหรือทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมไม่มีแผนการใช้ที่เหมาะสมและขาดการอนุรักษ์หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ตลอดจนขาดระบบกลไกในการบริหารและการจัดการที่เหมาะสมที่

เอื้ออำนวยให้มีการใช้ทรัพยากรดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรม
ขาดแคลนพื้นที่อุดมสำหรับการเกษตรมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีรียา ไบโพธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจาก
โครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โชนกลางบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาถึงขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการนี้ ผลกระทบทางสภาพแวดล้อม
และ ผลกระทบทางสังคมต่อชุมชน โดยเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากโครงการต่อ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต่อชุมชน

วิมลวัลย์ ไชยกาญจน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนแพะขวาง
ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งรูปแบบการจัดการขยะ องค์ประกอบของความสำเร็จ
ในการจัดการขยะของชุมชนบ้านแพะขวาง และบทบาทของผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล
และประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

สุรศักดิ์ โอสธิตยพร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับ
เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับ
เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งด้านแนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชน และ รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลดอยสะเก็ด

ดำรงศิริ ศิลปะวัฒนานันท์ และ ชญานันันท์ เผ่าศรีเจริญ (2555) แนวทางการจัดการปัญหา
ขยะมูลฝอย ร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาเรื่อง การ
ประเมินผลการจัดการโครงการโรงงานคัดแยกขยะมูลฝอยและทำปุ๋ยชีวภาพขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดเชียงใหม่มีความไม่สอดคล้องในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่โดยรอบโรงงานฯ ประสบปัญหามลพิษด้านกลิ่นเหม็น แมลงวัน ฝุ่นละออง
และน้ำเสีย และต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดกติกาในการจัดการขยะมูลฝอยใน
การแก้ไขปัญหาขยะสั้ และใช้หลักการพึ่งตนเองของชุมชนและการลงนามในบันทึกความเข้าใจใน
ลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนในการแก้ไขปัญหาขยะยาว

ทิมนักวิจัย ด้านการจัดการของเสีย/ขยะมูลฝอย เรื่องการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่
เหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย การพัฒนาการ
บริหารจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการมี ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีจิตสำนึกในการ

จัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีใน การจัดการขยะมูลฝอย และเพื่อประเมินความพึงพอใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและการใช้เทคโนโลยีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การต้องอาศัยหลักการทางการบริหาร 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดการองค์การ การชี้นำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ การบริหารจัดการหมายถึง การบริหารจัดการใดๆ ที่องค์การได้ใช้ทรัพยากรซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และ การจัดการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ หรือกระบวนการ การกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่าง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์สิ่งของ และการจัดการ การกระทำนั้นๆ ให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ และมีการดำเนินการให้คงอยู่ โดยมีการวางแผน การจัดการองค์การ การจูงใจ และการควบคุม การกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผน การบริหารนั้นเป็นการดำเนินการที่ผู้บริหารได้มีหน้าที่สั่งการในการบริหารจัดการ ควบคุมและได้นำแผนที่กำหนดไว้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จากความหมายของการมีส่วนร่วมทั้งหมด สรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกัน เข้ามาดำเนินการนั้นให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หรือเป็นการที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล และมีกระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริม ชักจูง สร้างโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนในรูปแบบบุคคล กลุ่มคน มูลนิธิ ชมรม สมาคม และองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีและผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเองให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งสรุปจากความหมายของความขัดแย้งนั้นได้กล่าวถึงว่ากระบวนการความขัดแย้ง เริ่มจากภาวะเข้ากันไม่ได้ ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องเกิดความขัดแย้ง แต่เมื่อบุคคลรับรู้ความขัดแย้งจนตกลงกันไม่ได้ จึงเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น การจัดการความขัดแย้ง (conflict management) การจัดการความขัดแย้งเป็นไปทั้งทางบวกและทางลบ ฉะนั้นเพื่อให้ประโยชน์แก่องค์การ หากความขัดแย้งมีน้อยเกินไปต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งขึ้นบ้าง และหากความขัดแย้งมีมากเกินไปผู้บริหารต้องเข้ามาแก้ไขความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้น การจัดการ

ความขัดแย้งด้วยการแก้ปัญหาาร่วมกัน แม้จะค่อนข้างยากแต่ก็เป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุด เพราะคำนึงถึงทั้งตัวบุคคลและผลงาน ผลที่จะตามมาของวิธีนี้คือทุกฝ่ายมีความพอใจ แต่ละฝ่ายพยายามสร้างข้อผูกพัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกัน ในอันที่จะ จัดการกับความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ต่อไป ผู้บริหารที่นิยมรูปแบบการจัดการกับความขัดแย้ง แบบนี้จึงเป็นผู้ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ การจะเลือกวิธีใดมาจัดการกับความขัดแย้งนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติและแนวคิดของผู้บริหารว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดีต้องการขจัดให้หมดไป พยายามอย่าให้เกิดขึ้นในองค์การหรือว่าความขัดแย้ง เป็นพลังผลักดัน อย่างหนึ่ง ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การ สมควรจะกระตุ้นให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัด ผู้บริหารจะรับรู้และวิเคราะห์ความขัดแย้ง ตลอดจนหาแนวทางจัดการกับความขัดแย้ง ตามแนวคิดของตน

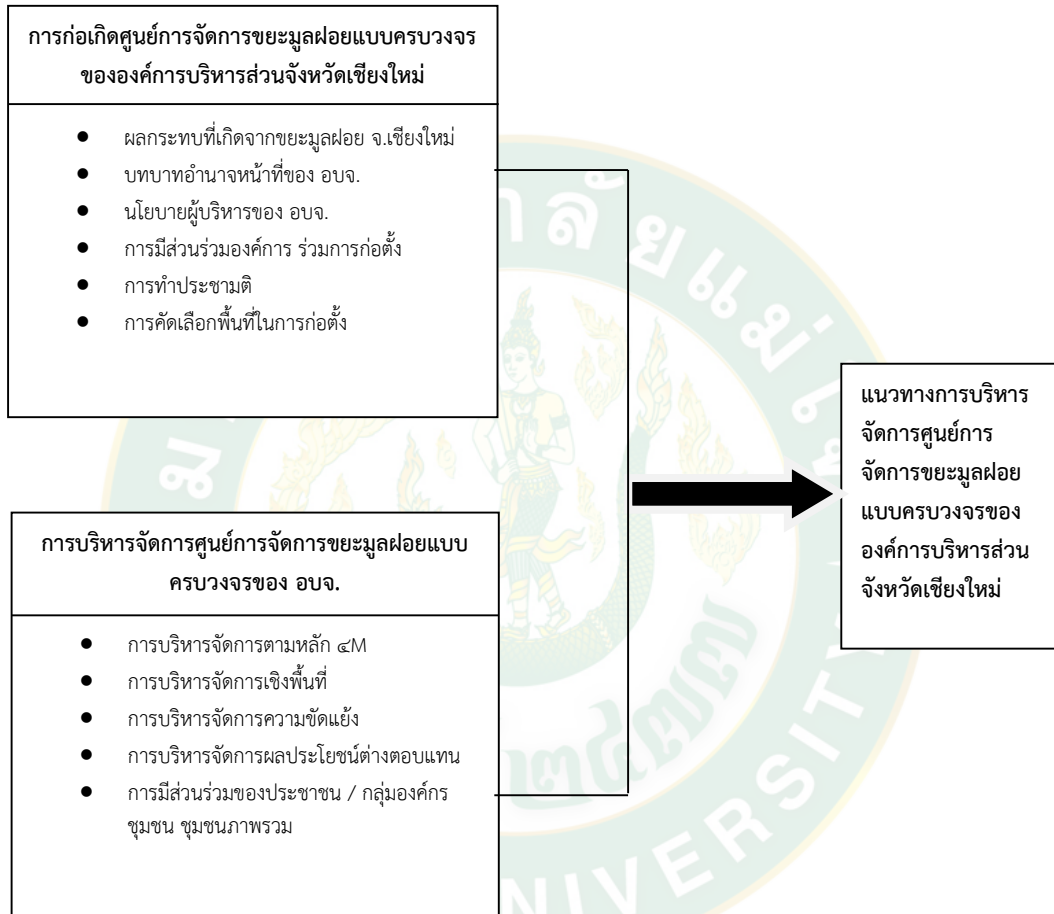
สรุปแนวคิดและทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะมูลฝอยจากแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้น มีหลายชนิด และแต่ละชนิด ก็มีคุณสมบัติและเอกลักษณ์ที่เฉพาะตัว ดังนั้น เพื่อให้การจัดการสามารถบรรลุเป้าหมายของแนวคิด จึงควรกำหนดหลักการจัดการ หรือแนวทางการจัดการให้สอดคล้องกับชนิด คุณสมบัติ และเอกลักษณ์เฉพาะอย่างของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ดังที่ทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติอย่างมากมาย ดังนั้นจึงต้องจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการป้องกันรักษา โดยให้เกิดผลดีที่สุด แก่คนมากที่สุดและในระยะเวลายาวนานที่สุดต่อเนื่องกันไป

ในส่วนของแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยนั้น คือการจัดการสิ่งของที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตรวมถึงการใช้งานอย่างเหมาะสมในระดับหนึ่งของคนทุกกลุ่มทุกช่วงเวลาที่มาจากทุกสถานที่ต่างๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในอีกรูปแบบหนึ่งที่อาจจะเป็นนวัตกรรม เป็นพลังงานใหม่ และอื่นๆ ตามความเหมาะสมของสิ่งที่เหลือนั้นๆ

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ชุมชนหรือพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ความรู้ในการหาวิธีจัดการหรือแก้ไขปัญหาของ ตัวเอง คราวเรือน ชุมชน และประเทศได้อย่างยั่งยืนในขณะเดียวกันเมื่อความต้องการใช้ทรัพยากรของคนในชาติมีมากแต่ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรดินและน้ำมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีของพื้นที่นั้นๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลป่าป้อง อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. พื้นที่ดำเนินการวิจัย
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาในเขตพื้นที่นี้ ในอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ใช้มุมมองหลายด้านทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และทำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและแม่นยำบนพื้นฐานของความเป็นจริง ซึ่งครั้งนี้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลป่าป้อง อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ชุมชนบ้านป่าตึงน้อยโดยศึกษาถึงปัญหาวิจัยและใช้การบริหารและการจัดการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นฐาน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาใน 2 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ (Documentary research) ซึ่งเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการเกี่ยวข้องต่างๆ อาทิเช่น บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และหนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ประชาธิปไตย แนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ และเอกสาร หรือระเบียบจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

2. การศึกษารวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบการสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน หรือกลุ่มผู้บริหารองค์กร ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ 1 คน นายกองคการ บริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอดอยสะเก็ด 1 คน นายกเทศมนตรีตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน กำนันตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน ตัวแทนภาคประชาสังคมระดับ อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน สมาชิกเทศบาลตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 3 คน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 10 คน ประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 10 คน อดีตกำนัน ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลเจียงตอย อำเภอ ดอยสะเก็ด 1 คน โดยการคัดเลือกข้อมูลแบบ เฉพาะเจาะจง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับ	ประชากร	จำนวน (คน)
1	นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1
2	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1
3	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1
4	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1
5	ผู้บริหารศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอำเภอ ดอยสะเก็ด	1
6	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (เขตอำเภอ ดอยสะเก็ด)	1
7	นายกเทศมนตรีตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
8	กำนันตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
9	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
10	สมาชิกเทศบาลตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
11	ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	10
12	ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	10
13	อดีตกำนันตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
14	อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านป่าตึ๊งน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอ ดอยสะเก็ด	1
รวม		32

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. โดยผู้วิจัยเป็นหนึ่งในสมาชิกของชุมชน โดยได้ไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง สังเกตสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในชุมชนและ ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารภายในศูนย์ฯ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลที่ได้มา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้
2. การสำรวจทางสังคมในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และวิเคราะห์วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยเพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย
3. นำเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยปริญญากระบวนกรและกรรมการที่ปรึกษาอีก 2 ท่าน ที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ในการทำเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
4. ลงพื้นที่โดยการนำเครื่องที่ได้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพราะตั้งแต่แรกผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมตั้งแต่การพัฒนาโครงสร้างวิจัย และได้พูดคุยกับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้ศึกษาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชนนี้ จึงได้มีโอกาสได้เริ่มค้นหาข้อมูลที่ต้องการศึกษาและทราบถึงปัญหาที่มักเกิดขึ้นในชุมชนมาโดยตลอด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทำการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) คือการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าตามที่ตกลงไว้ผู้วิจัยได้ใช้สถานที่ที่ทำการของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์ และมีการบันทึกการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและใช้บันทึกจากเครื่องบันทึกเสียง และมีการบันทึกภาพถ่ายเพื่อเป็นหลักฐานประกอบกับข้อมูลและแหล่งที่มาของการสัมภาษณ์ โดยก่อนการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนการสนทนาละก่อนการบันทึกทุกครั้ง

โดยข้อมูลที่ได้รับจะถูกรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant Interview) ซึ่งผู้ที่ถูกสัมภาษณ์นั้นเป็นแบบเฉพาะเจาะจง โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเหมาะสมกับการความต้องการของผู้ศึกษาวิจัยเป็นสำคัญ และได้ลงพื้นที่เข้าสังเกต ในการปฏิบัติงานร่วมของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่บันทึกไว้ทั้งบันทึกในเครื่องบันทึกเสียงจากผู้ถูกสัมภาษณ์ และการจดบันทึก นำมาจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลต่างๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแนวคิดทฤษฎี เพื่อได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไร จากการศึกษาเอกสารต่างๆ นั้น จะนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลที่แสดงความสำคัญของข้อมูลเพื่อความสะดวกต่อการวิเคราะห์ และความชัดเจนในการเขียนรายงาน และข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น เป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์ ที่โดยเป็นรายละเอียดที่มีการพรรณนาและมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลเอกสาร ดังนั้นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นคำถามสัมภาษณ์ (Interview Research) หรือข้อมูลจากเอกสารต่างๆ (Document Research) ได้นำมาประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยเชื่อมความสัมพันธ์ประเด็นต่างๆ ตามข้อเท็จจริงในเชิงเหตุและผลนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ แล้วทำการแปรผลเพื่อสรุปเป็นผลการวิจัยแล้วรายงานผลการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนาโวหาร

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 หัวข้อ คือ เพื่อศึกษาการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี และรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในชุมชนป่าบ้านดิ่งน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure interviews) การศึกษาจากการสนทนากลุ่มย่อย (Subdivision) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปเป็นผลการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่และข้อมูลพื้นฐานบ้านป่าดิ่งน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนบ้านป่าดิ่งน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2. การก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

2.1 ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย จ.เชียงใหม่

2.2 บทบาทอำนาจหน้าที่ของ อบจ.

2.3 นโยบายของงผู้บริหาร อบจ.

2.4 การมีส่วนร่วมองค์การร่วมการก่อตั้ง

2.6 การทำประชาคมติ

3.6 การคัดเลือกพื้นที่ในการก่อตั้ง

3. การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

- 3.1 การบริหารด้าน 4M
- 3.2 การบริหารจัดการเชิงพื้นที่
- 3.3 การบริหารจัดการความขัดแย้ง
- 3.4 การบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทน
- 3.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน / กลุ่มองค์กรชุมชน

4. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

- 4.1 การบริหารจัดการจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 4.2 การบริหารจัดการกระบวนการขนย้ายขยะมูลฝอยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 4.3 การบริหารจัดการกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยภายในศูนย์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 4.4 การบริหารจัดการเชิงเครือข่ายชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

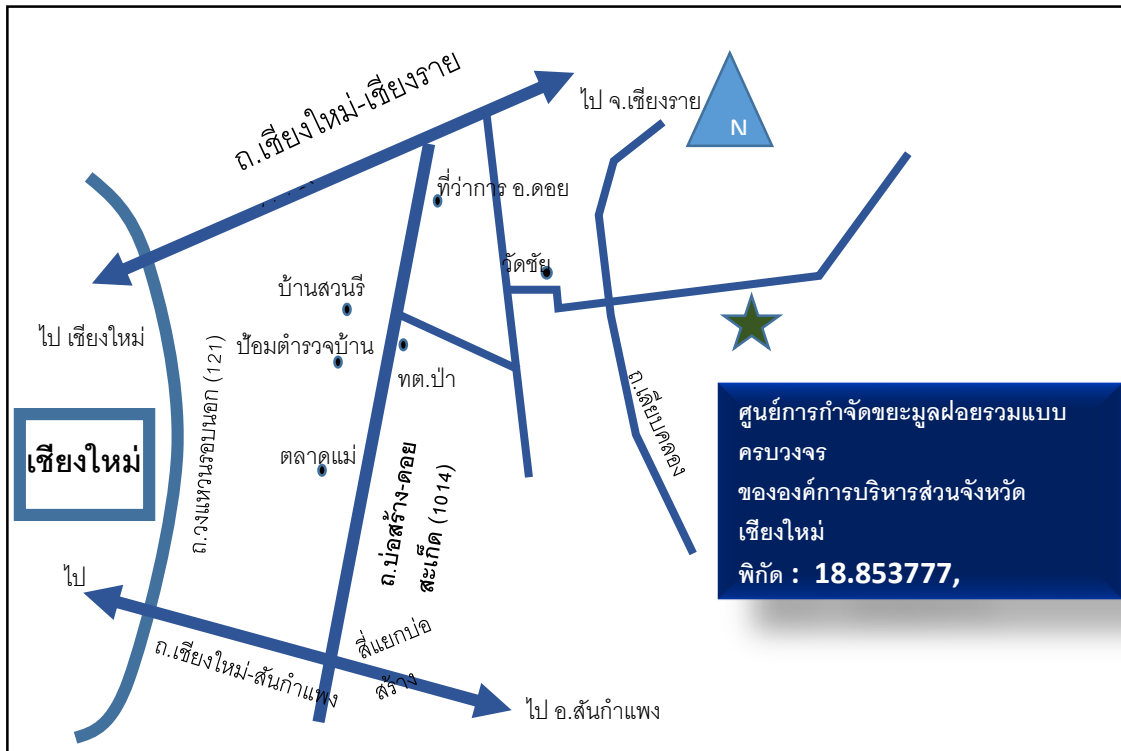
จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ฯ เกิดขึ้นมาจากนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยคณะผู้บริหารร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ อบต. และเทศบาลรวมถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยเห็นความสำคัญ และความตระหนักในปัญหาทางด้านขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ จนนำไปสู่ปัญหาทางด้านการบริหารจัดการเพื่อการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านงบประมาณและการดำเนินงานที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงใหม่ต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล โดยบทบาทหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จะต้องบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งก็ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่กลับพบว่ายังมีบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์กรที่ต้องทำหน้าที่ในการประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลของการประชุมปรึกษาหารือและการได้มาซึ่งข้อสรุปถึงแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูล

ฝอยในจังหวัดเชียงใหม่แบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพนำมาสู่การจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงรดังกล่าวได้มีการทำบันทึกข้อตกลงเกิดขึ้นเมื่อ วันที่ 8 กันยายน 2548 ในการที่จะก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ที่พื้นที่ของบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

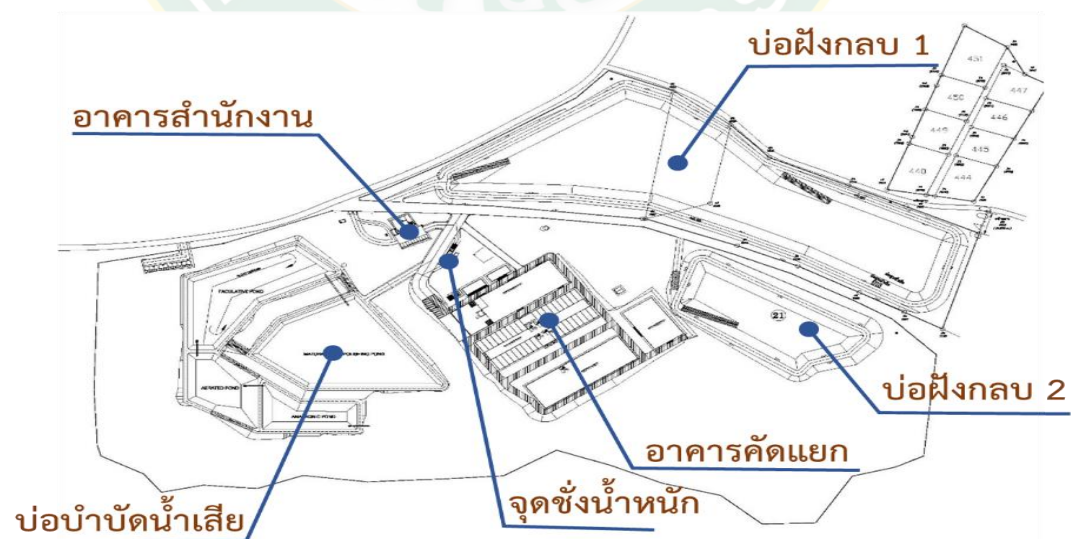
ในส่วนของสถานที่ตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งอยู่ที่บริเวณหมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีพิกัด 18.855046 N, 99.160311 E เนื้อที่ประมาณ 160 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา โดยเส้นทาง มีระยะทางห่างจาก อำเภอเมือง เชียงใหม่เพียง 20 กม. ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการรับปริมาณขยะใน 4 อำเภอ ซึ่งปัจจุบันบริหารงานโดยภาคเอกชน ในนามว่า บริษัท วีพีเอ็น คอลเล็กชันส์ จำกัด

ซึ่งทางรัฐบาลประกาศการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดทำ Road Map การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564) เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยกำกับดูแลให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนบริหารการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564) ซึ่งแผน แม่บทดังกล่าวมีกรอบแนวคิดในการลดขยะที่ต้นทาง ประกอบด้วย การมุ่งเน้นและส่งเสริมให้เกิดการลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามารับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยและการสนับสนุนให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานในลักษณะศูนย์จัดการรวมและมุ่งสู่การผลิตเป็นพลังงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีสภาพแวดล้อมทุกด้านที่โดดเด่นตามลักษณะภูมิประเทศเฉพาะในภูมิภาคเหนือตอนบน สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จากทั่วทุกมุมโลกส่งผลให้มีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการลงทุนด้านพาณิชยกรรมภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาสะสมและรุนแรงขึ้นจนส่งผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยดังกล่าว และยินดีเป็นผู้นำและประสานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือเป็นกลุ่มเครือข่ายประชาชนท้องถิ่นตลอดจนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยพร้อมทั้งหาพื้นที่รองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอย เนื่องจากปัญหาขยะมูลฝอยเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมจังหวัดเชียงใหม่ขององค์การ

บริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยจังหวัดเชียงใหม่มีการจัดแบ่งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยออกเป็น 3 โซน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบในโซนกลางหรือศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยที่ 2

ภาพที่ 3 ที่ตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 4 แผนผังศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร

ภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (โรงงาน) ได้แบ่งโซนในแต่ละกระบวนการ ซึ่งในส่วนของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนนั้นแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ โดยแต่ละกระบวนการได้แยกจำแนกออกเป็นรายละเอียดดังนี้

1. การรับขยะมูลฝอย
2. การคัดแยกขยะมูลฝอย
3. การฝังกลบขยะมูลฝอย
4. การบำบัดน้ำเสีย

1. การรับขยะมูลฝอย โดยการชั่งน้ำหนัก และตรวจสอบสภาพรถ

รถทุกคันต้องมีคลุมผ้าใบเพื่อป้องกันการขยะตกหล่น กลิ่น และน้ำขยะที่ไหลลงถนนระหว่างการขนส่ง

ภาพที่ 5 การรับขยะมูลฝอย โดยการชั่งน้ำหนัก และตรวจสอบสภาพรถ

2. คัดแยกเศษขยะบริเวณหน้าลานรับขยะมูลฝอย

โดยทำการแยกขยะขนาดใหญ่ เช่น กิ่งไม้ เศษผ้าขนาดใหญ่ ยางรถ หรือ ขยะที่มีอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ และทำความสะอาดรถก่อนจากโครงการฯ เพื่อลดการเกิดกลิ่นที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ ซึ่งกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย เป็นการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นได้แบ่งออกเป็น การคัดแยกเบื้องต้น และ การคัดแยกวัสดุรีไซเคิล ซึ่งการคัดแยกเบื้องต้นจำแนกขยะขนาดใหญ่ ขยะอันตรายและ ขยะติดเชื้อ ส่วนการคัดแยกวัสดุรีไซเคิล จำแนกแก้ว กระจก พลาสติก กระดาษ เป็นต้น

ภาพที่ 6 การคัดแยกเศษขยะบริเวณหน้าลานรับขยะมูลฝอย

ระบบการคัดแยกขยะ จะมีเวลารับเข้า ซึ่งได้กำหนดเวลาเป็นช่วงๆ โดยมีเวลารับเข้าดังนี้

รับขยะเข้า เวลา 05.00 – 08.00 น. เป็นเวลารถขนขยะออก และสลับกับรถเก็บขนขยะเข้า ในเวลานั้นก็ได้ฉีดพ่น น้ำยา EM เพื่อลดกลิ่นเหม็นในโรงงาน

คัดแยกขยะ เวลา 08.00 – 15.00 น. เพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้สายพานลำเลียง คัดแยกตามที่จำแนก เพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และควบคุมเวลาในการจัดการขยะมูลฝอย

ฝังกลบ เวลา 15.00 – 17.00 น. นำขยะที่คัดแยกไปเข้าเครื่องอัดก้อนเพื่อนำไปฝังกลบในบ่อตามที่กำหนดไว้

ล้างโรงงาน เวลา 15.00 – 17.00 น. การทำความสะอาดโรงงานฯ และเครื่องจักร การทำความสะอาดรอบโครงการฯ และบ่อฝังกลบ บ่อสูบน้ำเสีย โดยรถดูดโคลน

3. การฝังกลบขยะมูลฝอย

การอัดก้อนขยะมูลฝอยเพื่อให้เหลือขนาด 1 ลูกบาศก์เมตร สะดวกต่อการนำไปฝังกลบและลดพื้นที่ในการฝังกลบได้ โดยทำการชั่งน้ำหนักขยะมูลฝอยอัดก้อน ก่อนการนำไปฝังกลบกระบวนการฝังกลบขยะมูลฝอย เพื่อไม่ให้ส่งกลิ่น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลบทับด้วยดินหนาประมาณ 20-30 ซม. เพื่อป้องกันกลิ่น การฟุ้งกระจายของขยะ และป้องกันสัตว์มาคุ้ยเขี่ย

ภาพที่ 7 กระบวนการฝังกลบขยะมูลฝอยเพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. การบำบัดน้ำเสีย และการบำบัดอากาศ

การควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีดังนี้ ส่วนที่หนึ่งระบบบำบัดอากาศ และการควบคุมกลิ่น ติดตั้งระบบบำบัดอากาศ Co-plasma โดยจะดูดอากาศเสียและกลิ่นภายในโรงงาน ไปบำบัดก่อนจะปล่อยออกสู่ภายนอก ในขณะที่เดียวกัน ก็ดูดอากาศดีจากภายนอกเข้ามาเติมภายในโรงงาน เพื่อให้คนงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนที่สองระบบบำบัดน้ำเสียในโครงการ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียประเภท บ่อปรับเสถียร เป็นการบำบัดน้ำเสียโดยวิธีบำบัดตามธรรมชาติ อาศัยหลักการใช้สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เช่น แบคทีเรีย จุลินทรีย์ ในการย่อยสลาย และกำจัดความสกปรกในน้ำเสีย ประกอบด้วย บ่อแรกเรียกว่าบ่อหมัก เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียที่นิยมใช้รองรับน้ำเสียที่มีความสกปรกมาก โดยใช้สิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช้ออกซิเจน บ่อที่สองคือบ่อเติมอากาศ เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียที่ออกแบบไว้ให้รับน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจากบ่อ Anaerobic มาทำการบำบัดให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยใช้เครื่องเติมอากาศชนิดแขวนบริเวณผิวน้ำ ช่วยเติมออกซิเจนให้กับสิ่งมีชีวิตในการบำบัดน้ำ และบ่อที่สามคือบ่อฝัງและตกตะกอน เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียที่อาศัยการดำรงชีพของ แบคทีเรีย 3 ชนิด คือแบคทีเรียชนิดที่ต้องการออกซิเจน แบคทีเรียชนิดที่ไม่ต้องการออกซิเจน และแบคทีเรียชนิดที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ทั้งในสภาพมีออกซิเจน และไม่มีออกซิเจน ทำงานร่วมกัน โดยมีการติดตั้งแผ่นบังคับทิศทางไหลของน้ำ เป็นการเพิ่มระยะเวลาให้น้ำได้อยู่ในบ่อนานขึ้น เป็นผลดีในแง่ของการตกตะกอนของสิ่งมีชีวิตพวกแบคทีเรีย และสาหร่ายที่เกาะกลุ่มกันในลักษณะตะกอนแขวนลอยให้แยกออกจากน้ำได้ดีขึ้น เพิ่มระยะเวลาในการลดความสกปรกของน้ำ น้ำที่ผ่านการบำบัดในบ่อนี้ จึงมีลักษณะเป็นน้ำใส ไม่มีตะกอนแขวนลอยปะปนหรือมีน้อยมาก และบ่อสุดท้ายเป็นบ่อกักเก็บน้ำใส บ่อนี้บำบัดน้ำเสียชนิดปรับเสถียรแบบอัตราต่ำ สำหรับทำความสะอาดน้ำที่ผ่านการบำบัดมาแล้ว ในบ่อนี้สามารถเลี้ยงปลาได้เพื่อให้ปลาเหล่านี้กินพวกสาหร่าย และตะกอนแขวนลอยต่างๆ ในบ่อส่วนการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 นั้น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณรอบๆ โดยเฉพาะในชุมชน บริเวณใกล้เคียง

สรุปศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือขององค์การภาคีเครือข่าย ได้มีความร่วมมือในหลายระดับคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถาบันทางการศึกษาและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2548 โดยก่อสร้างในพื้นที่บ้านป่าตึงน้อยหมู่ที่หนึ่งตำบลป่าป้องอำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่โดยงบประมาณ 456 ล้านบาทบนเนื้อที่ 160 ไร่เป็นพื้นที่ของป่าไม้ 113 ไร่และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 47 ไร่

ภาพที่ 8 การทำความสะอาดบ่อสูบน้ำเสีย โดยรถดูดโคลน

ภาพที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนบ้านป่าติงน้อย

หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเชิงเอกสารพบว่าบ้านป่าติงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเชิงเขามีพื้นที่ลุ่มเพื่อทำนาข้าว รวมหลายร้อยไร่ มีพื้นที่ทำสวนและพื้นที่ป่า (สิทธิทำกิน สทก.) โซนพื้นที่ราบประกอบด้วยบ้านโครงการจัดสรร คือ โครงการหมู่บ้านเวียงดอย โครงการบ้านสวนสายธารดอยงาม โครงการพฤษชาวิลต์ และพื้นที่บ้าน พื้นบ้านเดิมมีบ้านอาศัยล้อมรอบวัดชัยประดิษฐ์และเป็นแถวตามแนวถนนใหญ่ บ้านป่าคา - บ้านป่าไม้แดง ส่วนโซนเชิงเขามีชนเผ่าผสมกับคนเมืองที่ย้ายถิ่นฐาน มาจากที่อื่น เป็นที่อยู่อาศัยในเขตป่า สทก. (บ้านเลขที่ชั่วคราว) พื้นที่โดยรวมมีประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,125 ไร่ ทั้งหมด ทิศเหนือติดบ้านป่าคา ตำบลเชิงดอย ทิศตะวันตก ติดบ้านเกาะ ตำบลเชิงดอย ทิศใต้ติดบ้านป่ายางงาม บ้านดวงดี ตำบลป่าป้อง ทิศตะวันออก ติดกับบ้านทุ่งยาว จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น

695 คน แยกเป็นเพศชาย 328 คน แยกเป็นเพศหญิง 367 คน ผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 104 คน แยกเป็นเพศชาย 39 คน เพศหญิง 65 คน คนพิการรวมทั้งสิ้น 11 คน แยกเป็นชาย 7 คน 4 คน จำนวนครัวเรือน 410 ครัวเรือน การประกอบอาชีพ เกษตรกรรม (ทำไร่/ทำนา/ทำสวน/เลี้ยงสัตว์) 25 คน ไม่มีอาชีพประมง ส่วนค้าขาย 20 คน และทำงานประจำ/รับราชการ 10 คน ทำงานประจำเอกชน/บริษัท/โรงงาน 380 คน อาชีพอิสระอื่นๆ 10 คน ผู้ว่างงานจำนวน 250 คน ในชุมชนมีกลุ่มกิจกรรมได้ทำน้ำพริกตาแดงวางขายในตลาดทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มของแม่บ้านและพ่อบ้านในชุมชนบ้านป่าตึงน้อย ส่วนกองทุนในหมู่บ้าน ชุมชน มีจำนวน 5 กองทุน ดังนี้ กองทุนที่หนึ่งกองทุนหมู่บ้านมีงบประมาณ 3,500,000 บาท กองทุนที่สองเป็นกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านมีงบประมาณ 30,000 บาท กองทุนที่สามเป็นกองทุนกลุ่มแม่บ้านมีงบประมาณ 150,000 บาท กองทุนที่สี่เป็นกองทุนกลุ่มพ่อบ้านมีงบประมาณ 50,000 บาท ส่วนกองทุนที่ห้าเป็นกองทุนผู้สูงอายุมีงบประมาณ 30,000 บาท ในส่วนของผู้นำชุมชนมีคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 12 คน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานกรรมการหมู่บ้าน

จุดแข็งของหมู่บ้าน (ศักยภาพและความสามารถของหมู่บ้าน) ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเกษตร ชุมชนมีคลองชลประทานผ่าน จึงเป็นโอกาสที่เกษตรกรได้ทำการเกษตรมีน้ำทำการเกษตรตลอดทั้งปี และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ระยะต้นๆน้ำ สามารถทำเกษตรได้ตลอดปี มีถนนหนทางดี ใกล้หน่วยงานราชการ อำเภอ สามารถติดต่องานราชการได้สะดวก รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ด้านสังคมส่วนใหญ่ ประชากรก็ช่วยกันรวบรวมปัจจัยเป็นกลุ่มเป็นก้อน สามารถสร้างวิหารวัดได้อย่างรวดเร็ว แสดงถึงศักยภาพทางสังคม อีกทั้งยังช่วยทำการงานกิจกรรม โครงการต่างๆที่ทางรัฐ ส่งโครงการมาให้ได้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี ในขณะที่ชุมชนยังมีความแตกแยกกันอยู่โดยเฉพาะเรื่องของการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีป่าเป็นแหล่งทำมาหากินมีป่าชุมชนเป็นทรัพยากรที่ชุมชนเกิดความหวงแหน เพื่อเก็บไว้ให้ลูกหลานคนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ เช่น แหล่งหาอาหาร เห็ด และสมุนไพร ต้นไม้ ต่อไปก็จะมีการดูแลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงในขณะที่ บางหมู่บ้านไม่มีป่าชุมชนเลย ก็ถือว่าเป็นจุดดีสำหรับบ้านป่าตึงน้อยหมู่ที่ 1 ส่วนด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ถึงแม้ชุมชนจะอยู่ด้วยกันถึง 3 แบบคือ คนพื้นบ้าน คนจัดสรร คนชนเผ่า ก็ยังมีผู้นำชุมชนที่มีความพยายามพัฒนาดูแลสาระทุกข์ของสมาชิกในชุมชน ออกตรวจเวรยามตรวจความสงบเรียบร้อยในเขตที่รับผิดชอบพยายามขจัดปัญหาเสพติดออกไป จากชุมชนและดูแลความสงบเรียบร้อยให้ทั่วถึงทั้งสามรูปแบบของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ หมู่บ้านได้บูรณาการในการบริหารจัดการปัญหา สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาหมอกควัน ไฟป่า ปัญหาการเผาในที่โล่ง การจัดการประปาหมู่บ้านมีการจัดระเบียบในการใช้อย่างชัดเจน การจัดการระเบียบของวัด เรื่องของอาหาร

พระสงฆ์ การเก็บเงินไปทำบุญในงานปอยหลวง ประเพณีอื่นๆ รวมทั้งในด้านอื่นๆ ได้อย่างลงตัวในด้านการบริหารจัดการ

จุดอ่อนของหมู่บ้าน (ปัญหา อุปสรรค) ด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมจึงไม่มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี ประกอบอาชีพเกษตรกรพื้นบ้านและไปรับจ้างในเมือง หรือต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เศรษฐกิจในชุมชนไม่ค่อยจะดีนัก ภาระรายจ่ายสูง รายได้ไม่สู้ดี อีกทั้งยังมีผู้ด้อยโอกาสเพิ่มปริมาณสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในด้านเศรษฐกิจของชุมชน ส่วนด้านทางสังคมชุมชนมีความแตกแยกไม่มีความสามัคคี สาเหตุมาจากการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จะเข้ามาดำเนินการชุมชนจึงมีมุมมองต่างกัน ความคิดเห็นขัดแย้งกัน และมีสิ่งอื่นเข้ามาแทรกจนทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกเป็นหลายกลุ่ม ยากที่จะประสานความสามัคคีในชุมชนแทบจะทุกเรื่อง ดังนั้นสังคมชุมชนหมู่บ้านป่าตึงน้อย จึงเป็นจุดอ่อน ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนไม่ค่อยร่วมมือกิจกรรมจึงไม่เห็นความสำคัญของการทิ้งขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะ ไม่คิดจะจัดการเรื่องขยะ มักจะปล่อยเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การเผาขยะในฤดูแล้งก็เป็นปัญหาหนึ่งชุมชนที่แก้ไขปัญหาค่อนข้างยาก รวมทั้งการจุดไฟเผาป่า ในฤดูแล้งจัด ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับชุมชน เสียเวลา เสียทรัพย์สิน เป็นภาระของผู้นำในชุมชนทุกปี ส่วนด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยชุมชนภูมิประเทศที่กว้าง และเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ยากต่อการดูแลความสงบและมีประชากรแฝงซึ่งมากกับชนเผ่าที่มาอาศัย ชุมชนมีบ้านเช่า ทำให้มีโอกาสคนต่างด้าวมาพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จนดูแลไม่ทั่วถึง รวมไปถึงปัญหายาเสพติดเท่าที่เกิดขึ้น ปัญหาอยู่ที่ชนเผ่าเป็นส่วนใหญ่ และด้านการบริหารจัดการ ผู้นำบริหารชุมชนด้วยความลำบาก เนื่องจากภาระหน้าที่ของประชากรไม่เอื้ออำนวยในการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นสาเหตุการบริหารจัดการเป็นไปด้วยความลำบากและชุมชนยังแยกเป็น 3 ส่วนคือ ชุมชนจัดสรร ชุมชนพื้นบ้าน ชุมชนชนเผ่า ยากต่อการบริหารจัดการ

โครงการด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในชุมชนบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการจัดทำระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน รายละเอียดได้แก่ ออกระเบียบโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน และนำมาผ่านการประชาคม ให้ถูกต้อง เพื่อใช้เป็นข้อปฏิบัติ โครงการติดตั้งตู้แสดงความคิดเห็นของประชาชนรายละเอียดได้แก่ ตั้งตู้แสดงความคิดเห็นในชุมชน 3 จุด เพื่อจะได้รู้ถึงความต้องการ กลุ่มที่ไม่แสดงตัว และยาเสพติด และโครงการรณรงค์เสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน รายละเอียดให้ชุมชนให้ทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้งจะได้มีความผูกพัน จะได้เกิดความสามัคคี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน วิสัยทัศน์และความต้องการของหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง ภายใต้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างจิตสำนึกคนในชุมชนให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนอาชีพที่มั่นคง

ภาพที่ 11 วัดชัยประดิษฐ์ บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 12 พื้นที่ทำสวนและพื้นที่ป่าสงวนในเขตพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 13 โบสถ์หรือคริสตจักรในชุมชนบ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 การก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ประกอบด้วย ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ บทบาทอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ นโยบายผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การมีส่วนร่วมองค์การ ร่วมการก่อตั้ง การทำประชาคมติ การคัดเลือกพื้นที่ในการก่อตั้งผลกระทบที่เกิดจาก ขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีจำนวน เพิ่มขึ้นตามจำนวนของประชากรและที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทางองค์การบริหารส่วน จังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีขอบเขตความรับผิดชอบด้าน ต่างๆ ที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 26 อำเภอ ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบองค์การ บริหารส่วนตำบล และเทศบาล โดยบทบาทหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จะต้องบริหาร จัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งก็ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางที่ก็ไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์การที่ต้องทำหน้าที่ในการประสาน นโยบายแผนการ พัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้ตระหนักและรับ เป็นเจ้าภาพหลักในการหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีการประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกับองค์กรหน่วยงานและ องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ใน จังหวัดเชียงใหม่ จนนำมาสู่การนัดหมายเพื่อหาข้อสรุปในการมีมติร่วมกันในหลายๆครั้ง จนในที่สุด องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้รับฉันทานุมัติจากที่ประชุม องค์กรร่วมรับผิดชอบในการ ดำเนินโครงการในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในพื้นที่ชุมชนบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับงบประมาณ สนับสนุนจาก กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่ และได้คัดเลือกพื้นที่ในหมู่ที่ 1 บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ดซึ่งอยู่ในเขต ความรับผิดชอบ ของเทศบาลตำบลป่าป้อ

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการโครงการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคตามมามากมาย เกิดผลกระทบ เช่น ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการ ขนส่งขยะเข้าสู่โรงงานกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กร ชุมชน หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยรวมถึงปัญหาในเชิงการเมืองใน ท้องถิ่นและผลประโยชน์ต่างตอบแทน จึงเป็นปัญหาที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยศูนย์การ จัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ร่วมกับหน่วยงานองค์กรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึง

ประชาชนในพื้นที่จำเป็นจะต้องหันหน้าเข้าหากันมีกระบวนการพบปะพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดเชียงใหม่เป็นไปด้วยดีเกิดความเข้าใจระหว่างกันให้มากที่สุดเพราะถ้าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรสามารถบริหารจัดการและดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ในระดับหนึ่งเพราะต้องยอมรับว่าขยะมูลฝอยเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆตามมามากมายในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอยล้นเมืองดังที่เคยมีปรากฏในจังหวัดเชียงใหม่ มาแล้วหลายครั้ง จึงเป็นความรับผิดชอบของคนเชียงใหม่ทุกคน ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล และอำเภอ ไม่ใช่ความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังที่ผ่านมา เพราะ ถ้าไม่มีการแก้ไขขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในอนาคตแบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพแน่นอนในอนาคต จังหวัดเชียงใหม่จะมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างแน่นอน จนส่งผลกระทบต่อด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมเพราะจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีประชาชนโดยทั่วไปและนักท่องเที่ยว นับวันจะมีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปรียบเสมือนองค์กรหลักของเทศบาล และ อบต. จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบอันพึงเกิดขึ้นและควรรหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบในเชิงบูรณาการ

บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ การกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นไปตามระเบียบที่เป็นบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำ โดยได้รับมอบหมายในการกำจัดขยะในโซนกลาง ได้เริ่มดำเนินการจัดหาสถานที่เพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดไว้ ในส่วนของบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ นั้น กล่าวถึง บทบาทลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ บทบาทกับหน้าที่ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ในส่วนของบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้นมีอยู่ 4 ประการ หนึ่งการดำเนินงานเป็นการจัดการหรือจัดให้มีการรักษา ดูแลให้คงสภาพดี หรืออาจจะกำจัดให้หมดไป ปรับปรุงให้ดีขึ้นและใช้ประโยชน์เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้มีบทบาทในการดำเนินงาน ส่วนแรกต้องมีการจัดทำแผนและประสานงาน ส่วนที่สองต้องมีเทศบาลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบลฟื้นฟูและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประสานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนที่สามนั้นทางเทศบาลต้องป้องกันและแก้ไขมลภาวะในเขตพื้นที่ รวมไปถึงการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลเป็นต้น ส่วนที่สี่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบต้องรักษาจารีตประเพณี ท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในส่วนที่ห้าทาง

เทศบาลต้องติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อม ส่วนที่หก องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ส่วนที่เจ็ด องค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องจัดทำปรับปรุงผังเมือง ส่วนที่แปด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบต้องดำเนินงานจัดทำโครงการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และส่วนที่เก้า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบสามารถจัดจ้างจากภาคเอกชนหรือหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ได้นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังมีบทบาทในการดำเนินงานก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานหรือที่เกี่ยวข้องกับหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักที่เชื่อมโยงกับแผนงาน ส่วนการส่งเสริมเป็นการให้หรือเพิ่มเติมในด้านความรู้จิตสำนึกรวมทั้งการมีส่วนร่วมและความพร้อมเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ส่วนการประสานงานต้องมีการสื่อสารดำเนินการต่างๆ ให้ความร่วมมือร่วมกันดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนั้นการประสานงานส่วนใหญ่เป็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่จะต้องประสานด้านต่างๆ อาทิเช่น บทบาทประสานการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, บทบาทประสานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันและบทบาทประสานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างจังหวัด การสนับสนุนเป็นบทบาทในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น อาทิเช่น สนับสนุนงบประมาณให้แก่ข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สนับสนุนงบประมาณให้แก่ประชาคมควรเป็นไปฝนลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ

ดังนั้นบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นการดำเนินการในกรณีที่เกิดความจำเป็น ความสามารถขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด และร่วมดำเนินการกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งประสานการดำเนินงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด งบประมาณสนับสนุนอื่นๆ เพื่อการดำเนินการของส่วนราชการและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

นโยบายผู้บริหารของขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีแนวนโยบายในการที่มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการกำจัดขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายที่ คณะผู้บริหารให้ความสำคัญไปพร้อมๆ กับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยมีการจัดสรรงบประมาณทางการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมากเพียงพอ จึงนำมาสู่แนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มากมายจนกลายเป็นปัญหาในจังหวัด

เชียงใหม่ ซึ่งทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการและดูแล ซึ่งผลของการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีทั้งที่บริหารจัดการได้ดี มีประสิทธิภาพตามแนวทางแต่ละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้ดีมีประสิทธิภาพจนเกิดเป็นปัญหาตามมามากมายและส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆต้องจำเป็นนำงบประมาณเป็นจำนวนมากมาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อการนำงบประมาณไปใช้พัฒนาทางด้านอื่นๆ ผลของการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันทำให้ได้ข้อสรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดควรเป็นหลัก เป็นเจ้าภาพในการหาแนวทางในการบริการจัดการขยะ เพื่อช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ องค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด โดยคณะผู้บริหารจึงเห็นความสำคัญและตระหนักในปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจึงนำมาสู่การเป็นนโยบายที่ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ดำเนินนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงนำมาสู่การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่แบบครบวงจร โดยมีโครงการจัดสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ที่ร่วมกันกล่าวว่า คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีนโยบายที่ชัดเจนทางด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการรับรู้และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่)

การมีส่วนร่วมองค์กร ร่วมการก่อตั้ง

จากการศึกษาพบว่า ในการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร มีหน่วยงาน องค์กร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของความร่วมมือ โดยผ่านเวทีการประชุมเพื่อหาข้อสรุปในหลายๆ ครั้ง โดยหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นฐานคิดสำคัญในการจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ เพราะเกิดปรากฏการณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ในกรณีทีในแต่ละตำบลและอำเภอต่างก็มีปัญหาทางด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและครบวงจร เพราะทุกหน่วยงานองค์กรต่างรับรู้ร่วมกันว่า ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาในระดับชาติที่หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบต้องหันหน้า

เข้ามาปรึกษาหารือและพูดคุยกันเพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่แบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพสูงสุดรวมถึงมีหน่วยงานในระดับ โดยควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวง กรม ต่างๆ ที่รับผิดชอบ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้ามาหนุนเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางหรือรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ครบวงจรและมีประสิทธิภาพทั้งการให้การสนับสนุนทางด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และ งบประมาณ ซึ่งในการมีส่วนร่วมในการก่อตั้งโครงการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยในเบื้องต้น พบว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ สถาบันการศึกษา บริษัทเอกชนและผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่น กลุ่มองค์กรชุมชน ประชาชนในพื้นที่บางส่วน และมีกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณบางส่วน

การทำประชาคมติ

จากการศึกษาในส่วนของการทำประชาคมติก่อนที่จะมีการจัดสร้างดำเนินการโครงการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร พบว่าทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลป่าป้องได้ร่วมกันจัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ตัวแทนทางด้านศาสนา สถานศึกษาและหน่วยงานองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน ในพื้นที่ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ดได้รับรู้รับทราบถึงแนวทางในการดำเนินก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมถึงผลกระทบต่างๆที่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่พึงจะได้รับและทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังให้ข้อมูลว่ามีการทำประชาคมในระดับอำเภอเพื่อให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ เอกชนในอำเภอดอยสะเก็ดได้รับรู้รับทราบและมีความเข้าใจ แต่อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาในการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลป่าป้อง และในอำเภอดอยสะเก็ดทำให้ทราบว่า การทำประชาคมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ค่อนข้างน้อยและไม่มีการดำเนินการจัดทำประชาคมและประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่างๆอย่างต่อเนื่อง และจากการสัมภาษณ์ประชาชนได้รับข้อมูลว่า การทำประชาคมตีในภาพรวมยังไม่มีดำเนินการ (ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ นายบุญสม สุมาลัย อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง ที่ได้กล่าวว่า การทำประชาคมหรือการทำประชาคมรวมถึงการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และการทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงผลกระทบอันพึงจะเกิดกับตัวเขาเองค่อนข้างมีน้อย)

การคัดเลือกพื้นที่ในการก่อตั้ง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกพื้นที่ในการก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่พบว่า เหตุผลที่เลือกพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด เป็นที่ตั้งโรงงานเพราะว่าพื้นที่บางส่วนของพื้นที่ที่จะจัดตั้งศูนย์เป็นที่ดินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และโดยลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นป่าสงวนแห่งชาติและเป็นพื้นที่ห่างไกลจากชุมชนเกิน 20 กิโลเมตร ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย และประการสำคัญเป็นการตอบโจทย์ที่จะเป็นศูนย์บริหารจัดการขยะมูลฝอยใน 4 อำเภอ รวมถึงอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่อยู่ในโซนรับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายหลักที่จะช่วยแก้ไขปัญหาให้กับเทศบาลที่เข้าร่วมโครงการคือ เทศบาลสันป่าสัก เทศบาลตำบลสารภี เทศบาลตำบลแม่โป่ง เทศบาลตำบลตลาดใหญ่ เทศบาลตำบลลวงเหนือ เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง เทศบาลตำบลเทพเสด็จ เทศบาลตำบลป่าป้อ เทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน เทศบาลตำบลตลาดขวัญ เทศบาลตำบลแม่คือ เทศบาลดอยสะเก็ด และเทศบาลตำบลสง่าบ้าน โดยมีภารกิจว่าจ้างที่ปรึกษาในการควบคุมดูแลคือกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพที่ 14 ที่ตั้งโครงการฯ บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

สรุปผลกระทบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมโดยรวม จึงนำมาสู่การก่อเกิดแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของบทบาทหน้าที่ทั้งนี้เป็นเพราะบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบที่จะต้องดำเนินการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตความรับผิดชอบ ซึ่งนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยคณะผู้บริหารซึ่งมีนโยบายในการเน้นหนักให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจรโดยมีโครงการกิจกรรมมุ่งเน้นให้ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่มีความตระหนักและมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม ในการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมตลอดจน สถาบันการศึกษาในส่วนของการทำงานประสานตีก่อนที่จะมีการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการทำประชาคมในระดับตำบลและระดับอำเภอเพื่อให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ผู้นำทางศาสนา ตัวแทน หน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชน ในพื้นที่ได้รับรู้ ค่อนข้างน้อยและไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่วนเหตุผลในการเลือกพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพราะว่าพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นป่าสงวนและอยู่ห่างไกลชุมชนตามระเบียบการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ที่ประกอบด้วย การบริหารจัดการตามหลัก 4M การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การบริหารจัดการความขัดแย้ง การบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทน การมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีการบริหารจัดการด้านบุคลากร โดยมีการจ้างบริษัท วีพีเอ็น คอลเล็คชั่นส์ จำกัด เข้ามาดำเนินการโดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จ้างเหมาโดยทำสัญญาจ้างมี

ระยะเวลา 15 ปี โดยที่บุคลากรฝ่ายต่างๆ เป็นของบริษัท วีพีเอ็น คอลเล็คชั่นส์ จำกัด ทั้งหมด ไม่มีบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการ ในส่วนของบริษัท วีพีเอ็น คอลเล็คชั่นส์ จำกัด มีโครงสร้างสายบังคับบัญชา มีโครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชา ที่ประกอบด้วย 5 ฝ่าย คือฝ่ายธุรการ แบ่งกลุ่มงานย่อยที่ประกอบด้วย งานสารบรรณ และบันทึกข้อมูลมีหน้าที่ในการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลงานด้านการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์องค์กร ฝ่ายบัญชีและการเงินซึ่งทำงานด้านบัญชี การเงินและพัสดุ ฝ่ายปฏิบัติการ ประกอบด้วยบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักขยะมูลฝอย งานคัดแยกขยะมูลฝอย และงานรีไซเคิล งานหมักปุ๋ยชีวภาพ งานฝังกลบขยะมูลฝอย และงานบำบัดน้ำเสีย ฝ่ายอาคารสถานที่จะมีบุคลากรทำงานทางด้านอาคารสถานที่ งานด้านการจัดงานดูแลภูมิทัศน์ งานรักษาความปลอดภัย ฝ่ายซ่อมบำรุงจะมีบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร และงานระบบไฟฟ้า

ซึ่งจากการศึกษายังพบว่าบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่ทำงานอยู่ในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลในพื้นที่เข้ามามีโอกาสในการทำงานไม่ว่าจะฝ่ายไหน ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร การบริหารจัดการบุคลากรในลักษณะดังกล่าว ส่งผลต่อทัศนคติความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนในเขตพื้นที่บริเวณรอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนเหล่านี้มีการรับรู้ ว่า ลูกหลาน ของพวกเขาควรมีโอกาสได้เข้าร่วมทำงานในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว (ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนในชุมชนบ้านป่าตึงน้อยที่ได้กล่าวว่า “การที่มีโรงงานกำจัดขยะอยู่ในพื้นที่และก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนหมู่เฮาอย่างมากมาย ดังนั้นโรงงานควรจะให้ลูกหลานและหมู่เฮาได้มีโอกาสร่วมทำงาน”)

ในส่วนของการบริหารจัดการด้านงบประมาณภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ทำสัญญาจ้างกับบริษัท วีพีเอ็น คอลเล็คชั่นส์ จำกัด เป็นระยะเวลา 15 ปี ดังนั้นการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จึงเป็นหน้าที่ของ บริษัทเอกชนผู้รับเหมาทั้งหมด องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะมีบทบาททางด้านงบประมาณแค่เพียงในระยะเริ่มต้นในการขับเคลื่อนและงบประมาณที่นำมาใช้ในการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยงบประมาณในการสร้าง จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นจำนวนเงิน 465 ล้านบาท ส่วนงบในการจ้างเหมา ในการบริหารจัดการโดย บริษัท วีพีเอ็น คอลเล็คชั่นส์ จำกัด ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่ขอเปิดเผย เพราะเกรงจะผิดระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ

สำหรับการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการให้เกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย

แบบครบวงจรในส่วนของการจัดหาพื้นที่ในการก่อสร้างและการออกแบบอาคาร โดยการจัดหาพื้นที่ และการออกแบบอาคารเท่านั้น โดยพื้นที่ได้พิจารณาจากพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 160 ไร่ ในหมู่บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าและอยู่ห่างไกลจากชุมชน และเป็นพื้นที่ที่มีระบบคมนาคมติดต่อ ระหว่าง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสันทราย อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง และอำเภอแม่อน ซึ่ง เป็นพื้นที่ที่เป็นโซนเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดใน 4 อำเภอ ส่วนการออกแบบ อาคารสถานที่ของศูนย์การ จัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ขอความร่วมมือไปยัง สถาบันการศึกษา คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ภายใต้การเห็นชอบของ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และเริ่มก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2548 จนถึง พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมายให้บริการในการกำจัดขยะมูลฝอยให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กร ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่

การบริหารจัดการเชิงพื้นที่จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยศูนย์การ จัดการขยะมูลฝอยมีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ที่มีอยู่ 3 ส่วนคือ พื้นที่ที่เป็นที่ตั้งศูนย์การจัดการขยะ มูลฝอยแบบครบวงจร พื้นที่ที่รถบรรทุกขยะผ่าน พื้นที่ที่เป็นชุมชนเป้าหมายในการจัดเก็บขยะ โดยมี การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่ตั้งศูนย์ฯ และพื้นที่โดยรอบที่คิดว่าได้รับผลกระทบ โดยมีการสร้างความ เข้าใจในประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กร ต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ได้รับรู้รับทราบความ เป็นมาต่างๆ รวมถึงสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทน ที่ประชาชนในพื้นที่พึงมีพึงได้โดยใช้ช่อง ทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆเช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ตัวแทนประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานองค์กร และการให้ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ออกพบปะพูดคุย สร้างความเข้าใจกับประชาชนใน พื้นที่ในส่วนของการจัดการเชิงพื้นที่ที่รถบรรทุกขยะมูลฝอยผ่านทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่โดยศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรได้จัดประชุมทำความเข้าใจกับตัวแทน ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน ต่างๆถึง แนวทางการชดเชยและการให้ความช่วยเหลือในสิ่ง ที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากการขนส่งขยะมูลฝอยเข้าสู่ศูนย์ฯ สำหรับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ บริหารจัดการโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับประชาชน ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ รวมถึงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ได้บริหารจัดการด้าน เครื่องจักรกล เครื่องไม้เครื่องมือและรถบรรทุกในการขนย้ายขยะมูลฝอยเข้าสู่ศูนย์การจัดการขยะมูล ฝอยด้วยตนเอง

จากการศึกษาวิจัยยังพบว่า การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในทุกส่วนขององค์การบริหารส่วน จังหวัด โดยศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ทั้ง3ส่วนยังมีข้อบกพร่องที่จะต้องมีการ ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มปรับปรุงจากกระบวนการจัดการและการแยกขยะ

มูลฝอยจากต้นทาง คือชุมชน การปรับปรุงแก้ไขการขนย้ายขยะมูลฝอยที่ต้องผ่านหมู่บ้าน ชุมชน ต่างๆที่ยังคงประสบปัญหาทางด้านกลิ่น เสียง และขยะมูลฝอยตกเรี่ยราดตามถนนหนทาง และการปรับปรุงแก้ไขระบบการกำจัดขยะมูลฝอยภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่สร้างมลภาวะ รบกวนชุมชนในพื้นที่และชุมชนใกล้เคียง ซึ่งถ้าทางศูนย์ฯ สามารถบริหารจัดการและแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านมวลชน (ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์อดีตกำนันตำบลป่าป้อ ที่ได้กล่าวว่า “ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัด และศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับระบบการขนย้ายขยะมูลฝอย โดยไม่สร้างความเสียหายให้กับพี่น้อง ประชาชน การต่อต้านก็จะลดน้อยถอยลง”)

การบริหารจัดการความขัดแย้งจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งพบว่า การที่นำศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ไปตั้งในหมู่บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีความขัดแย้งอยู่ 2 ส่วนคือ ความขัดแย้งระหว่างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร กับ ประชาชน กลุ่มองค์กร ชุมชน หน่วยงานองค์กร ในพื้นที่ และความขัดแย้งของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานองค์กร ที่มีพื้นที่รกร้างทุกขะวังผ่าน โดยความขัดแย้ง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ต่อ บุคคล และความขัดแย้งของบุคคล ต่อ กลุ่มองค์กร โดยสาเหตุของความขัดแย้งก็มีอยู่ 2 สาเหตุใหญ่ คือ การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและทั่วถึง และความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุทางด้านการเมือง ท้องถิ่น เช่น ประชาชนบางคน บางกลุ่ม มีการรับรู้และเห็นผลประโยชน์โดยรวมของสังคมและ ประเทศชาติ ก็มีการสนับสนุนและไม่คัดค้านการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรส่วน ประชาชน กลุ่มองค์กรที่มีการรับรู้เกี่ยวกับศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยค่อนข้างน้อยและเล็งเห็น ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมก็จะไม่เห็นด้วยและมีการคัดค้านจึงทำให้ประชาชน และกลุ่ม ดังกล่าวเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ส่วนความขัดแย้งระหว่างบุคคล กับกลุ่มองค์กรบางแห่งเกิดจาก การที่ บุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่ไม่สนับสนุนและขัดขวางการตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย ขณะที่กลุ่ม องค์กร หน่วยงานบางส่วนในพื้นที่ บ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ให้การสนับสนุนให้มีการก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจึงนำมาสู่ความขัดแย้ง ระหว่าง บุคคลเช่น ประชาชน ผู้นำกลุ่มองค์กร ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่บางคน เกิดความขัดแย้งและไม่พึงพอใจต่อหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนให้สร้าง

จากการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งทั้งสองส่วนนั้นก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างกัน จึงเกิดเป็นประเด็นการใส่ร้ายป้ายสีว่า บุคคล กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กร บางส่วนได้รับ ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากบริษัทที่ได้รับการประมูลสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย ส่วนความ ขัดแย้งที่เป็นประเด็นจากการเมืองท้องถิ่นเพราะ เกิดมีกลุ่มการเมืองท้องถิ่นบางกลุ่มได้ใช้การยอมรับ และการไม่ยอมรับหรือการสนับสนุนให้มีการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยมาเป็นประเด็นในการ

โจมตีกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เป็นนักการเมือง ฝ่ายตรงข้าม จนนำมาสู่ปัญหาความขัดแย้ง ให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านและอำเภอ (ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้านที่กล่าวไว้ว่า “ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมันเป็นเพราะผลประโยชน์ทางด้านการเมืองและเอามาสร้างประเด็น หรือเงื่อนไขให้ทะเลาะเบาะแว้งกัน”)

การบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนพบว่า ภายหลังจากการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจนแล้วเสร็จและสามารถดำเนินการในการรับบริการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่าทางบริษัทที่เข้ามารับผิดชอบดูแลในการบริหารจัดการมีเพียงการให้เงิน งบประมาณเพียงบางส่วนแก่หมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน เช่น การซ่อมแซมถนนหนทาง การบูรณะ ปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่เป็นของสาธารณะที่ประชาชนในหมู่บ้านป่าดิ่งน้อย ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่การบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนในระยะยาวที่เป็นระบบและมีกระบวนการจัดการอย่างครบวงจรยังไม่มีปรากฏ ทั้งนี้ทางผู้บริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยให้ข้อมูลว่า ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการให้บริการ รายได้ของศูนย์ยังไม่เป็นมรรคเป็นผล จึงไม่สามารถที่จะตอบแทนผลประโยชน์ให้กับชุมชนได้มากเพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามคณะผู้บริหารของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยให้ข้อมูลว่าในระยะต่อไปถ้าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยนั้น สามารถบริหารจัดการและให้บริการได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ก็จะมีแนวทางให้การให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทน แต่สังคมชุมชนโดยรวมอย่างแน่นอน (ซึ่งสอดคล้องการให้สัมภาษณ์ ผู้จัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่กล่าวไว้ว่า “ถ้าในอนาคตทางบริษัทเราได้ทำการบริการหรือสามารถบริหารจัดการได้อย่างจริงจังและทั่วถึงก็จะสามารถ เรียกได้ว่า เป็นจุดคุ้มทุนและสามารถให้ผลประโยชน์กับชุมชนได้”)

จากการศึกษาพบว่าประชาชน ตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชน และ ตัวแทนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่โดยรอบทั้งระดับ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยค่อนข้างน้อย เพราะโดยโครงสร้างการบริหารจัดการ การดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นไปในลักษณะของการใช้บุคลากรภายในของบริษัทเท่านั้น ประชาชน ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน และผู้แทนหน่วยงานองค์กรต่างๆ พื้นที่ แทบจะไม่มีบทบาทในการเข้าไปร่วมในการบริหารจัดการภายในโรงงานได้เลย จะมีเพียงแต่ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ บางคนบางกลุ่ม เท่านั้นที่เป็นตัวแทนในการไปรับรู้ รับทราบผลการบริหารจัดการ และการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างไรก็ตามทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ก็มีการจัดตั้งคณะทำงานประสานการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร โดยให้ผู้นำในพื้นที่ โดยให้ผู้นำในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านเจ้ามาเป็นคณะกรรมการ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมขอประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน และหน่วยงานองค์กรภาครัฐเอกชนในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง

ผลจากการศึกษาของการบริหารจัดการและการให้บริการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรพบว่าตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน การบริหารจัดการโดยภาพรวมยังไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากปัญหา อุปสรรคด้านมวลชน บางคน บางกลุ่ม คอยคัดค้าน และผลจากการก่อตั้งศูนย์ฯ บริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ยาวนานและ ไม่ครบวงจรอย่างแท้จริงคือ ปัจจุบันมีแค่เพียงระบบการฝังกลบเท่านั้น ยังไม่มีระบบการเผาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบกับปัจจุบันพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับพื้นที่บ้านป่าตองน้อย ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด ในปัจจุบันจากพื้นที่ที่เป็นป่าเขาลำเนาไพร กลายเป็นบ้านพักที่อยู่อาศัยและรีสอร์ทเพิ่มมากขึ้นจึงเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยที่ยุ่ยยาก ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะมีประชากรในเขตพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนนำมาสู่การทำให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย โดยคณะผู้บริหารต้องเปลี่ยนแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน เพื่อลดทอนปัญหาความขัดแย้งให้รุนแรงมากขึ้น โดยใช้แนวทางเทคนิควิธีการในการสร้างให้ประชาชนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการมีศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ในลักษณะของการดำเนินการแบบเข้าถึง เข้าใจและปฏิบัติการ

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยการบริหารจัดการในภาพรวมโดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำร่างแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นประธาน มีผู้แทนผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 33 เป็นรองประธาน มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทนเป็นคณะทำงาน และยังรวมถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่หรือผู้แทน ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน เกษตรจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน อุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่หรือผู้แทน นายอำเภอฝางหรือผู้แทน นายอำเภอฮอดหรือผู้แทน นายอำเภอดอยสะเก็ดหรือผู้แทน หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดหรือผู้แทน สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน นายกเทศมนตรีเมืองแม่เหียะหรือผู้แทน นายกเทศมนตรีตำบลเวียงฝางหรือผู้แทน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วหรือผู้แทน จังหวัดเชียงใหม่ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่หรือผู้แทน ประชาสัมพันธ์หรือผู้แทน นายกิจจา หนูเนียม มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ ผู้อำนวยการส่วนแผนสิ่งแวดล้อมสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 ทั้งหมดเป็นคณะทำงาน และ ผู้อำนวยการส่วนแผนสิ่งแวดล้อมสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเลขานุการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการจัดทำร่างแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดเชียงใหม่ ติดตามสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดเชียงใหม่ ติดตามการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยปฏิบัติการอื่นๆ ประชุมวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อทางแก้ไขปัญหา

ประสานหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดเชียงใหม่และติดตามประเมินผล ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แต่จากการรวบรวมข้อมูลถึงแม้จะมีคณะทำงานจัดทำร่างแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นฝ่ายสนับสนุนศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย แต่ในสภาพความเป็นจริงศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยนั้นยังคงต้องปรับปรุงหลักการบริหารจัดการและเพิ่มกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ และการให้บริการขยะมูลฝอยให้เกิดประสิทธิภาพและสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับการก่อเกิดและการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยสามารถบริหารจัดการ ดำเนินการและปฏิบัติงานภายในศูนย์ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งโดยให้ความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ องค์กรภาคีเครือข่ายที่มีส่วนในการร่วมคิดร่วมวางแผนและร่วมตัดสินใจในการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของหน่วยงานองค์กร กลุ่มองค์กรชุมชน และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยทั้งในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในลักษณะของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิดพิจารณาตัดสินใจร่วมวางแผนในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางถึงปลายทาง ในฐานะที่ประชาชนเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการได้ดังนี้

การจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากการศึกษาพบว่าการจัดเก็บและการรวบรวมขยะมูลฝอยของแต่ละชุมชนในเขตรับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่มีมาตรการที่เด็ดขาดในการให้ประชาชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบมีการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและไม่มี การดำเนินการอย่างจริงจัง ส่งผลทำให้ขยะมูลฝอยจากต้นทางมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมีการปะปน ยกต่อการจัดการ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตลอดจนหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบและดูแลขยะจากต้น

ทาง ต้องมีเทคนิควิธีการและกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจและทำให้ประชาชนและสมาชิกที่อยู่ในหน่วยงาน องค์กรมีความตระหนักรู้ รวมถึงการมีความรับผิดชอบในการเพิ่มจำนวนขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนชุมชน หน่วยงานและองค์กรโดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กร จัดให้มีการศึกษาอบรมให้ความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนและสมาชิกในหน่วยงานองค์กรเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ในการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสังคมโดยรวมเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย ตลอดจนหมู่บ้าน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กรจำเป็นต้องสนับสนุนให้มีกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการให้หมู่บ้าน ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กรจัดให้มีระเบียบ กติกาและ มาตรการเพื่อนำสู่การบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางมีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

การบริหารจัดการกระบวนการขนย้ายขยะมูลฝอยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่ส่งผลกระทบต่อ การจัดการและการให้บริการที่ไม่เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากกว่าที่ควรจะเป็น สิ่ง ที่พบคือประชาชน ตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชน ตัวแทนหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่อยู่สองฝั่งถนนที่รถขนส่ง ขยะมูลฝอยผ่านเข้าสู่ศูนย์การจัดการขยะไม่ให้ความร่วมมือทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนที่อยู่สองฝั่ง ทางที่รถขนส่งขยะวิ่งผ่านได้รับผลกระทบจากการที่เศษขยะตกทิ้งเรียราดระหว่างทางมีน้ำเน่าเสียไหล ลงจากรถขนส่งขยะลงสู่ถนนหนทางส่งกลิ่นเหม็นจนทำให้ประชาชนเดือดร้อน ประกอบกับการมีรถขน ขยะวิ่งผ่านหมู่บ้านชุมชนเป็นจำนวนมากและไม่มีการกำหนดเวลาที่เหมาะสมสร้างปัญหาเกี่ยวกับการ จารจรและส่งเสียงรบกวนให้กับประชาชน ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ภายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ไม่ว่าจะประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กร องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดรวมถึงตัวแทนบริษัทที่เข้ามารับหน้าที่ในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการ ขยะมูลฝอยแบบครบวงจรได้หันหน้าเข้ามาพบปะพูดคุย เจรจหาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่แนวทางการ บริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้ศูนย์การจัดการขยะสามารถดำเนินงานและจัดการบริการการกำจัด ขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ในลักษณะของการจัดเวทีประชาคมและเวทีการสานเสวนา เพื่อให้ทุกฝ่ายเกี่ยวข้องโดยเฉพาะตัวแทนผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มีโอกาสเปิดใจ แสดงความคิดเห็น สะท้อนสภาพปัญหาต่างๆระหว่างกันโดยตรงไปตรงมาแล้วหาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหาร จัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นกลุ่ม ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการบริหารจัดการให้มากที่สุดส่วนการบริหารจัดการ ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถกระทำได้อีกประการหนึ่งคือ การตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระดับพื้นที่โดยมีตัวแทนภาคประชาชนทุกกลุ่มเข้ามาร่วมเป็น

คณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆภายในชุมชน ผู้แทนผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ผู้แทนสถาบันทางศาสนาวัฒนธรรม ผู้แทนทางการศึกษา ผู้แทนหน่วยงานองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนหน่วยงานองค์กรภาคเอกชนภาคเอกชน ผู้แทนปราชญ์ชาวบ้านและผู้ที่มีความสนใจโดยทั่วไปที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งอาจเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและข้าราชการเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลงานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวควรมีบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนความต้องการต่างๆของประชาชนรวมถึงการหาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่เหมาะสมบนฐานการมีส่วนร่วมรับรู้รับทราบและร่วมแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ประสานความเข้าใจระหว่างประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่ตั้งศูนย์กับศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การบริหารจัดการกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยภายในศูนย์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากผลการศึกษาที่พบว่าการบริหารจัดการทางด้านบุคลากรที่เป็นของบริษัทเอกชนที่เข้ามาเป็นผู้ทำสัญญารับเหมากับองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและงบประมาณที่ได้จากการให้บริการกำจัดขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ วัสดุ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงอาคารสถานที่ก่อสร้างและจัดหาจากงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมรวมถึงการบริหารจัดการ การดำเนินการและการจัดบริการต่างๆ เป็นบทบาทหน้าที่ของบริษัทเอกชนที่ได้ทำสัญญากับทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่ผ่านมายังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์ภาคีเครือข่ายตั้งไว้ ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุหลักคือ ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานและองค์กรในพื้นที่ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรน้อยมาก รวมถึงการขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนในฐานะผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงนำไปสู่ข้อขัดแย้งของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานและองค์กรในพื้นที่เกิดกระบวนการต่อต้านและร้องเรียนคัดค้านการดำเนินงานและการจัดบริการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอย่างต่อเนื่องทำให้ยากต่อการบริหารจัดการ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์ภาคีเครือข่ายที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่และคณะกรรมการชุดต่างๆ ในระดับจังหวัดและอำเภอที่ก่อตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้ต้องหันมาทบทวนและถอดบทเรียน โดยนำข้อมูลเหตุการณ์เรื่องราว

ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์อย่างลุ่มลึกและกว้างขวางบนพื้นฐานของความเป็นจริงในทุกมิติแล้วนำมาวางแผนยุทธศาสตร์ที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนโดยผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ภายใต้กระบวนการสร้างความเข้าใจและการรับรู้รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน ผู้แทนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐเอกชน ผู้แทนของศาสนาวัฒนธรรม ผู้แทนองค์กรทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ประชาชนชาวบ้าน ผู้แทนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ รวมถึงกลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญได้เข้ามามีส่วนร่วมกันถอดบทเรียนต่างๆ ร่วมกันอย่างจริงจังแล้วนำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องบนพื้นฐานของการให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและมีส่วนร่วมในการร่วมให้ข้อมูลร่วมคิดร่วมวางแผนในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ในลักษณะการใช้คนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นฐานของการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรให้ถูกต้องเหมาะสมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการเชิงเครือข่ายชุมชนจากผลของการศึกษาที่พบว่าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรก่อเกิดขึ้นมาได้เพราะมีองค์กรภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับกระทรวง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมวางแผนโครงการแล้วร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการมาตั้งแต่ต้น โดยที่เป้าหมายให้การจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งมองว่าการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าภาพหลักในการก่อสร้างและบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร แต่อย่างไรก็ตามในระยะต่อมาปรากฏว่าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรไม่สามารถบริหารจัดการดำเนินงานและจัดบริการได้อย่างเต็มศักยภาพเกิดประเด็นปัญหาตามมากมายเป็นปัญหาการต่อต้านคัดค้านร้องเรียนให้ศูนย์หยุดให้บริการและรับขยะมูลฝอยเข้ามาในพื้นที่ การปิดกั้นรถบรรทุกขยะมูลฝอยไม่ให้วิ่งผ่านในเขตหมู่บ้านเขตชุมชนรวมก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มตามมากมายในกรณีที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณลงสู่ชุมชนที่ไม่ทั่วถึงและมากเพียงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารจัดการในเชิงเครือข่ายค่อนข้าง มีปัญหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในเชิงการทำงานที่สอดประสานและการให้ความร่วมมือรวมถึงการร่วมรับผิดชอบระหว่างกันค่อนข้างมีน้อย คณะกรรมการชุดต่างๆ ในระดับจังหวัด อำเภอ รวมถึงอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นไม่สามารถบริหารจัดการแบบต่อเนื่องได้เพราะกรรมการ อนุกรรมการส่วนใหญ่เป็นบุคคลกรที่มีตำแหน่งในหน่วยงานองค์กรของรัฐบาล ในลักษณะของการเป็นข้าราชการต้องมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งไม่อยู่ประจำ จึงเป็นสาเหตุของการทำงานไม่ต่อเนื่องการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร

จัดการ การดำเนินงานและการจัดบริการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจึงไม่บรรลุนิเวศประสงค์และเป้าหมายตามการคาดหมาย

ประการสำคัญคือ การขาดหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการประสานงานประสานความร่วมมือระดับชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงที่คอยประสานเชื่อมโยงความคิด ความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงทำให้การสร้างกระบวนการรับรู้ของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่เกิดช่องว่างจนเกิดเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐานคือการสร้างกลุ่มเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับองค์กรภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลควรถ้าจะให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและให้ความสำคัญโดยเร่งด่วนควบคู่ไปกับแนวทางอื่นเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่เหมาะสมต่อไป

สรุปการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามการศึกษา คือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรโดยเริ่มจากวงจรของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางคือ คริวเรือน หมู่บ้าน และตำบล โดยให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นฐานในการบริหารจัดการขยะจากคริวเรือน หมู่บ้าน ชุมชนด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่มีน้อยที่สุดและควรจะเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากกำลังความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชนที่จะสามารถจัดการหรือกำจัดได้ แล้วนำเข้าไปสู่วงจรของการจัดขนส่งขยะมูลฝอยเข้าสู่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากการบริหารจัดการขยะจากต้นทางโดยให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มศักยภาพ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในวงจรของการขนย้ายขยะมูลฝอยที่เกิดศักยภาพในการกำจัดของประชาชนและชุมชนจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเกิดจากสาเหตุหลักที่นำมาสู่การต่อต้านและคัดค้านโดยที่ประชาชนชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ต้องบริหารจัดการให้ขยะ จากต้นทางให้เหลือน้อยที่สุดการบริหารจัดการโดยการแก้ไขปรับปรุงรถบรรทุกขยะให้อยู่ในสภาพที่ดี ปลอดภัยและมิดชิดป้องกันขยะมูลฝอยและน้ำเน่าเสียจากขยะมูลฝอยไหลลงถนนภายในหมู่บ้านชุมชนมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนควบคู่ ไปกับการสำรวจเส้นทางใหม่จะใช้เป็นเส้นทางหลักในการขนย้ายขยะมูลฝอย เข้าสู่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยสำรวจและจัดหาเส้นทางที่สร้างผลกระทบในทางลบให้กับประชาชนหมู่บ้านชุมชนให้น้อยที่สุด

การบริหารจัดการภายในศูนย์การจัดการขยะครบวงจรจำเป็นต้องมีการทบทวนแผนการบริหารจัดการการดำเนินงานการปรับปรุงปฏิบัติงานของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมถึงควรมีการทบทวนและแก้ไขปรับปรุงสัญญาในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในบางประเด็นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมถึงเพื่อการแก้ไขปัญหาเชิงการบริหารจัดการโดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการปฏิบัติงานและการประเมินผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาะการให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งอยู่ในฐานผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นฐานคิดสำคัญในการแก้ไขปัญหาเชิงการบริหารจัดการของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนการทบทวนบทบาทขององค์การภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับประเทศจังหวัด อำเภอ และตำบลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะดำเนินการควบคู่กับการสร้างกลุ่มองค์กรเครือข่ายระดับชุมชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลปัญหาและความต้องการต่างๆ รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการตั้งคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ ที่มีตัวแทนของทุกภาคส่วนที่อยู่ในพื้นที่เข้ามาเป็น คณะกรรมการโดยมีบทบาทที่สำคัญคือการเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมโยงประสานเพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องและเป็นจริงให้กับประชาชน โดยรวมในพื้นที่การเชื่อมโยงประสานให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดำเนินงานปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งตามความเหมาะสมรวมถึงการดำเนินงานได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทน ให้กับชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรมและทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ นับมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรีบดำเนินการอย่างจริงจังและมีการดำเนินการโดยสม่ำเสมอและต่อเนื่องผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดประกอบกับการบริหารจัดการในเชิงสถานการณ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่รวมถึงความคิดของประชาชนถือว่ามีความสำคัญที่ต้องดำเนินการซึ่งทั้งหมดถ้ามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีแผนการโครงการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้โดยเร่งด่วนศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรก็จะสามารถดำเนินการและปฏิบัติการไปได้อย่างต่อเนื่องดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่เหมาะสมคือการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกกระบวนการของการจัดการขยะมูลฝอยโดยอาศัยข้อมูลความรู้ความคิดความต้องการและปัญหาต่างๆของประชาชนมาเป็นฐานคิดสำคัญในการบริหารจัดการ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมถึงหาแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เอกสารเอกสาร (Documentary study) รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแทนฝ่ายบริหาร ผู้แทนฝ่ายสภา ผู้แทนฝ่ายข้าราชการท้องถิ่น และตัวแทนผู้รับผิดชอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 คน และกลุ่มที่สอง ตัวแทนประชาชน ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาชน และผู้นำชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 32 คน

สรุปผล

การก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เกิดขึ้นจากความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันทางการศึกษาคือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อร่วมกันจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในวันที่ 8 กันยายน 2548 โดยมีมติของที่ประชุมให้มีการก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะแบบครบวงจรในพื้นที่หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอต๋อยสะแกก๊ก จังหวัดเชียงใหม่ บนเนื้อที่ประมาณ 160 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ 20 กิโลเมตร มีเป้าหมายในการรับบริการกำจัดขยะใน 4 อำเภอ ปัจจุบันทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ว่าจ้างให้บริษัทเอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการดำเนินงานและจัดบริการ

ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีฐานคิดการก่อเกิดจากการที่จังหวัดเชียงใหม่มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามอัตราการเพิ่มของประชากรทั้งประชากรที่

เป็นคนพื้นถิ่นเดิม ย้ายถิ่น และประชากรแฝง รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น จนเกิดเป็นปัญหา ขยะล้นบ้านล้นเมือง ส่วนผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านอื่นๆ ตามมามากมาย จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานองค์กรภาครัฐเอกชน สถาบันทางการศึกษา และกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้มีการประชุมอบรมสัมมนาาร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรประกอบกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยถือว่่าเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบกฎหมายที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารของทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญและมีการจัดทำเป็นนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยมีการบรรจุกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและมีการกำหนดงบประมาณไว้อย่างชัดเจนในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาได้ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอย่างมากและเป็นองค์หลักที่ทำให้เกิดศูนย์การจัดการขยะแบบครบวงจร

การก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรแม้จะมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์หลักในฐานะองค์กรต้องทำให้เกิดการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ในระดับอำเภอและจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมีการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันโดยเฉพาะการบูรณาการเกี่ยวกับงบประมาณเช่นในกรณีที่โครงการใดใดขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลไม่สามารถดำเนินการได้ โดยการจัดงบประมาณเชิงบูรณาการให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลร่วมกันจากเหตุผลทางด้านความจำเป็นที่ต้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยร่วมกันภายใต้บทบาทอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำการมีนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับเรื่องของการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรเป็นนโยบายระดับชาติเป็นภาระแห่งชาติและประกอบกับการบริหารจัดการขยะจำเป็นต้องมีข้อมูลทางด้านวิชาการเข้ามาเกี่ยวข้องดังนั้นการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะแบบครบวงจรจึงมีองค์ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดคือองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ สถาบันทางการศึกษาและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการประชุมบริหารหารือกันหลาย ๆ ครั้ง จนได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและมีการจัดทำประชาคมติเพื่อสำรวจความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีการคัดเลือกพื้นที่ในการก่อตั้งคือ บ้านป่าตึงน้อยหมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนบ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่รวมทั้งหมด 5 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบเชิงเขาและพื้นที่ลุ่มบางส่วนพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำไร่ทำสวนและทำนาโดยพื้นที่ส่วนใหญ่มีเอกสารเป็นสิทธิทำกิน (สทก.) บนพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตรหรือ 3,125 ไร่ของหมู่บ้านป่าตึงน้อย ทิศเหนือติดกับบ้านป่าคา ตำบลเชิงดอย ทิศใต้ติดกับบ้านป่าอย่างงามและบ้านดวงดี ตำบลป่าป้อ ทิศตะวันออกติดกับบ้านทุ่งยาว และทิศตะวันตกติดกับบ้านเกาะ ตำบลเชิงดอยหมู่บ้านป่าตึงน้อยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 695 คนแบ่งเป็น เพศชาย 328 คน เพศหญิง 367 คน มีผู้สูงอายุ 104 คน ผู้พิการ 11 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 410 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม จุดแข็งของหมู่บ้านป่าตึงน้อย โดยรวมหรือศักยภาพของหมู่บ้านคือ ด้านเศรษฐกิจชุมชนด้านการเกษตรเพราะมีระบบน้ำชลประทานไหลผ่านสามารถทำการเกษตรได้ตลอดปีถนนหนทางดีใกล้หน่วยงานราชการสามารถติดต่อกับหน่วยงานราชการได้สะดวกรวดเร็ว ด้านสังคมยังเป็นสังคมของคนชนบทมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนมีผู้นำที่เข้มแข็งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

ส่วนจุดอ่อนของหมู่บ้านป่าตึงน้อย คือ ประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำและมีประชากรแฝงเข้ามาอยู่มากมายส่งผลทำให้เกิดปัญหาด้านการพัฒนาชุมชนในบางมิติเกิดปัญหาความขัดแย้งบางประการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสาธารณสุขปลอดภัยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประการสำคัญในช่วงฤดูแล้งเกิดปัญหาด้านการเผาป่า สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านคือการสร้างความเข้มแข็งภายใต้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างจิตสำนึกหรือให้ประชาชนเล็งเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในลักษณะของการจ้างเหมาให้บริษัทเอกชนเป็นผู้เข้ามารับบริหารจัดการ ดำเนินงานและปฏิบัติงานรวมถึงการจัดบริการในการรับ กำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์ทั้งหมดตั้งนั้นการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดการบริหารจัดการด้านบุคลากรในส่วนงานต่างๆตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงระดับกลางลงไปถึงบุคลากรฝ่ายปฏิบัติงานล้วนเป็นของบริษัททั้งสิ้นรวมการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักรกลเทคโนโลยีอาคารสถานที่ภายในศูนย์และรอบศูนย์เป็นหน้าที่ของบริษัทเอกชนที่เป็นผู้รับเหมาบริหารจัดการทั้งหมดจากผลของการให้บริษัทเอกชนเข้ามาบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยไม่มีการยึดโยงกับประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน

หน่วยงานองค์กรในพื้นที่รอบพื้นที่จึงก่อให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งตามมามากมายจนทำให้การบริหารจัดการการดำเนินงานการปฏิบัติงานและการบริการกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์สะอาดหยุดอยู่ไม่ราบรื่นและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเท่าที่ควร

ผลของการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยบริษัทเอกชนพบว่า มีปัญหาทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นทางซึ่งเป็นวงจรของการจัดเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ ขั้นตอนระหว่างทางเกี่ยวกับวงจรของการขนส่งขยะมูลฝอยและขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นตอนหรือวงจรของการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการฝังกลบ ที่พบปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีจำกัด เพราะการกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์ไม่มีกระบวนการเผ่าขยะนอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนที่ได้รับผลกระทบที่อยู่ในพื้นที่ทั้งในส่วนพื้นที่ต้นน้ำในการคัดแยกขยะที่ไม่มีความชัดเจนในกระบวนการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีและจริงจัง รวมถึงการบริหารจัดการเกี่ยวกับเส้นทางที่ใช้ในการขนย้ายขยะก็ยังไม่ประสบความสำเร็จกับการสร้างความเข้าใจและการสร้างผลประโยชน์ต่างตอบแทน ให้กับประชาชนในพื้นที่ที่อยู่สองฝั่งทางที่รถบรรทุกขยะมูลฝอยวิ่งผ่าน นอกจากนี้ยังพบว่าภายหลังการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งของประชาชนทั้งในพื้นที่ที่ชุมชนที่รถขนขยะมูลฝอยวิ่งผ่านและพื้นที่ชุมชนที่เป็นที่ตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งอยู่รวมถึงพื้นที่โดยรอบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความชัดเจนในการบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งความขัดแย้งระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่มองค์กรชุมชน กลุ่มต่อกลุ่มและประชาชนโดยทั่วไปกับคณะผู้บริหารของบริษัทเอกชนที่เข้ามาบริหารจัดการศูนย์เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามจนไม่สามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะอาจลุกลามกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมืองส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการขยะในระยะยาวต่อไปทั้งนี้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจำเป็นต้องทำควบคู่กับการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่ประชาชนหมู่บ้านชุมชนพึงมีพึงได้เพราะคนในชุมชนในพื้นที่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนเท่าที่ผ่านมาเป็นไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเพราะทางบริษัทเอกชนมีการจ่ายเงินเพื่อการดำเนินกิจกรรมโครงการสาธารณะประโยชน์ผ่านผู้นำบางคนบางกลุ่มซึ่งบางครั้งอาจไม่ทั่วถึงและเงินช่วยเหลือต่างๆ อาจถูกนำไปใช้เพื่อประสงค์ไม่ตรงกับเป้าหมาย ดังนั้นการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนในลักษณะของการให้เงินสนับสนุนกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับสาธารณะในชุมชนควรมีการสนับสนุนอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาและควรมีการสนับสนุนผ่านคณะกรรมการกลุ่มองค์กรหรือคณะกรรมการหมู่บ้านชุมชนการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทน อีกประการหนึ่งที่จะควรริบดำเนินการคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศวัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานภายในศูนย์ในทุกส่วนงานเพื่อสร้างงานให้เกิดขึ้นกับลูกหลานของคนในชุมชนรวมถึงการจัดให้มีคณาภิบาลในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการดำเนินงานปฏิบัติงานประเมินผลการบริหารจัดการในทุก 3 เดือน 6 เดือน

และ 1 ปี รวมถึงการจัดให้มีคณะกรรมการประชาสัมพันธ์และประสานงานในพื้นที่โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นคณะกรรมการเพราะจากการศึกษา ทำให้ทราบว่านับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จนถึงปัจจุบันการบริหารจัดการในภาพรวมยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามความคาดหวังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการทบทวนแก้ไขปรับปรุงระบบการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในทุกวงจรของการบริหารจัดการ

แนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

จากผลของการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ไม่ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรภาคีเครือข่ายคาดหวังไว้ร่วมกันตั้งนั้นองค์กรภาคีเครือข่ายร่วมก่อตั้ง ไม่ว่าจะเป็้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลสถาบันทางการศึกษาและกระทรวงทรัพยากรเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมต้องรีบประชุมปรึกษาหารือในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่ที่เป็นต้นทางของการจัดเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมโดยผ่านกิจกรรมโครงการที่มีส่วนผสมของการนำเอาองค์ความรู้ทางวิชาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมกลมกลืนให้เกิดเป็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการและกำจัดขยะในแนวทางใหม่

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในวงจรของการคนย้ายจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเทคนิควิธีการและมาตรการในการแก้ไขโดยเร่งด่วนโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของขยะจากต้นทางให้ความร่วมมือในการจัดหาหรือ ซ่อมแซมรถบรรทุกขยะที่มีความปลอดภัยสูงและมีสภาพที่สมบูรณ์เพื่อป้องกันการทำให้ขยะมูลฝอยหรือน้ำเสียตกระหว่างทางจนสร้างความเสียหายและสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนและชุมชนควรมีการตั้งคณะกรรมการโดยให้ประชาชนตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาโดยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการให้มากที่สุด

การบริหารจัดการเกี่ยวกับกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ได้มีการรับรู้และเข้าใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกวงจรของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้งต้นน้ำกลางน้ำและปลายน้ำในลักษณะของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุนและที่ผ่านมามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ขององค์กรภาคีเครือข่ายรวมถึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในพื้นที่ชุมชน

เพิ่มขึ้นโดยให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามาเป็นสมาชิกในขณะเดียวกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการการรับรู้ของประชาชนโดยจัดทีมประชาสัมพันธ์มืออาชีพ และทีมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เข้ามาดำเนินการในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเชิงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการดำเนินงานและปฏิบัติงาน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. ปัญหา

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ ปัญหาด้านมวลชน และปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งและพื้นที่โดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ซึ่งจากเดิมเป็นพื้นที่ป่า และอยู่ห่างไกลชุมชน ประชากรโดยรวมไม่มีความหนาแน่น ปรากฏว่าปัจจุบันพื้นที่เปลี่ยนไปจากเดิม จากชนบท กลายเป็นกึ่งเมืองกึ่งชนบท ในพื้นที่ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ ศาสนา เข้ามาอยู่ปะปนกัน จึงทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่บางอย่างของคนในถิ่นเดิมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และสิทธิของตนเองมาก กลุ่มคนเหล่านี้เมื่อมาอยู่และเกรงว่า ตนเองจะได้รับผลกระทบจากโรงงาน ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจึงรวมตัวกันเรียกร้อง และต่อต้านไม่ให้มีการดำเนินงาน และให้บริการ การกำจัดขยะมูลฝอยซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จึงมีสภาพตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใกล้ชุมชนมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาอุปสรรค อย่างมากมาย ต่อการบริหารจัดการให้ศูนย์ฯสามารถเปิดบริการได้อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาด้านมวลชนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่ายังมีประชาชนบางส่วนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความจำเป็นของส่วนรวม ที่ได้รับผลกระทบจากขยะมูลฝอยประท้วงคัดค้านและต่อต้านให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยหยุดรับบริการขยะมูลฝอยจากต้นทาง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเชิงซ้อนในหลายประการอาจจะเป็นปัญหาไปสู่ความขัดแย้งในเชิงการเมือง ท้องถิ่นโดยมองถึงผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่เป็นตัวเงินมาเป็นประเด็นในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

ปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรภายในจากการศึกษาด้านการบริหารจัดการพบว่า ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยปัญหาอยู่ 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบการกำจัดขยะมูลฝอยยังไม่ครบวงจรอย่างแท้จริง การบริหารจัดการยังคงเป็นการฝัง

กลบบแบบเดิมที่ยังไม่มีระบบการใช้เตาเผาแบบไร้ควัน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนโดยรอบ พื้นที่นั้นๆ การบริหารจัดการจากต้นทางยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ หากศูนย์ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ก็ยากที่จะสามารถบริหารจัดการให้การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางแก้ไข

สำหรับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นที่ประกอบด้วยปัญหาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ ปัญหาด้านมลพิษ และปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ได้มีแนวทางแก้ไขคือ

แนวทางการบริหารจัดการเชิงสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งที่ผ่านมาศูนย์การจัดการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรยังไม่สามารถบริหารจัดการ และดำเนินการได้อย่างเต็มที่ทั้งนี้เพราะเกิดจากปัญหาด้านมลพิษ บางมีการคัดค้านต่อต้าน และภายในศูนย์ก็เกิดปัญหาด้านกระบวนการกำจัดขยะที่ยังไม่ครบวงจรจนส่งผลกระทบต่อมลภาวะที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่อยู่รอบๆพื้นที่ด้วยปัญหาดังกล่าวนั้นทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะองค์กรหลักที่ร่วมกับ องค์ภาคีเครือข่ายที่ควรที่จะมีการทบทวนเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และการให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และควรชี้แจงแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งอันพึงเกิดขึ้น โดยให้ประชาชน โดยตัวแทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยอย่างทั่วถึง และไม่ควรมีการปกปิดข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเด็ดขาดมีการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมรวมถึงมียุทธศาสตร์โดยมีโครงการต่างๆเพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งระหว่าง บุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่ม ต่อ กลุ่ม และกลุ่มต่อหน่วยงานองค์กร เพื่อยับยั้งไม่ให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็ความขัดแย้งในเชิงการเมืองท้องถิ่นดังกล่าวเกิดขึ้น

แนวทางการบริหารจัดการระบบและวงจรการกำจัดขยะมูลฝอยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจึงก่อให้เกิดปัญหาเกือบทุกกระบวนการ โดยเริ่มจากชุมชนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ที่ไม่มีระบบการคัดแยกขยะที่ชัดเจน จึงกลายเป็นสาเหตุทำให้เกิดเศษขยะ ประกอบกับรถบรรทุกขยะบางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลบางแห่งไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเป็นรถขนขยะที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงเจ้าหน้าที่พนักงานการจัดเก็บขยะของแต่ละแห่งต้องมีความรู้และทักษะในการจัดเก็บขยะที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ จึงทำให้กระบวนการขนส่งขยะเข้าสู่ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัญหาอย่างมากจนทำให้เกิดข้อร้องเรียนอย่างมากมายและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยไม่สามารถ

ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และยังไม่มีระบบขั้นตอนของเผาที่ครบวงจร ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยนั้น ต้องมีการหาวิธีการ รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการระบบและวงจรการกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทั้งในส่วนของการบริหารการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายที่ร่วมก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยและประชาชนพื้นที่รอบๆ บริเวณนั้นที่ยังไม่สามารถบูรณาการการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริงเพราะหลังจากการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยการบริหารจัดการส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทหน้าที่ของของบริษัทภาคเอกชนที่ได้รับการว่าจ้างเท่านั้น แม้กระทั่งประชาชนหรือตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนตัวแทนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่ จึงทำให้เกิดช่องว่างของการบริหารจัดการในภาคของมวลชน ถึงแม้ว่าจะมีการตั้งคณะทำงานทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอก็ตาม แต่ในความเป็นจริงนั้นคณะกรรมการชุดต่างๆ ก็ไม่มีบทบาทหน้าที่อย่างแท้จริงในการเข้าร่วมบริหารจัดการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นยิ่งที่ทุกองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอต้องมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในเชิงบริหารอย่างจริงจังและควรมีการปรับรูปแบบของหน้าที่ที่สามารถให้เกิดการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมภายในพื้นที่อย่างแท้จริง

แนวทางการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์องค์กรนั้น ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรได้มีการจัดประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรรวมถึงข้อมูลข่าวสารและผลกระทบต่างๆ พร้อมแนวทางแก้ไขให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ค่อนข้างน้อยมากเกินไป จึงเป็นผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีรับรู้ข่าวสารของการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยน้อยมากจึงเกิดการคัดค้านและต่อต้าน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ วิธีการต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์องค์กรให้เป็นกระบวนการมีระบบมากยิ่งขึ้น โดยเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์องค์กรนั้น คือ การเข้าถึง เข้าใจบริหารจัดการดำเนินการและปฏิบัติการ

แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้กฎหมายพิเศษเข้ามาเกี่ยวข้องนั้น ซึ่งให้เหตุผลว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาระดับชาติที่ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจำเป็นต้องใช้วิธีการแบบองค์รวมเข้ามาบริหารจัดการโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามาส่วนรับผิดชอบร่วมกัน ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยถูกมองว่าเป็นปัญหาที่แต่ละหน่วยงานคิดว่าเป็นภาระรับผิดชอบเฉพาะพื้นที่นั้นๆ ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยกระทำไม่ได้โดยยาก ถ้านำขยะมูลฝอยจากแหล่งอื่นๆไปบริหารจัดการในพื้นที่อื่นก็ถูกคัดค้านต่อต้านจนหลายพื้นที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องให้รัฐบาลออกกฎหมายพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาการต่อต้านการตัดค้ำไม้ให้มีมีการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยในบางพื้นที่เกิดขึ้น

แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางเป็นแนวทางที่ได้ผลดีมากที่สุด ต้องแก้ไขปัญหามาจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่เป็นต้นทางของขยะมูลฝอยโดยทั่วไปก่อน ส่วนทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานองค์กร ภาคีเครือข่ายรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นมีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันดูแลกำจัดขยะมูลฝอยจะต้องมีแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเองโดยมีกิจกรรมโครงการต่างๆ ในลักษณะปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักรู้ในความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมน่าอยู่และที่ดีมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่พบว่าศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเกิดขึ้นจากการที่ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับผลกระทบจากจำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นการเปลี่ยนสภาพทางภูมิศาสตร์จากชุมชนชนบทกลายเป็นชุมชนเมืองประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่เป็นดินแดนของการท่องเที่ยวและปัจจุบันมีประชากรเพิ่มขึ้นบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการและอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย จึงเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็น ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องทำและส่วนใหญ่นโยบายของผู้บริหารในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลต่างๆและองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้ให้ความสำคัญและเน้นหนักในเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบจึงนำมาสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโดยได้ข้อสรุปร่วมกันให้มีการก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโดยจัดให้มีการทำประชามติในลักษณะของการทำประชามติในระดับหมู่บ้านตำบลและอำเภอ และมีการคัดเลือกพื้นที่บ้านป่าตึงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลป่าป้อง อำเภอต๋อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรซึ่งในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยจากพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยังมีการคัดค้านต่อต้านและมีการร้องเรียนจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นปัญหาที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างรวดเร็ว

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว สามารถนำมาอภิปรายผลและขยายประเด็น ได้ว่าการที่ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ลุกขึ้นมาคัดค้านอาจเป็นเพราะว่าระบบการบริหารจัดการยังไม่ดีมากเพียงพอนับตั้งแต่การบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางคือชุมชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลการบริหารจัดการขนส่งขยะมูลฝอยและการบริหารจัดการการกำจัดขยะมูลฝอยภายในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยยังคงมีปัญหาต่อการสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั้งที่อยู่รอบศูนย์และชุมชนที่อยู่ระหว่างเส้นทาง ในการขนขยะมูลฝอยดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพราะการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและมีความคุ้มค่าซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ Freeman (1992: 122) ที่ได้กล่าวว่าการบริหารจัดการคือกระบวนการวางแผน การจัดองค์การภาวะผู้นำและการควบคุมการทำงานของสมาชิกในองค์กรรวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรซึ่งก็สอดคล้องกับนักวิชาการไทยคือ ดิน ปรีชญาพฤกษ์ (2535: 55) ที่ได้ให้ทัศนะต่อการบริหารจัดการไว้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการโดยหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจที่นานโยบายไปสู่การปฏิบัติ

สำหรับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่นอกจากจะให้หลักการบริหารจัดการที่ครอบคลุม เกี่ยวกับบุคลากรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และการให้บริการจำเป็นที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจะต้องมีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในลักษณะให้ประชาชนตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนผู้แทนหน่วยงานองค์กรภาครัฐเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในรูปแบบของการเป็นคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เกิดการลุกลามบานปลายประการสำคัญต้องมีการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างตอบแทนให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงสถานการณ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นที่ เพราะที่ผ่านมามองการบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมีการวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ยังไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่องรูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมายังไม่สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่และประชาชนโดยทั่วไปรับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์โดยรวมของการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยจึงก่อให้เกิดปัญหาด้านมวลชนต่อต้านและคัดค้านมาอย่างยาวนาน จนทำให้ การให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยได้ไม่เต็มที่ทางที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่มีแนวคิดในการก่อสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย ช่วงของการคัดเลือกพื้นที่ช่วงของการก่อสร้างและช่วงของการดำเนินการให้บริการโดยเน้นให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจในความจำเป็นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแต่ผลของการศึกษาพบว่าการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างมีน้อยและไม่

สม่าเสมอตั้งนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักประชาสัมพันธ์คือ เสรี วงษ์มณฑา (2525: 25) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการประชาสัมพันธ์เป็นความพยายามที่มีการวางแผนในการที่จะมีอิทธิพลเหนือความคิดจิตใจของสาธารณชน ส่วน รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ (2541: 29) ได้กล่าวไว้ว่าการประชาสัมพันธ์คือรูปแบบหนึ่งของการติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากสถาบันหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน

อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับจำเป็นต้องมีการแก้ไข ทั้งระบบเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำคือภาคส่วนที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยเช่นบริษัทห้างร้านที่ผลิตสินค้าออกจำหน่ายแก้ไขปัญหาจากผู้นำขยะมูลฝอยเข้ามาในครัวเรือนคือการแก้ไขปัญหาจากต้นทางอย่างแท้จริงควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหaxyมูลฝอยที่ปลายทางหรือปลายน้ำรวมถึงจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยโดยภาพรวมในลักษณะของการบูรณาการที่ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบไม่ผลักระให้ส่วนใดส่วนหนึ่งรับผิดชอบเพราะปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาระดับชาติที่รอรับการแก้ไขอย่างจริงจังแบบบูรณาการ เพราะการบูรณาการจะนำไปสู่การมีความตระหนักและความรู้สึกร่วมในการรับผิดชอบและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบูรณาการคือการผนวกประสานการเติมเต็มเชื่อมโยงการร่วมกันในขณะที่ วรรณ ภารัตน์ (2557: 22) ได้สรุปความหมายของการบูรณาการไว้ว่าการบูรณาการคือการประสาน กระบวนการทุกระบบในองค์กรอย่างประสานกลมกลืน เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตั้งนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยต้องบูรณาการการบริหารจัดการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยล้นประเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านสภาพการณ์ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการจากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยสามารถนำมาขยายเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลโดยกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยภายในประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปถึงแนวทางรูปแบบวิธีการและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ การดำเนินการและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยล้นบ้านล้นเมือง แล้วนำไปสู่ปัญหาในเชิงซ้อนอื่นๆ ตามมามากมาย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้หน่วยงาน องค์กรภายใต้การกำกับดูแลให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และเป็นดำเนินการแบบบูรณาการ โดยให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการปฏิบัติการอย่างจริงจัง มีความเป็นรูปธรรมมากกว่าความเป็นวิชาการการบริหารจัดการและการปฏิบัติการอาจไม่จำเป็นต้องใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ เน้นรูปแบบการบริหารจัดการและปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่มุ่งผลของความสำเร็จเป็นตัวตั้งไม่เน้นรูปแบบตายตัว โดยให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้สร้างขยะมูลฝอยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหา โดยมีหน่วยงาน องค์กรภาครัฐเข้ามาหนุนเสริมในเรื่องงบประมาณ ความรู้วิชาการ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาเพิ่มเติม

2. ควรให้รัฐบาลเป็นเจ้าภาพหลักในกรณีที่จะมีการก่อสร้างโรงงานหรือศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในทุกๆพื้นที่ในประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ว่าปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ทุกรัฐบาลมีความตระหนักและมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จนประกาศเป็นวาระแห่งชาติพยายามสร้างยุทธศาสตร์รูปแบบวิธีการต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานองค์กรภายใต้การกำกับดูแล แต่แนวทางนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังมีปรากฏการณ์คือ ขยะมูลฝอยภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นจนนำไปสู่ปัญหาอื่นตามมามากมาย และปรากฏการณ์อีกประการหนึ่งที่มีให้เห็นคือ ถ้าจะมีการก่อสร้างโรงงานหรือศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขึ้นในที่ใด มักจะถูกต่อต้านและคัดค้านจากมวลชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จนไม่สามารถสร้างขึ้นได้ หรือสร้างขึ้นแล้วก็ไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้งบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในกรณีมีการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดขึ้น รัฐจำเป็นต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการ ศึกษาความเป็นไปได้ทำความเข้าใจสร้างการรับรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ได้เสีย คัดเลือกพื้นที่ออกแบบโครงสร้างอาคารและระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมทุนทุกทุนและเข้าไปบริหารจัดการโดยให้องค์กรภายใต้การกำกับดูแลอย่างจริงจัง ไม่ใช่ให้ภาคเอกชนเข้าไปบริหารจัดการ

3. รัฐบาลโดยหน่วยงานองค์กรภายใต้การกำกับที่เกี่ยวกับกระบวนการออกกระเบียกกฎหมายควรออกกฎหมายพิเศษ เพื่อให้เอื้อต่อการบริหารจัดการและการกำจัดขยะมูลฝอยในรูปแบบการสร้าง

ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรและมีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางด้านต่างๆ เพราะปัจจุบันการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยในทุกพื้นที่เกิดขึ้นยากมากทั้งที่บางโครงการเป็นองค์การที่สร้างแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เป็นอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใดๆ ได้มาตรฐานทุกอย่างและมีพื้นที่ในการก่อสร้างเหมาะสมทุกประการแต่ปรากฏว่าไม่สามารถสร้างหรือบริหารจัดการได้ ดังนั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยที่เกี่ยวข้องและเป็นปัญหาของคนทุกคนทั้งในระดับประเทศด้วย รัฐควรออกกฎหมายหรือใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อควบคุมการคัดค้านและต่อต้าน รวมทั้งการที่รัฐมีกระบวนการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้กับประชาชนและหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายเกิดความตระหนักและเป็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

4. รัฐควรมีนโยบายในการเก็บภาษีกับบริษัทหน้าร้าน เอกชนที่เป็นผู้ผลิตสินค้าที่นำมาสู่การสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยให้เพิ่มขึ้น เพราะการแก้ไขปัญหามูลฝอยในปัจจุบันคล้ายกับเป็นปัญหาที่ผลักดันภาระให้กับผู้บริโภคแต่เพียงอย่างเดียวเป็นลักษณะของการแก้ไขปัญหาคือปลายเหตุ ปลายทาง โดยที่รัฐบาลควรคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาคือต้นเหตุต้นทางด้วย โดยการเก็บภาษีสินค้าที่ก่อให้เกิดขยะเพิ่มมากขึ้นแล้วนำเงินภาษิดังกล่าวมาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันบริษัทห้างร้านที่ผลิตสินค้าได้เงิน แต่รัฐบาลเสียเงินงบประมาณ ประชาชน ชุมชนเป็นผู้รับภาระรับผิดชอบ

5. รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนจริงจังในการให้หน่วยงาน องค์กรภายใต้การกำกับดูแล เป็นหน่วยงานหลักเป็นองค์กรต้นแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทาง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กำสั้งคมโดยรวม เพราะตราบใดก็ตามถ้าหน่วยงาน องค์กรของรัฐซึ่งมีขอบเขตของการบริหารจัดการการทำงานที่ชัดเจนมีโครงสร้างสายการบังคับบัญชา มีหน่วยงานภายในที่ชัดเจนยังไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในองค์กรของตนเองได้ ก็เป็นการยากที่จะให้ประชาชน กลุ่มองค์กร ชุมชนและชุมชน ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซ้ำบางหน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐบางครั้งยัง ผลักภาระเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับชุมชน โดยผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นที่รัฐบาลต้องมีนโยบายให้กับหน่วยงานและองค์กรภาครัฐเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ครบรูปแบบ

ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ

1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดควรเป็นเจ้าของหลักในการทบทวนแนวทางการบริหารจัดการดำเนินงานการปฏิบัติงานและการจัดบริการในการกำจัดขยะมูลฝอยของบริษัทเอกชนที่เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะ และควรมีการตรวจสอบประเมินผลความสำเร็จการบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของการบริหารจัดการหรือไม่อย่างไร และมีการทบทวนสัญญาจ้างในกรณีการ

ที่บริษัทเอกชนไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและควรพิจารณาว่าสมควรว่าจ้างให้บริษัทจัดการดำเนินการหรือไม่อย่างไร

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับผู้นำท้องที่ท้องถิ่นที่ประกอบด้วยกำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มองค์กรชุมชน ดำเนินโครงการกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร โดยมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนในหมู่บ้านตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยในชุมชนโดยไม่มีพฤติกรรมที่ทำให้มีขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นในชุมชน โดยมุ่งเน้นการทำการกิจกรรมโครงการให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน ไม่ควรมีแนวทางที่เหมือนกันทุกพื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหาขยะอย่างแท้จริงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยเริ่มจากต้นทาง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับหน่วยงานองค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยตรงรวมกับจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีกิจกรรมโครงการที่ชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับเรื่องปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยถูกต้องเหมาะสมให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพราะปัจจุบันการบริหารจัดการในจังหวัดเชียงใหม่ ยังไม่ประสบความสำเร็จมากกว่าที่ควร และยังจำเป็นต้องมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาก็คือปัญหาการรับรู้ที่ถูกต้อง เพราะการประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดทีมประชาสัมพันธ์มืออาชีพเข้าทำงานวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่ก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรละประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานองค์กรโดยทั่วไปรับรู้ถึงแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่อย่างกว้างขวางโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์โดยใช้กลยุทธ์เข้าถึงเข้าใจแล้วดำเนินการ โดยมีการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง รวมถึงการตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์โดยใช้คนในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการให้มากที่สุด

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรณรงค์ให้ทุกชุมชนทำกิจกรรมโครงการที่ทำให้ขยะมูลฝอยลดลงตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน ตำบลอย่างจริงจัง โดยใช้กลยุทธ์ทั้งการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้มีการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง พร้อมกับการออกกฎระเบียบทางสังคมบางอย่างให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามเป็นการกำหนดไม่ให้มีการใช้กลองโหมในงานมหรสพต่างๆ อันจะเป็นการเพิ่มขยะมูลฝอย

ให้เกิดขึ้น รวมถึงการเสริมแรงทางบวกในการรางวัลกับบุคคล กลุ่มบุคคล หมู่บ้านหรือชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบของการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

3. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระบบการศึกษากำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีระบบเผาขยะมูลฝอยแบบปลอดภัยในศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบปลอดภัยในศูนย์ฯ เพราะปัจจุบันประชาชนรับรู้เพียงว่าทางศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมันเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนรอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยเกรงว่าจะได้รับผลกระทบ จึงคัดค้านและต่อต้าน

4. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดควรรับคนในพื้นที่เข้ามาทำงานในแผนกต่างๆ ให้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันต้องมีการจ่ายเงินชดเชยให้กับหมู่บ้านชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการขนส่งขยะเข้าสู่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย โดยอาจจะจ่ายเป็นเงินช่วยเหลือในการทำกิจกรรมโครงการและซ่อมแซมถนนหนทางรวมถึงงานสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ในรูปของการช่วยเหลือเป็นส่วนรวม ไม่ควรช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ประการสำคัญทางศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยนั้นต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำขยะมูลฝอยสู่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยควรมีการแก้ไขปรับปรุงรถบรรทุกขยะมูลฝอยให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัย เพื่อป้องกันขยะมูลฝอยและน้ำเน่าเสียตกสู่พื้นบนถนนในชุมชน จนเกิดปัญหาการต่อต้านและร้องเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจึงเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางหรือรูปแบบการบริหารจัดการแบบครบวงจร โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง โดยถอดบทเรียนจากหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบ และประสบผลสำเร็จทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นศูนย์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เพื่อลดทอนการต่อต้านและการคัดค้านการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยหรือศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสมให้สามารถดำเนินการและปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จ โดยพิจารณาตัวแปรอิสระที่ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้งในระดับชุมชน หน่วยงาน องค์กร และในระดับประเทศ

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกกฎหมายที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาการต่อต้านคัดค้านการดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อแก้ไขปัญหaxyะล้นอำเภอ ลันจังหวัด และลันประเทศ รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่ตามมา

5. ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามแนวทางใหม่ที่ใช้องค์ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการ เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบผสมผสานกลมกลืน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเชิงนวัตกรรม โดยผ่านโครงการกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. 2542. **คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2521. **ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัณษริย์ บุญประกอบ. 2527. **ความหมายของการอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. **การบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกษม จันท์แก้ว. 2524. **ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2553. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2547. **การบริหารจัดการเชิงพื้นที่**. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
- ชนิษฐา ศรีนนท์. 2544. **นโยบายการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531. **การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- จตุพร บุณยานค. 2540. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรกริช หมอประกอบ. 2547. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารในศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร**. ปัญหาพิเศษปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จำนง อติวัฒนาสิทธิ. 2532. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. 2532. **ประวัติแนวความคิดทางสังคม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. **การบริหารงานพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. 2526. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบทศึกษา เฉพาะโครงสร้างที่ได้รับรางวัลดีเด่นของ ค.ศุภพยอม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ วาริชล. 2550. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่ เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ดำรงศิริ ศิลปะวัฒนานันท์ และชญานันท์ เผ่าศรีเจริญ. 2555. การประเมินผลการจัดการ
โครงการโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อคัดแยกและทำปุ๋ยชีวภาพขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดเชียงใหม่. ใน รายงานการวิจัยสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ. หน้า 1-10.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- นงคราญ วงศ์ตะวัน. 2549. **ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้
ประโยชน์ที่ดิน : กรณีศึกษาหมู่บ้านรอบผืนป่าดงพญาเย็น เขาใหญ่.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ติน ปรัชญ์พฤกษ์. 2535. **รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ: เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ.**
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา
นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. 2546. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย
ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน.** การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทีมนักวิจัยด้านการจัดการของเสียขยะมูลฝอย. 2553. **การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่
เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน.** เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- ธรรมบุญ โรจนะบุรานนท์. 2534. **การพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน.** [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/ref%20data.php?ArticleID=46107&issn=0859-2667&yr=2549&no=1&arti_page_no=229-288
(2 สิงหาคม 2561).
- ธีรภานต์ ศรีไทยรักษ์. 2549. **ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้
ประโยชน์ที่ดิน กรณีศึกษาชุมชนบางแห่งในผืนป่าตะวันตกประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2537. **การวางแผน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญทัน ดอกไธสง. 2537. **การจัดการองค์การ.** กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2528. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2538. **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปรีดา เจษฎารางกุล. 2550. **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัทยา สายหู. 2529. **กลไกของสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต สกกุลพราหมณ์. 2535. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิรพล ไชยพงศ์. 2539. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มบะน จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. **กลวิธีและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- มณฑิกา แก้วทองคำ. 2539. **ความขัดแย้งและการจัดการกับความขัดแย้งของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลทั่วไปเขตภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มรกต ศรีรัตน์. 2535. **การประเมินผลกระทบการบริหารจัดการโครงการชุมชนย่อยต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในเทศบาลเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี. 2542. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกริก.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. 2541. **การสื่อสารองค์กร**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- วรภรณ์ มาร์ติน. 2557. **ความหมายของการบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์. 2540. **ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแขเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย นทีชัย และคณะ. 2544. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วินัย วีระพัฒนานนท์ และอุทุมพร ไพลิน. 2545. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิมลวัลย์ ไชยกาญจน์. 2554. **การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านแพะขวาง ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วิสูตร พิงษ์อิน และสัมฤทธิ์ ทองศรี. 2545. **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีรียา ไบโพธิ์. 2556. **ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจากโครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโซนกลาง บ้านป่าตึงน้อย อำเภอต๋อยสะแกกึ่ง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2545. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี**. ขอนแก่น. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สุธี ศรสวรรค์. 2538. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองตะเคียน อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. 2543. **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรี.
- สุรศักดิ์ โอสถิตพร. 2550. **รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลต๋อยสะแกกึ่ง อำเภอต๋อยสะแกกึ่ง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมยศ นารีการ. 2536. **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2525. **ความหมายของการประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540. **ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อการสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- อรพรรณ ภมรสวรรค์. 2544. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในการจัดการนิคมสร้างตนเอง เพื่อการพึ่งพาตนเอง: ศึกษากรณีสร้างตนเองภาคใต้ตามแผนถนนสภาพนิคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2522. **คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน 2**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Blake, R. R., Mouton, J. S. & Tapper, M. 1981. Approaches for managerial Leadership. **Journal of Ambulatory Care Management**, 4(3), 111-122.
- Certo, S. C. 2000. **Modern Management**. New York: Prentice-Hall.
- Filley, C. S. 1975. Interpersonal conflict resolution. **Social Science**, 10(10), 122-139.
- Franklyn, L. 1985. **Political Participation**. New York: McGraw-Hill.
- Freeman, R. E. 1992. **Management**. New Jersey: Practice-Hall.
- Johnson J. 1987. **Interpersonal conflict resolution**. New York: McGraw-Hill.

- Mary, P. F. 1977. **Theory of Participation** and Conflict. New Jersey: Practice-Hall.
- Robbins, S. P. 1991. **Management**. New Jersey: Practice-Hall.
- _____. 1998. **The Conflict**. New York: McGraw-Hill.
- Schermerhorn, J. R. 1991. **Management**. USA: John Wiley and Sons.
- Simms, P. & Ervin, A. 2000. **Conflict**. New Jersey: Practice-Hall.
- United Nations. 1981. **Theory Participation**. New Jersey: Practice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“การบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน”

กรณีศึกษา ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

โดย นางสาววิศรา ทิพย์จักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขานโยบายและการบริหารสาธารณะ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

*****

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยในหลักสูตรปริญญาโทเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่เหมาะสมเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในการนำไปประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ หน่วยงาน องค์การภาครัฐ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ทั้งในส่วนของบริหารจัดการการดำเนินงานและการปฏิบัติตลอดจนสถาบันทางการศึกษาต่างๆ สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ต่อยอดในเชิงวิชาการ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัยในลำดับต่อไป ในการให้ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับและจะไม่ทำให้ท่านก่อเกิดปัญหาไม่ว่ากรณีใด จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร การก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาของกระบวนการก่อเกิดการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีอยู่ 2 ส่วน

คือส่วนที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนฝ่ายบริหาร ผู้แทนฝ่ายสภา ผู้แทนฝ่ายข้าราชการส่วนท้องถิ่น และตัวแทนผู้รับผิดชอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่สองคือ ส่วนที่ใช้สัมภาษณ์ ผู้แทนประชาชน ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาชน และผู้นำท้องถิ่น และท้องที่ที่อยู่ในพื้นที่ที่ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งอยู่

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบด้วย ตัวแทนฝ่ายบริหาร ผู้แทนฝ่ายสถานิติบัญญัติ ผู้แทนฝ่ายข้าราชการส่วนท้องถิ่น และผู้แทนฝ่ายบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอำเภอดอยสะเก็ด แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ตอน

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....นามสกุล.....
 เพศ.....อายุ.....ปี สถานภาพ.....
 ระดับการศึกษา.....
 ตำแหน่งหน้าที่.....ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....
 วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น.
 ยุติการสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

1. ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

.....
 .....

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ใน การบริหารจัดการขยะมูลฝอย อย่างไร

.....
 .....

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร

.....
 .....

4. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เกิดขึ้นมาได้ อย่างไร

.....
 .....

5. มีองค์การภาคีเครือข่ายใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

.....

.....

6. ก่อนที่จะเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการทำประชาคมติ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

7. การก่อตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางการคัดเลือกพื้นที่อย่างไร

.....

.....

8. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีกระบวนการ รูปแบบวิธีการในการสร้างการรับรู้ให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่อย่างไร ก่อนที่จะมีการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

.....

.....

9. อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการบริหารจัดการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

1. การบริหารจัดการด้านบุคลากรของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

.....

.....

2. การบริหารจัดการด้านงบประมาณของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

.....

.....

3. การบริหารจัดการด้านเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ของศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

4. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการภาพรวม และมีแนวทางในการจัดการบริหารอย่างไร

5. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างไร

6. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างไร

7. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางในการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่างตอบแทนในชุมชนอย่างไร

8. ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ เอกชนในพื้นที่อย่างไร

9. ผลของการบริหารศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

10. อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

.....

.....

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพร้อมแนวทางการแก้ไข รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการการบริการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1. ปัญหาที่พบจากการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

.....

.....

.....

.....

2. การแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการบริการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับประชาชนและผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน
ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับประชาชนและผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่
ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....นามสกุล

.....เพศ.....อายุ.....ปี

สถานภาพ.....จำนวนบุตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน.....คน ระดับ

การศึกษา.....

ตำแหน่งในปัจจุบัน

.....อาศัยอยู่ในตำบล

ใด.....วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์

เวลา.....น. ยุติการสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการก่อเกิดศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่

.....
.....
.....

2. ท่านได้รับข่าวสารข้อมูลในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มากน้อยเพียงใด และจากช่องทางใด

.....
.....
.....

3. กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทางด้านไหน อย่างไรในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

.....

.....

.....

4. ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เลือกพื้นที่ในการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ก่อนที่จะมีการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการทำประชาคม ทำประชาคมติในระดับหมู่บ้าน ตำบลหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบ
ครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

1. ปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ผลของการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารเชิงพื้นที่ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ภายหลังจากสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร มีการเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆในพื้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพร้อมแนวทางการแก้ไข รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการการบริการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1. ปัญหาที่พบจากการสร้างศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่-

- ปัญหาทางการมวลชน

.....

.....

.....

.....

- ปัญหาทางด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

.....

2. การแก้ไขปัญห

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 สัมภาษณ์ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน

ภาพผนวกที่ 2 สัมภาษณ์ตัวแทนประชาชน

ภาพผนวกที่ 3 สัมภาษณ์ผู้แทนฝ่ายสภา

ภาพผนวกที่ 4 สัมภาษณ์ผู้จัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

ภาพผนวกที่ 5 สัมภาษณ์ผู้แทนฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย

ภาพผนวกที่ 6 ภาพประกอบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอย

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

บรรณานุกรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาววลิตรา ทิพย์จักร์	
เกิดเมื่อ	8 ตุลาคม 2532	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551-2555	ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
	พ.ศ. 2548-2550	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัด เชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2556 ถึง ปัจจุบัน	บริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายประเมินทรัพย์สินและนิติกรรม E-mail : e88gruu@hotmail.com

